

NOUL LITERATOR

**Revistă trimestrială de cultură
Nr. 35, septembrie 2019**

Asociația Culturală „Noul Literator”

Director fondator: NICOLAE PETRE VRÂNCEANU

Președinte de onoare GHEORGHE DĂNIȘOR

Președinte CONSTANTIN PĂDUREANU

Vicepreședinte ADRIAN NĂSTASE

Secretar DUMITRU DUȚĂ

CONSILIUL REDACȚIONAL

Aurel Maria Baros

Ștefan Borbely

Ioan Lascu

Gelu Negrea

Teodor Oancă

Tudor Nedelcea

Nicolae Pârvulescu

Ștefan Vlăduțescu

REDACTORI ASOCIAȚI

Pr. Theodor Damian

Nicolae Dabija

Mihai Antonescu

Marian Barbu

Daniel Corbu

Mihai Fircă

George Geafir

Spiridon Popescu

REDACȚIA

Constantin Pădureanu - Redactor-șef

Mircea Pospai - Redactor-șef adjunct

Dumitru Duță - Redactor-șef adjunct

Virgil Dumitrescu - Secretar general de redacție

Ion R. Popa - Redactor

Victor Martin - Redactor

Gheorghe Boaghe - Redactor

ADRESA REDACȚIEI

Craiova, Dolj, Str. V. Alecsandri, nr.22

Constantin Pădureanu, Tel.: 0723.172.217

Constantin Pădureanu: constantinpadureanu@yahoo.com

Virgil Dumitrescu: virgildumitrescu41@yahoo.com

ADMINISTRAȚIA ASOCIAȚIEI:

Florin Danciu, Tel.: 0744.699.152

Ilustrațiile copertelor:

Picturi de IOAN ARON ȘI VICTORIA ȚĂROI

Prezentare grafică & DTP

Daniela Truică, Irina Dumitrescu

danielapredoana@gmail.com

Mulțumim susținătorilor revistei NOUL LITERATOR, un proiect cultural craiovean al Asociației Culturale NOUL LITERATOR Craiova (ACNL).

Opiniile exprimate în materialele publicate aparțin exclusiv autorilor.

© Asociația Culturală „Noul Literator”

Revista poate fi citită pe site-ul www.revistanoulliterator.ro

ISSN 2069-3397

**Gelu NEGREA**

DESTINE LITERARE PERECHE

Pe o virtuală scală *all time* a realismului literar autohton, de la, să spunem, Nicolae Filimon la Dumitru Radu Popescu, numele lui Liviu Rebreanu reprezintă un esențial punct de referință axiologică: clasic încă din timpul vieții, mare romancier – poate cel mai mare dintre toți cei izvoști vreodată de aceste meleaguri eminate lirice (că doar românul e născut poet, nu-i așa?) –, creator al romanului românesc modern, prozator de respirație și calibru neîndoielnic europene.... Iar dacă e să lărgim puțin perspectiva spre orizonturile continentale, către care au fost dintotdeauna și rămân permanent orientate privirea și veleitățile de afirmare ale scriitorilor români, e cazul să spunem fără teama că am putea fi suspectați de vertijuri de patriotism local: în 1924, juriul Nobel de pe lângă Academia Regală Suedeză n-a atins momentul său de maximă inspirație atunci când a încununat cu râvnitul premiu cartea, acum uitată, a polonezului Wladyslaw Reymont *Țăranii* în dauna lui *Ion*, apărută cu patru ani înainte, mai ales că motivația juraților putea fi păstrată integral și ad-litteram: „pentru grandioasa sa epopee națională”.

Dacă ar fi să aduc încă un argument pentru a legitimă în Liviu Rebreanu un scriitor cu destin și statură literare aparte în peisajul nostru cultural, aș aminti că autorul lui *Ion*, al *Răscoalei* și al *Pădurii spânzuraților* (autorul, așadar, nu omul cu același nume...) n-a avut niciodată parte de contestări majore – ceea ce nu e de ici, de colo într-un spațiu sângeros al vendetelor isteroide care nu i-a ocolit nici pe Eminescu (a se vedea numărul din 1998 al revistei *Dilema*), pe Caragiale (cel mai contestat scriitor român de la origini până în prezent...) sau pe Arghezi și a sa „poezie leneșă” (*apud* Ion Barbu). Sugestive și edificatoare pentru atestarea locului privilegiat ocupat de Rebreanu printre contemporanii săi,

sunt rândurile scrise de Camil Baltazar în preambulul interviului pe care i-l ia scriitorului la împlinirea a cinci decenii de viață, din care jumătate consacrate literaturii, text publicat în *Cuvântul liber* nr. 4/1935: „La 27 noiembrie, Liviu Rebreanu, cel mai de seamă romancier al literaturii românești actuale, a împlinit 50 de ani. (...). De la roman la roman, pana, vigoarea sa epică și concepția sa de viață s-au înnoit, s-au lărgit până la a îmbrățișa, ca într-o frescă amplă de Renaștere, viața românească în toate manifestările ei. Pornit, în literatura lui, dintr-o realitate și o inspirație strict naționale, înfățișând adică aspirațiile categoriei românești cele mai reprezentative, Liviu Rebreanu e, totuși, prin amploarea pe care o dă fenomenului social, un scriitor european”.

Mai există în literatura noastră un autor, judecat perseverent în relație cu Liviu Rebreanu, în legătură cu opera căruia s-a rostit de timpuriu, cu fermitate și convingere, dar și cu îndreptățit temei, cuvântul „capodoperă” și clasicizat deja la 50 de ani, *nel mezzo del camin*: Marin Preda. (Paranteză: știu, Dante plasează mijlocul drumului existențial la borna 40, dar între timp durata medie de viață a oamenilor a crescut sensibil...)

Pe cei doi îi desparte, biologic, ceva mai mult de o generație – mai precis, 37 de ani: autorul lui *Ion* se naște în 1885, anul apariției în *Convorbiri literare* a studiului lui Titu Maiorescu dedicat Comediilor domnului Caragiale (autorul-fetiș al lui Marin Preda), iar părintele *Moromeților* vine pe lume în 1922, concomitent cu prezența în librării a celui de-al doilea mare roman al lui Rebreanu *Pădurea spânzuraților*, tipărit la Cartea Românească – editură al cărei director va fi, peste cinci decenii, Preda însuși.

Recunosc, aceste legături – sau, mă rog, coincidențe – sunt, în bună măsură, căutate și dispun de un indice de relevanță limitat, mai ales dacă ne propunem să rămânem cartezieni și să nu ne lăsăm tentați de zona mistică și ezoterică a fenomenului cultural. Altele, însă, depășesc sensibil granițele hazardului numerologic, constituindu-se în argumente consistente și spectaculoase pentru o posibilă punere în paralel a două destine creatoare pereche, pe de o parte, și a două entități literare omogene, autarhice, dar unite prin câteva semnificative fire subterane, pe de altă parte.

Încă de la apariția *Moromeților* volumul întâi, în 1955, critica și-a focalizat – obsesiv, aproape – perimetrul de interes al demersului exegetic pe apropierea, dar, mai cu seamă, pe deosebirile dintre capodopera lui Marin Preda și *Ion*, cartea care a reprezentat debutul ca romancier al lui Liviu Rebreanu. Trecând în secundar importante determinări de ordin literar – tipologia personajelor, structura narativă, natura și morfologia substanței epice, dominantele psihologice ale indivizilor și ale grupurilor sociale în care navighează ele etc. – critici redevabili s-au ostenit să demonstreze plasarea în flagrantă opoziție a celor două romane, diferența rezidând în raportarea radical diferită a țăranilor la proprietatea funciară.

O lectură debarasată de prejudecăți atestă însă indubitabil importanța decisivă pe care o prezintă (și) pentru țăranii din *Moromeții* problema pământului. Ca, de altfel, pentru toți țăranii, de pretutindeni și din totdeauna. Într-un fel sau altul, „a avea sau a nu avea pământ” constituie pentru categoria socială în cauză o chestiune fundamentală, temeiul și suportul vieții întregi a acestor oameni, obsesia și speranța lor, de la naștere până la mormânt, trecând tiranic și dureros prin ale lor copilărie, adolescență, tinerețe, maturitate, senectute și marcându-i semnificativ în fiecare etapă existențială. (În *Cine ești dumneata, domnule Moromete?*, cartea mea din 2004, am argumentat, exemplificând copios, această aserțiune). De ce s-ar situa, așadar, cartea lui Marin Preda neapărat în opoziție cu *Ion*? *Moromeții* mi se pare mai degrabă o continuare a romanului lui Rebreanu, surprinzând momentul de aparent echilibru al unei lumi care se liniștește pe măsura înaintării în vârstă. Ilie nu e decât un *Ion* ajuns la maturitate biologică. Eventualul corespondent muntean al personajului lui Rebreanu este sărăntocul Birică, flăcăul care incendiază casa lui Tudor Bălosu pentru a-l obliga s-o înzestreze cu pământ pe fiica sa, Polina, la fel cum fiul Glanetașului îi forțează mâna tatălui Anei în exact același scop: achiziția funciară. Maturul Ilie Moromete, ahtiat după plăceri colocviale gratuite, seamănă, în schimb, foarte mult cu Glanetașul cel bătrân și cu pasiunea lui, la fel de gratuită, pentru muzică. Procedând la raportări adecvate, constatăm că, în esență, țăranul lui Rebreanu și cel al lui Marin Preda nu diferă, în fond. Nu avem de-a face nici cu entități psihologice, nici cu exponențialități sociale diferite.

Ceea ce aduce, într-adevăr, nou Marin Preda în literatura română de la mijlocul secolului trecut nu este o altă problematică – mai mult asemănătoare decât deosebită de aceea din romanele lui Liviu Rebreanu. Nouă – și cu adevărat intelectuală, spiritualizată – este privirea pe care povestitorul o arcuiește asupra evenimentelor evocate, perspectiva care organizează materia epică și particularizează tonalitatea rememorarii. Spre deosebire de Sadoveanu și Rebreanu, care își instalează naratorii în același plan cu personajele, Preda îl plasează pe povestitor pe cu totul alt palier. În vreme ce primii stau pe aceeași treaptă și sunt egali în spirit ai eroilor, cel din urmă le este evidentamente superior. Altfel spus, despre lumea țărănească a lui Sadoveanu sau Rebreanu referă tot un țăran – fie el și virtual. Despre *Moromeți* vorbește un intelectual, un copil de țărani emancipat prin educație școlară și cultură. Din acest unghi, romanul poate fi privit ca retroproiecția nostalgică și livrescă a unei entități naratologice în aceeași măsură implicate și alienate, care ne restituie un univers rural fictiv în esența lui și deformat în raport cu modelul datorită perspectivei spiritualizate din care este privit (rememorat). Tabloul rezultat este mai degrabă ne-realist, artificial, străin de propria-i imanență. Figurația umană – desprinsă din lumea țărănească tradițională – pare înveșmântată în alte straie și manevrată pe alte traiecte decât cele cu care am fost obișnuiți. Personajele sunt aceleași, dar ele joacă altă piesă.

Și tot omologiile, nu disparitățile, atrag atenția dacă prelungim apropierea către alte aspecte ale vieții și creației celor doi mari prozatori. Amândoi se sting cu puțin înainte de a împlini 60 de ani. Amândoi părăsesc lumea țărănească pentru a se arunca în brațele Leviatanului care se dovedesc a fi Bucureștii. Primele lor cărți – mă gândesc la *Întâlnirea din pământuri* și *Moromeții* volumul întâi de Marin Preda, la *Ion*, *Pădurea spânzuraților* și *Răscoala* ale lui Rebreanu – rămân și cele mai valoroase. Universul rural este, pentru amândoi, ambientul familiar în care se mișcă aplicat și cu dezinvoltură, este perimetrul vocației lor adevărate.

Dar, la un moment dat, și unul și celălalt se delimitează contraproductiv de acest sol fecund ce se dovedise o sursă de inspirație perfect adecvată pentru înzestrarea lor literară reală, veritabilă, aspirând către alte orizonturi pe care le vor cu orice preț apropiate, fără a și reuși

fundamental. Riguros vorbind, romanele citadine ale lui Rebreanu și Preda se situează sub nivelul valoric al capodoperelor lor „țărănești”, deși ambii autori își fac narcisiste iluzii că lucrurile ar sta altfel.

În mai 1937, de pildă, când întreaga lume literară bucureșteană aștepta cu interes noul său roman, *Gorila*, Liviu Rebreanu declară cu un optimism lipsit de rezerve și fără minimă modestie: „...Dacă *Răscoala* cuprindea revoluția sufletului țărănesc, *Gorila* cuprinde revoluția sufletului orășenesc, la o răscruce de drumuri, de destine. Acțiunea acestei cărți adună șuvoaiele ce intră în semnificația socială a materialului ei. Nu aduce romanțări de iubiri platonice, nici fluturări de batistă, nici feerii, ci sapă albie adâncă, pe unde vin vijelioase apele prăbușirilor, ale prefacerilor sufletelor și instituțiilor acestui neam”. Rezultatul? „Scrierea cea mai rea a lui Liviu Rebreanu, înfățișând nivelul de jos al mijloacelor sale” (G. Călinescu).

La rândul său, după *Moromeții* vol. I, Marin Preda s-a istovit în eforturi inextricabile de distanțare de filonul cel mai prețios al creației sale, a declanșat căutarea încăpățânată a unei utopice „teme a povestitorului”, a abandonat stilul indirect liber care îl făcuse remarcat și a optat pentru alte formule, inclusiv narațiunea la persoana

întâi, evitând, cu o precauție vecină cu superstiția, momentul întoarcerii depline la spațiul și uneltele care i se potriveau cel mai bine.

Ca și Rebreanu, Marin Preda evadează din geografia rurală, se citadinizează. În plan literar, el reiterează traiectoria fiilor mai mari ai lui Ilie Moromete, Paraschiv, Nilă și Achim, frisonați, la rândul-le, de aspirația spre urban. Transferul de la sat la oraș a literaturii lui Preda, la fel ca și migrația în același spațiu a personajelor sale, sunt însă numai parțial încununate de succes. Plecarea celor trei se dovedește mai degrabă o soluție tragică decât o reușită – doi dintre ei mor și nici supraviețuitorul nu se simte prea bine. Cvasi-identice, exponatele din bibliografia post-moromețiană a prozatorului se situează axiologic – la distanțe felurite, evident – sub nivelul romanului său de debut.

În opera ambilor prozatori descoperim corespondenți literari, *alter ego*-uri auctoriale ascunse, mai mult ori mai puțin transparente, în fictiv: Titu Herdelea la Rebreanu, Niculae Moromete și (pentru perioada gazetăriei dâmbovițene) Paul Ștefan la Marin Preda. Toți trei părăsesc, la rândul-le, universul rural în căutarea altei lumi. Pentru toți trei, exodul reprezintă, fundamental, un semi-eșec, la fel cum este, pentru Rebreanu și Preda, evadarea (literară) în citadin.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE



Gheorghe Boaghe, Teodor Oancă, Victor Martin, Nicolae Tăculescu, Geo Constantinescu, Constantin Pădureanu, Gheorghe Dănișor, Mircea Pospai și George Geafir



**Prof.univ.dr.
Gheorghe DĂNIȘOR**

Membru al Academiei Oamenilor
de Știință din România

INDIVIDUALISMUL FILOSOFIC MODERN

Întemeietorul individualismului modern în filozofie este Descartes, la care punctul de plecare nu mai este adevărul, sub forma lui *adequatio rei et intellectus*, ci sub forma *certitudinii*. Și Sfântul Toma vorbește de certitudine, dar la el aceasta are sensul de „delimitare riguroasă”, pe când la Descartes ea are sensul de „convingere fermă”. Așa cum afirmă Beaufret, „figura specific carteziană a adevărului va fi de acum înainte *certitudinea* al cărei centru este raportul cu sine însuși al «eului» ca «Eu gândesc». Iată de ce Kant va putea spune la începutul «Deducției transcendente»: «Judecata: eu gândesc» trebuie să poată însoți toate reprezentările mele.”¹

Acest raport al eului cu el însuși este atât de ferm, încât este singurul principiu de la care trebuie să înceapă filosofia. Iată cum ajunge Descartes la această convingere: „m-am gândit că trebuia... să dau la o parte ca absolut fals tot ceea ce puteam să-mi închipui că cuprinde cea mai mică îndoială, pentru a vedea dacă n-ar rămâne după aceea în convingerea mea ceva care să fie cu totul neîndoielnic”². Mergând mai departe cu raționamentul, Descartes susține: „m-am hotărât să presupun că toate lucrurile, care îmi veniseră vreodată în minte, nu erau cu mult mai adevărate decât iluziile din visurile mele. Dar îndată după aceea mi-am dat seama că, în timp ce voiam să gândesc că totul este fals, trebuia cu necesitate ca eu, care gândesc, să fiu ceva; și observând că acest adevăr: *gândesc deci exist* era atât de ferm și de sigur, încât toate

presupunerile cele mai extravagante ale scepticilor nu erau capabile să-l zdruncine, am judecat că puteam să-l iau fără nicio șovăire drept primul principiu al filosofiei pe care o căutam.”³

Aceste afirmații cu privire la primul principiu al filosofiei sub forma *gândesc, deci exist* nu sunt altceva decât convingerea fermă, echivalent al *credinței* religioase sub a cărei influență Descartes și-a gândit filosofia. Religia deja făcuse pasul spre considerarea omului în individualitatea sa, în sensul că toți oamenii sunt egali în fața lui Dumnezeu și că fiecare are calea deschisă spre credința în Dumnezeu. Credința este un act individual, fiecare având acces la Dumnezeu în baza unei convingeri ferme că acesta există, iar în acest sens au fost numeroase încercări pentru a-i dovedi existența. Singurul însă care a sesizat faptul că pentru a avea acces la existența lui Dumnezeu este necesar ca omul să se întemeieze în el însuși, adică să descopere acel teren ferm de la care pornind să se înalțe la o existență superioară, a fost Descartes, teren ferm exprimat de el prin acel „gândesc, deci exist”.

Descoperirea existenței lui Dumnezeu pornește deci de la o întemeiere individuală în care, în ton cu Parmenide, se poate spune că „este tot una a fi și a gândi”. Descartes va susține că mă pot îndoi de toate lucrurile, dar nu mă pot niciodată îndoi că eu, cel care mă îndoiesc și, deci, gândesc, exist, pentru că nu pot gândi decât dacă exist. Este vorba aici de intuiție intelectuală, pentru că existența survine în gândire în mod spontan, iar gândirea în mod spontan se constituie ca existentă. Nu este pus în joc aici un raționament ca trecere în timp, ca de la ceva la altceva, ci gândirea în ea însăși este existența, așa cum existența în ea însăși este gândire. Acest mod de a pune problema ne amintește de acea parte a logicii lui Aristotel care, sub forma lui *theoreo*, dădea socoteală de existențial-noetic care, în calitate de principiu, întemeia orice demers logic. De aceea, acel *cuget, deci exist* aparține metafizicii și el este pus ca principiu de la care pornind se întemeiază totul.

¹ Immanuel Kant, *Critica rațiunii pure*, Editura Științifică, București, 1969, p. 127.

² Descartes, *Discours de la méthode*, Grands écrivains, Paris, 1987, pp. 67-68.

³ Ibidem, pp. 68-69.

**Theodor DAMIAN****OCHIUL PUSTIEI**

Ca un marinăr
îndrăgostit de fata morgana
așa alergă
atras de ochiul alb
al pustiei
uneori vezi doi
alteori unul
lumina ochiului
e-n tine
de aceea te atrage
cum regina într-o mișcare
iscusită
pe tabla de șah
nebunul

Ochiul pustiei
însă
nu te omoară
ci doar te ține captiv
când te prinde
și ți se dă în totalitate
cum n-ai gândit
așa ca să nu mai vrei
să ieși
din captivitate

CA DOUĂ PICIOARE DE PLAI

Fericirea e ca două cercuri
concentrice
dar cu două centre
ambele și fiecare
ca atunci când alfa și omega
se întâlnesc
după ce se pun în mișcare
nu se suprapun
ci stau în bună vecinătate
ca două picioare de plai
pe o gură de rai
ca două metafore
într-un vers
fiecare adâncind
înțelesurile celeilalte
după ce mai înainte le-a șters

ÎNGERUL

Stau în casă cu îngerul
nu mi-am închipuit
deși îngerul este în visul
fiecărui muritor
e ca și cum finitul
se pătrunde de infinit
ca atunci când fiecare întâlnește
în loc să stingă aprinde
alt dor
Trăiesc un pic aerian
și normal
că și îngerul este din aer
subțire
aripile albe, strălucitoare
deschise
ca o chemare de taină
ca o mireasă gata de nuntă
și de mire

ÎNTRE MINUS ȘI PLUS

Două astre gemene
îmi luminează ființa
a fi este o condiție
fotonică
ia-mi lumina
și nu-s
e mai rău decât atunci
când ești suspendat
între minus și plus

Două astre gemene
nu știi originalul
și clona
dar le vezi fulgerul
șurubat în cremene
fulgerul
ca un cuțit
cu vârful de oțel
și mânerul de lut
ce nu poate tăia cremenea
decât numai în asfințit

Casa fulgerului cheamă
visul meu albit de teamă
și îl cheamă
și se duce
neștiind că e singurul drum
pe care poate
s-o apuce





Mihaela ALBU

VIS DE TOAMNĂ

*Muge cerbul. Nici când toamna
N-a mai fost atât de tristă.*

Dan Botta

Toamna tristă

Ca o ploaie
jale-adâncă mă-ncovoie
Plânge luna, cerul plânge
în pădurea numai sânge
Muge cerbul, glas amar
în frunzișul tot mai rar
vifor grabnic, sunet scurt
crengi trimise pe pământ
caută uscat ungher

Pasul meu tot mai stingher

Peste codrul tulburat
de corbi negri-ntunecat

Pasul meu la drum de seară

Tristă toamnă, zile scurte
tot mai multe spre niciunde

Plânge cerbul, pasul meu
caută drumul mereu

În pădurea tot mai rară
pasul meu la drum de seară
printre neguri se strecoară
căutând culori de vară ...

ÎNTÂLNIRE DE TAINĂ

*când numele singur
când numele topit acum
împodobește o peșteră sub ghețar*
Constanța Buzea

Ne-am întâlnit
la răscrucea dintre două străzi
la conjuncția dintre două anotimpuri
Străzile își schimbaseră numele

Anotimpurile nu-și hotărâseră culoarea
Tu purtai în mână dreaptă o poezie
scrisă la îngânarea zilei cu noaptea
o poezie fără titlu ...

Ardeam de dorința de a citi poemul
să-i deslușesc tăcerea

L-am învățat curând pe dinafară
și abia atunci
i-ai putut afla titlul:

Numele meu!

ÎNCREMENIRE

*pe când căutam să mă întorc
în orașelul acela zăvorât,
din care cântecele de mult
nu mai răzbat până la mine.*

Gabriel Chifu

De mult, de demult
în orașelul acela zăvorât
lacătul ruginise
cheile nu se mai potriveau
își uitaseră tinerețea
iluzii de oameni pe străzi
nevoie nu mai aveau
de a deschide
nici încuietori/ nici întrebări

liniștea însăși încremenise
zgomotul frunzei căzute
timpane de fantome spărgea
pereți de sticlă
ziduri de sticlă
porți de sticlă
închideau insectarul de umbre
împăcate cu zăvorărea

POEM CU ÎNGERUL MEU

Mi-am lăsat papucii lângă pat
frumos așezați – unul lângă altul

Noaptea asta, ca altădată/ ca niciodată
– că de n-ar fi, nu s-ar povesti –
poate Îngerul desculț va avea nevoie de ei
să nu-i înghețe picioarele
când îmi veghează casa vieții
înadins descuiată
o lumină de veghe
și un caiet pe masă deschis
chiar la pagina unde începusem un poem

despre îngeri
poate îl va citi și-l va duce la capăt ...

Cine știe mai bine decât El cum trăiesc îngerii
în îndoielile oamenilor?!

Am adormit așteptând...
Am visat că venise
– Mă vizita numai noaptea
când visele trec prin pereții întunericului căutând
sensul –
Luase în stăpânire toate cuvintele nerostite încă.

Dimineața
papucii erau la locul lor
cuminți
Numai poemul despre îngeri/ cu îngeri/
dispăruse
Se dusesse pesemne în casa de sticlă
acolo unde toate sunt transparente în înțeles

în altă dimineață
mi-l aduse într-o capsulă rezistentă
la vreme și vremuri/
la istorie/
și la toate istoriile despre mine
pe care eu n-am mai putut să le schimb.

Le-am adăugat doar
un simplu
SFÂRȘIT

LA PLECAREA TA...

*Nu plânge, nu plânge, îmi spui,
Acolo e-aici.*

Ana Blandiana

Ai plecat ...
Ai luat cu tine toate întâmplările
știute de noi.
Ai fost *martorul*
unei vieți
a două vieți.
A rămas doar una să cuprindă îndoit
durata

Când mi-ai spus versete din *Cântarea Cântărilor*
ziua se întâlnise cu noaptea
pe strada cu corcodușii în floare

eu rupeam ramuri albe
tu mi le puneai în păr
iluzii de lumină
cu viitor
palmele tale mi le ocroteau

„Cred în fericirea noastră”
cânta pe atunci o tânără.
Ea nu și-a văzut niciodată în oglindă
riduri și fire albe.
A plecat înainte.

Noi rătăceam
pe străzi și prin labirint
căutam împlinirea

Unde am greșit?

Acum
tu așteaptă-mă cu răbdare.

Îți voi povesti pe îndelete
– abia atunci vom avea timp destul –
toate câte s-au mai petrecut în lumea albă
în lipsa ta

LA VIDA ES SUEÑO

Am visat cai sălbatici, cai în galop
Cu coama bătută de vânt

Gânduri zburau peste ape,
peste întinsele șesuri
Stele și lună priveau fuga nebună

Drum înainte, fără întoarceri
Foc în copite, arsuri de dorinți

Învăț să zbor în amurg
Noaptea, hulpavă, îngHITE umbra
Singurătatea umbrei
La capătul zile – aripi ă n cuprindere
– necuprinsul firii –
neîngrădirea/ ne-mărginirea
Clipa de aur.

De o viață învăț așteptarea.





Nicolae BĂCIUȚ

MI-AI DAT, DOAMNE

Mi-ai dat, Doamne,
cuvinte
și nu le pot pe toate folosi;
mai multe rămân în morminte
decât aş putea eu
rosti.

Mi-ai dat, Doamne,
culori
și nu le pot pe toate folosi;
mai multe rămân în muguri,
de câte aş putea eu
înflori.

Mi-ai dat, Doamne,
vestminte
și nu mă pot cu toate înveli;
mai multe rămân
nepătate
de câte m-ar putea
mărturisi.

Pe mine, Doamne,
mie m-ai dat
și nu-mi ajung,
între credință și păcat.

CONSTELAȚIE

O, dac-ai fi floare,
m-aș face florar,
dac-ai fi cifră,
m-aș face zar,
dac-ai fi timp,
m-aș face minutar,

dac-ai fi iarbă,
ți-aș fi pământ,
dac-ai fi ochi,
eu ți-aș fi pleoapă,
dac-ai fi râu,
eu ți-aș fi apă,

dac-ai fi ploaie,
m-aș face nor,
dac-ai fi cer,
ți-aș fi alcor.

ECHINOCTIU DE TOAMNĂ

Septembrie. Toamnă. Adică noi.
Să învățăm alfabetul ploii, îți zic,
Și să extragem radical din doi.

Toamnă. Septembrie. Adică noi.
Să învățăm alfabetul frunzei, îți strig,
Să învățăm să fim copaci
Sau măcar altoi.

Septembrie. Toamnă.
Toamnă. Septembrie.
Adică amândoi.
Să învățăm să fim ploaie,
Să învățăm să fim iarbă,
Să învățăm să fim pământ,

Să învățăm să fim aer,
Cât încă mai suntem cuvânt.

Septembrie. Toamnă.
Să învățăm să fim ieri,
să învățăm să fim seară,
să învățăm să fim tăceri.

Adică legământ!

ÎNTOARCERE

E seara-n care
nu mi-e dor de tine
și nici de mine
nu mi-e dor,
când mierea seacă
în albine,
când ploaia
se întoarce într-un nor.

E seara-n care fructele
sunt floare
și nu mai vor să fie rod,
când păsările nu sunt călătoare
și pân' la tine
frunzele sunt pod.

E seara-n care
nu ești tu
și nici eu nu pot
să fiu eu,
când fumul se întoarce
în tămie
și Dumnezeu în Dumnezeu.



Ștefan MITROI

PLOAIA DIN ZORI

Era agățată o pelerină de înger în hol
Dormea chiar un înger la mine în pat
Așa cum îl născuse maică-sa, gol
L-am privit din ușă mirat

Și am zis să-l învelesc cu ceva
Mi-am scos haina și-am pus-o pe el
Se uita un cocoș pe geam și cânta
Mai rămăsese din noapte nițel

Apoi s-a crăpat de ziuă și-a început ploaia
Înăuntru ploua, nu afară
Se umpluse de apă odaia
Îngerul visa pesemne că zboară

Fiindcă își desfăcuse aripile, dormind mai departe
Mi s-a făcut dintr-odată frică de viață
Și-n același timp și frică de moarte
Soarele trimitea prin tavan raze de gheață

Mi-era frig și-am luat pelerina din cui
Era ca o altă piele a mea
Umblam pe deasupra casei haihui
Iar prin acoperiș se vedea

Îngerul strângând în căușul palmelor ploaia
De ce dormi în locul meu? l-am întrebat
Deși murea de somn mi-a răspuns: d-aia!
Dar tu de ce te-ai apucat de zburat?

A mai zis el râzând
Ca să văd cum e să fii înger, am spus
Mă tot îndepărtam de pământ
Mă duceam zburând tot mai sus

Se zărea printre nouri în jos casa mea
Cu îngerul meu păzitor înăuntru
Se zvârcolea în somn și râdea
Ținând într-o mână cerul, în cealaltă pământul!

ÎNTRUNA

Am crezut că aprind lampa
dar s-a revărsat în odaie lumina lunii.
În loc de cartea pe care o lăsasem seara pe noptieră
am dat de frunzișul unui copac.
Cânta în loc radioului
pe care vrusesem să-l pornesc

o pasăre sus pe ramuri.
Pornisem, atingând copacul, pasărea
iar atingând pasărea, cântecul
ce se strecura printre pietrele
din jurul patului meu
culcând pereții la pământ
și transformându-i în câmpii roditoare!
Pasărea se făcuse ou la loc
însă cântecul curgea mai departe
punând în mișcare
valțurile morilor ce măcinau miezul nopții.
Doamne, ce lumină curată
ieșea din el!
Parcă dormeam la arie
pe o cergă așternută direct pe miriște.
Așa de frumos mirosea în preajmă!
Și paiele din salteaua pe care dormeam
se făceau grâu la loc
Și prin apropierea frunții mele
treceau stoluri de berze.
Aducea fiecare dintre ele în cioc
ziua nou născută.
Și nu se oprea nicio clipă zborul lor
pentru că ziua se năștea întruna.
Născutul ei nu avea niciodată sfârșit,
ca și somnul meu,
ca și cântecul păsării.
Scândurile patului
se făcuseră și ele
copaci la loc.
Creștea dedesubtul meu
o pădure.
Trecuserăm dincolo de cer
dar pădurea nu se oprea deloc din creșcut,
se înălța, cu mine pe ramurile ei,
întruna.
Și morile acelea
pe care le întâlnea în calea lui
cântecul
măcinau parcă
și trupul meu de pământ,
prefăcându-l în lumină.
Și-mi era tot mai somn
Muream pur și simplu de somn,
iar mama, ce devenise lumină mai demult,
stătea la căpătâiul meu
învelindu-mă cu umbra albă a berzelor.
Dormi liniștit, dragul meu,
zicea ea,
trăgându-mi umbra peste ochi.
N-o să se întâmple nimic,
o să veghez eu asupra somnului tău!
Dormi fără grijă!
Dormi întruna!



Vasile BARBU

ROMÂN

Pentru că atunci când m-am născut
românește m-au îmbrăcat.
La botez au spus
"Vasile va fi"...
Deschizătorii de orizonturi
m-au deșteptat
povestindu-mi despre Decebal,
Glad și Mircea, despre Țepeș, Ștefan cel Drept
poetul Ovidiu, Bălcescu, Kogălniceanu
despre ASTRA și legionari...

Pe mine m-au alăptat cu
Eminescu, Creangă, Coșbuc,
cu Arghezi, cu Iora, cu Blaga
Și mi-au zis că prietenii mei de-o viață
vor fi Rebreanu, Sadoveanu, Păunescu,
Leonida Lari, Vieru...
și adăposturile lor de Voroneț sau Putna,
de la Densuș, de la Iași, din Retezat.

Apoi m-au invitat să cânt
doine, colinde, doruei, hore
prin Carpați și peste tot la nunțile noastre
La veselii și necazuri.

Apoi mi-au îndulcit viața
Alexandru-Vasile și Elena-Maria
de la care am mai invitat
răbdarea, împăcare, durere
de a mă întâlni mereu
cu limba care e amuțită
în sufletul meu.
Al omului
cu numele meu.

DUMINICĂ SEARA LA UZDIN

Duminică seara
Uzdinul e și pustiu și trist.
Oamenii de aici nedădați cu tristețea
au propus din inimă
ca ziua de luni să-nceapă
cu duminica seara.

Au trimis pe aripi de porumbei
propunerea lor Sinodului,
Adunării naționale, Securității...

Așteptând ani de zile hotărârea
le-a venit în minte că trebuiau
să ceară aprobarea stelelor.
Și atunci, iarăși tristețe,
iarăși durere...
Dar până când?
Vorba îngerilor:
până nu vor fi descoperite căile
inimilor abandonate
și a tuturor tăcerilor
focului din plânsul stelelor

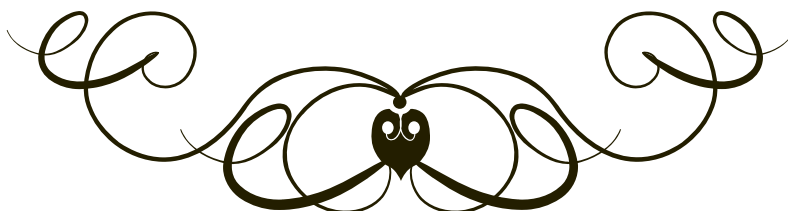
ALTARE - IUBIRI RĂSTIGNITE

De nu ți-s mâinile pregătite pentru iertare
și ochii spre cer de nu ți-au lăcrimat
tu cere pașaport pentru uitare
căci zarurile sorții din așchii s-au lăsat.

O sfântă mănăstire zace-n gerurile mele
o durere de duminică îmi macină firea
ești femeia mea, aievea unui vis durut
ce-și va face munte dintr-un singur sărut.

Și caut o lume bună, o lume nouă
o lume cu streșini și popasuri
s-ajung la taina iubirii cu ultima bătaie
a pendulei zodiilor din zăbăvitele ceasuri.

Căci zenitele mele s-au dus pe ape de pământ
învolverate de iertări molipsite
și rămân doar un singur misionar cărunț
ce vrea să-și sculpteze altare - iubiri răstignite.





Mihai ANTONESCU

POEME DIN PIAȚA ROMANĂ

Se moare de foame, de frig, de dor și de pumnal,
s-ar zvonii că aici e un zoo în devenire.
Individul fiară se-nchină gândului criminal,
guvernării surâd la interviu în neștire.
E așa o harababură în sufletul omenesc,
încât nimeni nu mai înțelege ceva.
Bunele intenții stau în genunchi și postesc,
rugându-se de sufletul altcuiva.
Vântul nenorocirii chiuie între aici și departe,
probabil, nu mai e nimic de făcut.
O mână parfumată șterge viza din pașapoarte,
chiar și pentru cei ce nu s-au născut.
Mileniul vinde cenușă pe zaruri măsluite de
barbut.

Trec tramvaiele pe șine sângerânde hohotind,
ca și cum o dimineată s-ar grăbi spre ghilotină.
Trei mirese nefecioare fură cerul de colind,
să-l înginerească ele într-o singură lumină.
De pe unde-s, din răcoare,
n-am să ies deocamdată,
ceața stinge semafoare

cu sprânceana ei pudrată.
Numai calul fără frâie, al sergentului de stradă,
mă nechează când mă simte și-mi strănută la
ureche.
Ochiul lui de sticlă rece desenează pe zăpadă
forma sunetelor moarte dintr-o melodie veche.
Poate-i doar o nălucire mergătoare înspre vis,
mâna asta tremurândă după colile de scris.

Aseară vântul n-a mai vrut să sufle
de dragul niciunui afiș electoral.
Candidații rușinii se holbau nedumeriți
în golul din piață.
Un birjar își înjura liniștit calul medieval,
pe când toamna scuipa printre garduri
cuvinte de ceață.
Lumea se duse să caște puțin
ochii la televizor, pe furiș.

Doar polițiștii uitați prin ganguri beau vin
între două violuri și un bacșiș.

Singur, așteptând ceva ce încă nu vine...
Curge uitarea din rugăciuni între Piața Romană
și Dumnezeu,
Maica Sfântă a trecut cândva
desculță înspre Nazaret, prin departele meu.
Se lumina la gândul că el n-o să mai fie
răstignit în nimicul lumilor toate.
Pe oglinda ochilor mei drumețea fără să știe,
cu toate tainele cerului în ea adunate.
Vai, promisiunea lui „măine” e atât de departe!



Mihaela COLIN

PETE DE FERICIRE

Blândă copilă
deasupra unui cal de lemn în pătrățele,
în seri de iarnă,
de vise și himere,
cu nasul în lună,
bărbia pe un nor
sprijinită,
în timp ce cealaltă parte de femeie matură
ducea zilele rămase
la un arlechin decolorat
de numeroase iluzii.
Viața desenase
deasupra calului de lemn -
pete de fericire și speranțe...

JUMĂTATEA MEA VISEAZĂ

De obicei pantofii mei fac noapți,
fac dimineți proaspete,
pentru o cale de-a lungul dragostei tale,
imposibilă și înfometată;
tu știi că e deja târziu,
pantofii mei zboară singuri,
lumina s-a făcut întuneric
de atâta singurătate.

Ești Arlechinul imposibil,
înalt, nemișcat și albastru,
ce locuiai în sângele meu,
din primăvara viitoare.

NOI, ARLECHINII

Suntem plini de bunătate,
de semnale , de panglicuțe,
amestecăm vorbele dintr-o zi
cu stelele închise în vise,
fără să fotografiem optimismul în iarnă,
suntem veseli, căpușii de bucurie,
de infinită bucurie.

.....

Dar de ce tu citești tristețe?
Noi suntem aici, doar planeta a plecat departe.
Unde e planeta, unde?
Of, întrebările tale!
Greu să scoți macii din surâsuri...
Plec și eu
în amintiri fără margini,
las mirarea la ușa bucuriei!

Muzica, ploaie pe frunzele verzi
îmi invadează nostalgia,
mă domină,
devin un sunet al naturii
sunt ploaia însăși,
fără diguri și gânduri,
fără culoare , fără arlechini.
Raiul e împărțit între muzică și Dumnezeu,
Tu, dorul meu,
Eu, respirația ta,
sunt un strop de albastru,
închis într-o floare,
imaginația mea,
un leagăn unduios
între tine și clipa trecătoare.



Maria VAIDA

PASĂREA CALANDRINON

Din pricini neștiute iar mă trezesc bolnavă
Și nu port nici războaie, nici glorie nu voi;
Am fost rănită-n suflet de-o inimă suavă,
Îmi port călcâiu-n sânge agale printre voi.

Ahile sunt, iar moartea de la călcâie-mi vine
Adu-mi, iubite-n grabă din Persia cea largă
Măiastra Calandrinon să cate înspre mine;
Voi ști atunci de-s vie, ori voi dormi sub iarbă...

A penelor podoabă luci-va pe-albastra mea mătase,
Cu ochii de mărgear de m-a privi cu -n iz de zvon
Voi ști că voi rămâne ca Darius Istaspe
În șopotele apei ca nou Calandrinon.

Iubirea mea apune în vasele persane
Cu toarta delicată și picturi în miniatură;
Adună toată forța, parfumuri isfahane
Cu pasărea pe umăr, vorbesc peste măsură.

MUNTELE TRANSLUCID

Se scaldă lumina în iarba cea crudă,
adie mirosuri de ambră și mirt.
Aici doar poezii înoată-n absint,
aici lângă Regia tu, Sarmizegetusă, ascultă.
Ascultă albastrele păsări de cer,
pe munte ne urcă, aproape te cer;
Zalmoxis dorește sacrificiul suprem.
Cu mâna sa zeul mai toarce lumină
din caierul vremii o sfoară -n înalturi
pe care să urce poezii-ntre șpalturi,
pe funii de cuarț din lumină.
Orfeu se ascunde în dalb labirint;
cuvinte muiate-n venin și absint;
o, grea rătăcire, ființă iubită,
prin Hades iubirea -mi dezlănțuită
mai trece iar Styxul și Caron iar trece;
te caut, te văd, te aud, dar ești rece.
În umbra muntelui translucid mai adastă

INCANTAȚIE DE COPIL

Ca un bijutier tu șlefuești perlele adâncurilor, mare,
ca un leagăn de vânt alini trupurile marinarilor
căzuți în adâncuri; ca o volbură a toamnei
împrăștii ouăle peștilor și le fecundezi,
să iasă noi ihtiologi la lumină,
ca o flacără roșie, arsă la răsărit
în lumina soarelui.

Nu ascuți rugămintea copilului nostru
care pe mal rostește incantația sa,
începând de fiecare dată cu: *te rog frumos, mare...*

Au dispărut vapoarele din larg,
epavele s-au scufundat iar, mare a mea,
albastră și neagră, mare de lapte, de cleștar,
de rubin, mare, leagăn al lumii:

Singurătatea mea e plină de tine;
degeaba mă înconjur cu pereții unui
munte translucid; și acolo apari
și acolo mă găsești; tu înalți
focuri de artificii peste inima mea,
stele căzătoare arunci către sufletul meu.
Nu sunt decât un licurici în iarbă
ce pâlpâie cu speranța de-a fi
privit de ochii tăi de mag;
un licurici în iarbă sunt,
iubirea mea.



**Nicolae VĂLĂREANU
SÂRBU**

ÎN FIECARE DIMINEAȚĂ DE PURPURĂ

Într-o întindere de ierburi
pe poteci cu dorurile inimii de foc
alergi spre pădurile de smarald
unde păsările își caută cu veselie norocul,
cântecul lor înghițind cu totul tăcerea,
din arbori verdele se vărsa-n lumină.
Tu plutești prin gânduri la zmei
pe când nu se zărește niciun prinț
și magic salcâmi și teii se îmbrățișează

în cuvintele pe care le nasc.
Visând la sfârșitul singurătății,
împreună să-i măcinăm calcarul
și să respirăm verdele poeziei,
în fiecare dimineață de purpură.
Se ridică aburii pământului,
norii își lasă ploaia la timpul dorit
cum iubirea îți cade pe ochi cu foame
încât te ucide așteptarea, iubind,
Limba te seacă-n cuvinte nespuse
și absoarbe lumina din ele.

PE STRĂZILE ORAȘULUI DE VÂNT

Stau la mansarda timpului,
de la fereastră urmăresc trecerea călătorilor
pe străzile orașului de vânt
intrat în colbul istoriei.
Apele focului se varsă-n amintiri
își fac albi adânci în peisajul extazului,
pietre vorbitoare suspină prin aer
cu sunete-n surdină.
Cuvintele înghit nemișcarea,
străzile freamătă la umbra lampadelor
în zile flămânde și nopți de lacrimă,
patima fântânilor cu roată.
Cerul coboară-n răstimpuri
cu stele-n visele femeilor de ploaie
care nu mai pricep
cine pe cine iubește.

MIROSUL COPT

Spiritul nebănuț
al pietrei cioplite
în trupul femeii
se-nfășoară-n lumină.
Din harul pe care-l respiră
cu stăpânire de sine
împarte la toți.
Caută-n fructul tomnatic

culoarea dulce, ruginită
și-i împrumută savoarea.
Își risipește mirosul copt,
se lasă răcoroasă, molatică
peste suflete împietrite.
Spiritul irumpe și se înalță
din forme migălos șlefuite
fără de unghiuri.



Victor MARTIN

RUGĂCIUNEA DE SEARĂ

Vedeam cum pierim în fața normei,
vedeam cum singur se umple
frigiderul de sensuri.
Vedeam cum ne iubeam cu salariile,
vedeam cum intram cu greu, chiar și-n mormânt.
Când plecăm,
ni se întâmplă totdeauna câte ceva,
până la a pleca.
Intră frigul în cărțile de istorie,
inimile bat, în continuare, noaptea jumătate
și, clopote fâlfâinde,
coccisurile împrăstie zorii.

Vedeam cum ne ascundeam în jocul mișcării
unei pale de vânt,
ca americanul într-o casă de bani.
Vedeam cum curge timpul pe râu,
cum bat clopotele de gheață;
așa cum stânca stă sub tine,
ca o șopârlă la soare,
vedeam în tine; ca un chirurg
într-o oglindă vie,
ceasul cu aburi vedeam.

MANIA CANDORII

Libertatea nu ne poate da lapte;
poate Statuia Libertății.
În alergarea aceasta nebună după nebuni,
orice piatră prețioasă aruncată din sac
e o pauză de libertate.
Fiecare nebun își construiește propria statuie;
a libertății lui,
fluturând cu mândrie patriotică
limba română cu tricolor,
un fel de foaie verde de la noi
mi-am luat mercedes cu boi.

Organizațiile fără nici un profit
de timp real
ne deschid ușa de la fereastră;
guguștiucii, ca fazanii, zboară lin,
în cioc poartă calende românești,
ridicând banalul la paroxism.

Suntem băgați în pușcării spre a nu fi uitați,
suntem uciși în bătai de mandoline,
lecturăm ca orbul biblia mutului,
ne iubim cu pistolul în mână.
Căzuți în somnul pătratului,
implementăm tirania cireșului în floare la ureche
în dictatura vorbei goale.

O, ȚARĂ SFÂNTĂ, PLINĂ DE POPOR!

O, țară sfântă, plină de popor!
De la un timp, nu mai poți
decât să te uiți cum tac pietrele.
Se depun coroane de flori
chiar și la monumentul lăzii de gunoi.
Timpul încremenește în fiecare reverență
înaintea verbului de a fi,
ca și cum, de atâta frumusețe,
nu am mai putea inventa nimic.
Au și jumătățile de măsură poezia lor.
Dragostea e regina frumuseții noastre,
surprinzătoare ca viața,
când vine și dă peste tine,
cu tot ce are.
Îngeri hazlii, beți de patima timpului,
rearanjează rămășițele destinului
ca pe niște ferestre astupate cu cărți,
într-o secundă neștiută de nimeni.
Cum poate să înțeleagă cineva neînțelesul?
mă întreb, iar cu mâna stângă
îți întorc privirea
spre valul ce ne șoptește acrostihuri.



Daniel MARIAN

DESPRE O NOUĂ TEMPORALIZARE

când se închide ziua
cu flacără de argint și de coacăze
și viața face exerciții de supraviețuire
tot pe loc în balconul cu suflute
rămase singure pe tabla înmulțirii
din înaltul ideii de venit aproape
cerul se străduie să țină pasul
drept a de domnișoară sfioasă
cum ar scrie avioanele pe panoplia cu vrăbii

e tare mult de când nu s-a făcut darmită de spus
nicio poveste despre înfiorări atât de târzii și de
vreme
pun termometrul e iar dimineată împachetată
într-o amiază care să dea serii culoare
e totul bine de nebun ce este
pentru că este nebun

SCULĂRIE

sculați-vă bă că-și fac
loc și cuib vrăbiile
în visele noastre
și-n realitatea zilei
și-n pe cât poate cuprinde
viitorul cu talanga de prezent
care întotdeauna e o panteră
scorțoasă de ce e tot mai panteră
când în paharul dimineții dați
afară din voi neînțelesul
de pe s/or mai inventat și
neînțelesuri și ne –

m-am dezbrăcat cât am putut
cât am înțeles și am vrut
de unele iluzii care pătrundeau
greu până mult dincolo de
pielea sufletului
să vă spun vouă cum
arată sfinții din icoane
spre mine spre tine în
sufletul meu sufletul tău

SE ÎNFĂPTUIESC NUMAI MINUNI CARE ZBÂRNÂIE

te-am sunat din rai să îți spun
te-am sunat fix din rai fix
la ora la care eram acolo
și pentru că de-aia există
și sunat și fix și rai

chestia-i că m-am dus pe acolo
să recuperez calea lactec deși
din toate căile lumii era
cea mai deșuchetă și
fără tine nu avea niciun sens

data viitoare mă orientez după greieri
și pa frumusețe vin înapoi la furca cu fân
mai ceva decât s-ar fi putut fi nu- așa

azi c-am întârziat destul deci musai azi
o să exorcizez niște cuvinte
fără dar și har și fără minte
puține din care au mai rămas
și de la care se trage duh
ca din sticlă și ca o potecă
spre inima cea mai cuminte
ce bate odată la două mii de ani



Ion HAINEȘ

MUNTELE DIN NOI

Muntele e-n noi, precum e Marea,
Ne naștem cu dorința de Înalt,
S-atingem infinitul, depărtarea,
S-atingem ceru-albastru, celălalt.

Suntem copiii muntelui, lumina
Sădită-n noi încă de la-nceput,
Muntele-i o icoană, e divină
Poartă spre Dumnezeu, spre absolut.

Muntele-i piramida naturală,
El e un semn, el e un munte sfânt,
Iisus a dat porunca triumfală
Din vârful de munte, ca un jurământ.

Profetul Moise-a coborât din munte
Și le-a dat oamenilor alte legi,
Muntele-i chiar dumnezeiasca punte
Pe care-o dată-n viață o alegi.

În munte intri pur ca-ntr-un altar,
Rostești cuvinte sacre, de amvon,
Și ființa ta se-ncarcă de un har
De parc-ai fi urcat pe Kogaion.

O țintă ai, s-ajungi Acolo, Sus,
Spre muntele ce poartă-n vârful o cruce,
Și, protejat de îngeri, de Iisus,
Cărarea ta spre împlinire duce.

MUNTELE KOGAION

Dacii credeau în Kogaion,
Muntele sfânt, muntele arhetip,
Locul secret al zeului suprem,
Al lui Zalmoxis, nevăzut la chip.

Marele preot propovăduia
Din Peșteră, înconjurat de nori,
La sfatul înțelepților bătrâni,
Că dacii sunt eterni, nemuritori.

Dar Kogaionul poate fi-n Bucegi,
E Sfinxul poate, vârful misterios,
E stâlp al Cerului, Olimp,
Un Axis Mundi, maiestuos.
Poate fi Vârful Omu sau Ceahlău,
Dar nu pe hartă trebuie să-l vezi,
El poate fi-n natură, în Carpați,
Dar mai ales în suflet să-l așezi.

Inițiat, au acces în munte
doar fiii Soarelui, cei luminați,
Urcușul e-un pelerinaj simbolic
Prin el suntem mereu purificați.

Ursul sau lupul nu te mai atacă
De ești curat la suflet, protejat,
Sau poți să-i biruiești cu gândul
Telepatiei, binecuvântat.

Muntele Kogaion transcende tot,
El e trezirea noastră-a fiecărui,
Mă--nalț prin munte, ca un vultur zbor,
Și, generos, eu tuturor mă dăru.

VÂRFUL OMU

La Vârful Omu se ajunge greu,
Se urcă trepte-abrupte, neumblate,
Și poți să-l întâlnești pe Dumnezeu,
Ești mai aproape de eternitate.

Urcușul este un pelerinaj,
E-o fericire tainică, divină,
Și fiecare treaptă e-un marcaj
Spre devenirea noastră în lumină.

Sunt piedici multe, obstacole supreme,
Amenințări, pericole, tentații,
Dar Vârful Omu știe să te cheme,
Ești un ales, ești unul dintre frați

Ce-au înțeles menirea lor umană
Spre tainic țel, spre Crucea ideală,
S-ajungi Acolo fără de prihană,
Învăluit de raza ei astrală.

La Vârful Omu se ajunge greu,
Se urcă trepte-abrupte, neumblate,
Și poți să-l întâlnești pe Dumnezeu,
Ești mai aproape de eternitate.



Vilia BANȚA

O ȚARĂ FĂRĂ EGAL

Într-o dimineață perfidă
de luni sau de sâmbătă,
cine mai știe,
o să cadă peste oraș
o aripă mare, rotundă,
să ne-acopere dorul, speranța,
durerea, să nu se mai știe
fața ascunsă – așa-i de bon ton –
să nu fii trist, să n-ai așteptări.
În țara ta-i doar lapte și miere,
urlă în piețe, în parcuri
megafoanele, urlă,
ne-acoperă zgura,
„pâine și circ”
ne-acoperă gura.

Avem o țară fără egal,
ne-o vântură însă cei de pe-afară,
noi ne-ngropăm sub iarbă răbdarea
și iarba se face amară.
Ne duce-ntâmplarea de-aici pe oriunde
și lacrima noastră în pumni ni se-ascunde.
Înfipți în țărâna
tot mai puțină,
și arborii pleacă, frunziș pe tulpină,
rămân rădăcinile-n pante de jale,
gata și ele să curgă la vale,
tot mai la vale...

SEPTEMBRIE IAR

Încărunțește ziua pe amurg,
septembrie mușcă lacom din vânt
și umbrele se mută sub pământ.
În pieptul clepsidrei orele se scurg.

La orizont — lumina unui sfânt
și călărețul nopții săltând pe calu-i murg
cu flacăra iubirii aproape la Demiurg.
El duce dimineața să ardă în cuvânt.

Poetul visează și toarnă-n tipare
sufletul viilor, mustul solar,
vinul cântând pe mese-n ulcioare.

Poemul miroase a pâine, a jar.
Rănile mor o clipă-n uitare.
Iubirea-i văpaie și inima bate pe-afar'.

CA UN STRIGĂT ÎN IARBĂ

Se frâng pădurile, se frâng peste poteci
și păsările lunii de cobalt
își lasă sufletele înghețate
pe fire de păianjen între cer
și ochiul fântânii. Albe năluciri,
ies caii să pască umbrele
pe frunza încă verde.

Oh, lipsa ta, otrava lipsei tale
rătăcind dintr-o sete în alta...
Singură iarba îți mai păstrează chipul.
Într-un dans prelung, visele verii
respiră tăceri către-nălțimi.
Un bob de rouă aprinde scânteia
inimii flămânde.
Ca un strigăt în iarbă—
sângele prin vara nepereche.

Departa-i toamna,
cocorii care-o trag la vale,
vinul care fierbe și apoi
cade-n așteptare
și liniștea din toate
înainte de-a muri încă o dată.



Ion MARIA

NOAPTEA DE CRISTAL

este o căldură atât de mare
încât din timp în timp
mă trezesc și ajut stelele
să nu se stingă

e vară până și florile
desenate pe zid s-au
ofilit numai ochii tăi
au rămas reci
în visul meu

oculta mai pune câte ceva
la cale și eu complotez
împreună cu păsările
și vântul
până la ziuă vom
coace cireșele

în zori va fi puțină
răcoare cât să o ia
în cioc o pasăre colibri
în singurătatea mea
de foc voi regândi
lumea
de la începuturi
poate o voi face
un pic mai bună

PUTERI

e și mâine o zi îmi tot
spun ca între-un roman
celebru știu că mă mint
cum poate fi mâine
o zi
când azi nu a fost?

nu, îngerii nu practică
yoga chiar dacă și ei
au puteri eu nu am decât
puterea de-a te iubi

și repet mereu numele
tău ca pe un cuvânt sfânt
ce ar putea să-mi aducă
secreta cunoaștere din akasha
acolo unde totul este
înregistrat dar nimic
nu se dă mai departe

și melcul ori macul își
au puterile lor chiar
dacă pentru lumea lor
ziua de mâine
este azi
dacă sari gardul
nu ajungi în cer
ci tot pe pământ
puterea mea cea mai
mare e puterea de-a îndura
și de a trăi
fără tine

NU VREAU

nu vreau să pun un steag
negru pe realitate și dacă
l-aș pune ar fi un steag
de pirați nu un steag
murdar care a fost alb
odată

nu vreau să stăpânesc întregul
univers dacă nu sunt stăpân
pe ochii tăi
nu vreau să trec de partea
celor răi oricâte aș avea
de câștigat

nu vreau să fiu poetul muștelor
ci doar al fluturilor
nu vreau să fiu arătat
cu degetul pe stradă
și atunci când nu am nimic
de spus

nu vreau să fiu singur în visele
mele așa că vă invit pe toți
să fiți părtași la ele

nu vreau să urlu cum urlă
lupii vreau să urlu
aș cum urlă
sfinții



Constantin PĂDUREANU

PĂTRU URSU

Moș Pătru Ursu se descurca din greu
După ce îi murise nevasta, Tudora.
Cei doi băieți erau însurați și la casele lor.

Unul în Braniște și altul în Livezi
Se duseseră în averile muierilor
Măgari închiriați.
Dar pe bătrân nu-l deranjau deloc
Bârfele.

Gura lumii numai pământul galben o astupă.
Intră în bucătărie și trase un păhărel
de țuică.

Azi, trebuia să-l caute poștașul cu pensia.
Lucrase la cefereu, la gara din Rudarii Olteniei,
Ca acar.

Deși trecuse de 70 de ani, Pătru se ținea drept
Și trecea pe linie țăntoș și fudul,
Că el era pensionar de stat.

Era în august și pe 25 ale fiecărei luni
Primea banii, că lucrase în a doua
armată a țării.

Nu rămăsese în agricultură.

“De bine, de rău, gândi el, trece luna
Și primesc 500.000 de lei. Ce sunt de ici,
de colo,

De lepădat ?!

Ori am ca Ilie Treanță 65.000 de la ceape
Nu merge, taică, eu am muncit
Patruzeci de ani la calea ferată, nu glumă.”

Pătru ieși în curte și se duse la gardul
Vecinului său, Nicolae Streche, cu care
Nu mai vorbise de o săptămână.
- Colae, Colae, ia vino, neică, până încoa.
Omul apăru cu o bucată de brânză
În mână.

Și mânca din ea, doar ce se ridicase
de la masă.

Mai era puțin și se apropia de prânz.
- Bă, Colae, o visai pe dadă ta, Tudora
Era veselă și mă întreba:
"Bă, Pătrule, ce mai face Colae al nostru?"
Și venii să-ți spui și să mai discutăm
Și noi ca oamenii: una, alta și ailaltă.
- Eram la masă și mă deranjași!
Răzdană mă-sii de treabă azi și mâine
-Hoooo, bă, ce ți se strășună așa din senin,
Te supărași și ți se ține din puțin.
Parcă ai avea nas de ceară, zău așa
Nu poate omu să schimbe cu tine o vorbă,
Că gata îți sări muștaru.
- Bine, bine, spune, cu mata oricum
Aș da-o tot n-o scot la cap și n-o nimeresc
pe a bună.

Da, te ascult.
- Iote de ce te strigai eu...
Nu mai vreau calu și căruța, să mă reped
Până la nenea în vale, în Gabru,
Să duc niște bulendre până-n sară
Dă-mi ăl măgar, că e mai bine.
- Te treziși târziu, moș Pătrule,
Acu plecă socru meu cu el în deal,
La târlă.
Nu-și termină răspunsul, că dinspre grădină se auzi:
- I-ha, I-ha, I-ha, I-ha, I-ha, I-ha, I-ha.
Atunci, bătrânul se ridică pe gard,
Văzu măgarul și zise:
- Bă, Colae, ăla di colo, de la nuc
Nu e măgarul tău ?!
- Ba da, dar acolo îl leg eu
Când nu vreau să-l dau...

BOLNAVA

-Fă, fomeilor, sunt așa de bolnavă, că de abia
vă văd
Și cred că mă duc, cât de curând, după al meu,
În deal, la Cucu, se plângea Zânca Făsui vecinelor ei
Strânse în răscruciul Belcineanca.
Am dureri în tot corpul și mă ia cu tremurat.
O s-o chem pe baba Măria lu Ursu,

Să-mi pună ventuzele și să mă tragă
Pe drevele gâtului.
-Fă, Zânco, tu ai lipsă de ceva
De aia tremuri așa, fă, fetico,
Încercă Mița Chibrit s-o dea pe glumă.
Al tău s-a dus cam demult, e adevărat
Dar sunt alții destui la noi în sat.
-Du-te necuratului de aici, fă, nărodoai,
Că nu e la ce te gândești tu.
Mă ia cu călduri, am temperatură,
Mă doare rău capul, tușesc de zici că bat
Toba mai bine ca Ghiță Toboșarul la morți
Și parcă am cârcei în pulpe, că mi-aș pune
Niște lipitori.
Fă, dadă, păcat că dai pe gură ce scoți pe cur.

- Fă, Zânco, sări Lica lu Ilie Dârlă, așa era
Și mătușe mea, Anica, cu trei zile înainte
De a muri.
S-a dus, săraca, la loc cu verdeață, mă închin,
Unde nu este nici durere și nici suspin.
Zânca Făsui s-a uitat urât la ea și i-a zis
Câteva în gând: de dulce, de foc și de inimă rea.
- Auzi, Zânco, uită-te, fă, la mine, îi zise Lica.
Zânca Făsui era îmbufnată și, dacă ar fi
Fost mai aproape de ea, i-ar fi cârpit două, să audă
Câinii în Giurgiu.
- Dar io cred că sameni cu unchiu Păun,
Că ăsta a zăcut o săptămână la pat
Și a trăit 85 de ani și mai trăiește și acum
E ăla din capul satului, de lângă cimitir
- Duceți-vă dracu de aici, năroadelor,
Că nu vă spală toată apa Jiului,
Nesătulelor, ca să nu vă zic pe direct.
Eu vă spun din toți răunchii mei
Că nu mi-e bine și sunt coaptă de răcită
Și voi râdeți de mine cu gura până la ureche
Și mă luați în baschiură.
Iar treburile mă trag de poale
Și eu m-am pus cu voi la taclale.
Zânca Făsui plecă supărată și nici nu
Se mai uită înapoi la ăle tute
Care numai în gură ar fi trebuit bătute.





Radu ȚUCULESCU

BLITZ-PROZE

PAPANAȘI

Marea pasiune a Paraschivei sunt papanașii. Momentele sale de adevărată fericire sunt cele când scoate bulgării gălbui din apa clocotită, îi tăvălește prin pesmet, apoi îi stropește cu zahăr pudră și toarnă deasupra lor smântână din abundență. Îi servește oricui se nimerește a fi în casă, fierbinți. Și-a făcut o faimă printre cunoștințe și e extrem de mulțumită.

Viața i s-a scurs astfel, ani în șir, ca o lungă și unică zi luminoasă, cu momentele sale de vârf, când papanașii aburinzi excitau nările. Dacă nu avea musafiri, și-i pregătea pentru ea cu aceeași atenție și migală, comportându-se ca la un adevărat ritual. Îi mânca încet, niciodată în grabă, apreciind fiecare înghițitură cu câte un oftat adânc, vibrând a satisfacție. Uneori le adresa cuvinte dragăstoase bulgărilor gălbui și fragezi, ca unor mici și dragălașe ființe vii, fără de care nu concepea rațiunea de a trăi.

Era fericită Paraschiva și nu înțelegea, sub nici o formă, de ce se agită oamenii din jurul său, de ce sunt nervoși, nemulțumiți, își fac tot felul de probleme, sunt neliniștiți, spăimoși ori... de-a dreptul nefericiți. Cu asemenea papanași, cum poți să nu iubești viața? Paraschiva privea, cu nedumerire, în jur și ridica din umeri.

Într-o zi bulgării gălbui, scoși din apa fierbinte, se întăriră pe loc ca niște ghiulele. Ușor speriată, făcu repede altă porție. Dar, de cum îi scotea din apă, se întăreau ca piatra. Paraschiva verifică cu atenție compoziția, însă nici a treia oară nu reuși. Se lăsă sfârșită pe un scaun unde zăcu un timp, revenindu-și greu. Apoi continuă până după miezul nopții, cu multă înverșunare.

Umpluse întreaga bucătărie cu bulgări gălbui, tari ca piatra, în care nu intra nici furculița nici cuțitul.

Frântă, își trase un scaun în fața ferestrei pe care o deschise larg. Se așeză pe el și se stinse până spre dimineața, fără dureri, în timp ce privea afară, cu ochii lărgiți de o enormă nedumerire și uluială.

PAPAGALI

De curând am făcut o vizită unui prieten și nu mică mi-a fost surpriza când am descoperit în bucătăria sa, destul de strâmtă, câteva colivii cu papagali pictați în cele mai năstrușnice culori. Prietenul meu a zâmbit îngăduitor mirării mele și, pentru început, m-a invitat să iau loc.

L-am urmărit cum hrănește micile păsări cântătoare cu salată proaspătă, cu mei și morcovi. Văra, meticulos, salata și morcovii între gratiile coliviilor iar meiul îl scurgea într-o mică tăviță din tablă. Papagalii făceau un zgomot vesel, incitați de bunătățile primite. Prietenul meu a scos, apoi, o sticlă burtoasă cu vin negru și, știind că ard de nerăbdare să află, începu să-mi explice pe-ndetele:

- Papagalii, dragul meu, după cum bine vezi și tu, sunt păsări superb colorate, mici și cântătoare care-ți pot însufleți zilele mohorâte. Există și papagali mai mari, dar aceia sunt destul de blegi ca să nu prezinte interes. Atâta timp cât se află în colivii, dacă-i observi cu atenție, descoperi că au ușoare urme de personalitate. Ba, există și papagali melancolici. Papagalițele sunt mai cochete și trag, din când în când, cu ochiul la vecinul din cealaltă colivie. Dacă le dai însă drumul, își pierd orice urmă de personalitate. Se înșiră toți, ca pe ață, pe bara galeriilor de la perdele și nu se mai mișcă de acolo. Nu mai fac gălăgie, nu se mai hârjonesc, stau cuminți și abia așteaptă să fie vârați înapoi. Îți dai seama cât sunt de minunate păsările astea?! Dacă ai puțină răbdare, reușești să-i înveți câteva cuvinte. Te imită perfect și nu riști să te contrazică niciodată. Te asigur, dragul meu, că este minunat să ai papagali în jurul tău. Este liniștitor, îți tonifică încrederea în tine.

Prietenul meu a mai vorbit despre păsările mici și cântătoare, despre intenția lui de a face diverse împerecheri cu scopul de a obține exemplare cât mai colorate care să-ți încânte privirile. De asemenea, să fie cât mai sprintene și să execute în colivii, la comandă, adevărate spectacole acrobatice, adevărate numere de circ. L-am ascultat până seara târziu, aprobându-l.

Apoi mi-am luat rămas bun de la el.

Am ieșit în balcon și mi-am luat zborul.

ZERO

De câteva zile ploua mărunț și monoton, fără oprire. Pe acoperișul de tablă, răpăitul înălța consecvent aceleași sunete, înfundate, rostogolindu-le apoi, fără grabă, pe străzile îmbibate cu apă.

Popică a stat un timp la fereastră și a privit ploaia. Crezu că-l va încânta ca și altădată. Apoi

se învârti prin cameră. Scoase din rafturile bibliotecii câte o carte, și încercă să citească cu aceeași bucurie cu care citise până atunci. Dar după prima pagină o puneă înapoi, cu o inexplicabilă lipsă de elan. Fusesse, dintr-o dată, aruncat într-o stare amorfă, fără să știe motivul.

Se hotărî să iasă. Plimbările în ploaie îi erau un prilej de bucurie. Se trezi că așteaptă în stația de autobuz, el care refuzase de mult să se mai înghesuie în aceste vehicule. Popică dădu din umeri fără a-și pune întrebări.

Urcă într-un autobuz care-l duse direct la gară. Acest loc împânzit de lume pestriță, fusese pentru Popică, întotdeauna, o ocazie când își imagina o sumedenie de aventuri fabuloase, năstrușnice, surprinzătoare. Acum i se dezvăluia anost, lipsit de culoare și, în special, foarte murdar, învăluit într-un aer umed și greu.

Se așeză la rând, în dreptul unui ghișeu cu geamul pătat de muște și de degete unsuroase. Așteptă, în timp ce înainta, golit de gânduri. Încet, ca un melc fără cochilie.

Auzi o voce grăbită:

– Dumneavoastră până unde doriți?

– Până unde doriți dumneavoastră, răspunse Popică.

– Ascultă, domnule, te rog să nu-ți bați joc de mine, zbiră casierul, că mai așteaptă și alții în urma ta!

– Dar nu-mi bat joc deloc, răspunse fără a ridica vocea Popică. Dați-mi un bilet până unde vreți și-n ce direcție vă place mai mult. Mie îmi este indiferent.

– Indiferent, hân?!

Brusc, casierul se liniști iar buzele i se lățiră a zâmbet. Îi făcu semn, foarte amabil, să între până la el. Popică intră printr-o ușă scorjită și mâncată de carii. Casierul îl invită să ia loc. Închise ghișeul, ca și cum era dispus să stea de vorbă cu Popică toată ziua.

Se scuza o clipă deoarece va dispărea după două cafele. Popică, rămas singur, își roti privirile în jur, mângâind cu ele pereții parcă îngălbeniți de spaimă. Nu-l încerca nimic altceva decât o înfricoșătoare stare de lehamite și plictiseală.

Casierul se întoarse, nu prea repede, cu două cafele și cu doi prieteni îmbrăcați foarte curat, suspect de curat în comparație cu ceilalți de prin gară.

Prietenii casierului îl mângâiară, un timp, pe Popică pe cap, dragăstos, îl lăsară să-și bea cafeaua, apoi îl gâdilară sub bărbie, îngânând melodii vesele și, în cele din urmă, îl urcară într-o mașină albă și-l duseră într-un loc foarte curat și alb unde Popică fu scăpat de lehamite și de plictiseală și transformat într-un simplu popic.



Ion R. POPA

CONCEDIU COMPROMIS

Început de vară frumoasă. După ploile abundente din luna mai, vegetația devenise luxuriantă. Prin copacii falnici, nenumărate păsările se întreceau în cântul lor. Grâul ajunsese la seceriș, iar semănăturile de primăvară își întinseseră peste ogoare o mantie de verde închis.

Școlile intraseră în vacanța de vară. Mulți copii erau bucuroși că își vor însoți părinții în concedii, alții că vor ajunge la țară, în compania bunicii care le duceau dorul.

Prinsă în febra concediului, Nela Juratu își strângea lucrurile de pe birou, în timp ce trăgea cu ochiul spre șeful compartimentului, aflat mai încolo, la altă masă, unde, de aproape o oră, cu niște hârtii în față, discuta cu alți doi colegi.

- Tovarășe Turtureanu, s-a terminat programul, putem pleca? Uite, am rămas doar câțiva...

- Imediat vin și la dumneata, a fost prompt șeful, în timp ce interlocutorii săi se îndreptau spre ieșire. Ce, credeai că te-am uitat tocmai pe tine? Trebuia să-l lămuiesc pe unul dintre ei să-mi țină locul pe timpul concediului; altfel, nu-mi aproba directorul programarea și ne strica toate... ploile.

- Și cum a rămas, noi când plecăm?

- Tu, pe 22, eu, pe 23, când se întoarce Sandu ca să rămână în locul meu. I-am făcut favoarea ca să meargă el înainte. Pe celălalt nu l-am putut convinge, fiindcă are niște necazuri în familie. Noi, oricum, nu puteam să plecăm împreună.

- Este foarte bine. Până atunci îmi duc copilul la țară..., după care l-a sărutat pe Viky Turtureanu, în timp ce rostea: e bine că nu bate la ochi; oricum, ție nu-ți pasă, ești liber, dar, în cazul meu, dacă află soțul...

- Te descurci tu, doar nu e prima dată.

Acasă, Nela a fost întâmpinată de Onișor, foarte vesel:

- Mamă, am luat premiul întâi, alături de alte două kolege. A zis tovarășa dirigintă ca, neapărat, unul dintre voi să vină la serbarea de premiere, dar puteți veni și amândoi.

- Bine, vom vedea. Dar tatăl tău nu este acasă?

- Eu nu l-am găsit aici, nici nu l-am văzut. De fapt, eu jucai fotbal cu băieții din cartier până acum, în spatele ultimului bloc.

- Tu nu ai mâncat nimic până la ora asta?

- Nu, dar nici foame nu am avut.

Nela a deschis și au intrat. Nu au apucat nici să se schimbe și a apărut, Dan Juratu, capul familiei.

- Ce e cu tine? Parcă ar fi trebuit să fii acasă la ora asta..., l-a întrebat ea autoritar. Onișor nu a mâncat nimic până acum, și a privit din nou ceasul.

- Ce să fac, de? M-au sunat de la serviciu și a trebuit că mă duc la o instruire cu propagandiștii de la învățământul de partid. Puteam eu să lipsesc? Nu! Mai mult, urmează să merg într-o tabără de vară, de cincisprezece zile, organizată de comitetul județean, la Bușteni.

- Zău?!... Când?

- De pe 22, luna asta.

- Și nu putem face concediul împreună nici de data asta? Eu am o promisiune de bilete la mare, iar tu..., i-auzi, cu tabăra la munte! Cu copilul ce facem? Poți să-l iei cu tine?

- Cum o să-l iau? Acolo e o tabără de activiști, nu de copii. Ia-l tu la mare!

- Nu, tată! Eu vreau să merg la țară, la bunici, Mă așteaptă copiii ca să intru în echipa lor de fotbal și să-i batem pe cei din satul vecin.

- Va să zică, fiecare cu concediul lui, nu?

- Păi nu vezi?

- Atunci, să mă duc la secretarul cu propaganda și să-l rog să te coopteze în colectivul de propagandiști, ca să poți merge cu noi, s-a prefăcut el.

- Ce vorbești? Eu propagandist? Eu nu am fost la învățământul de partid nici în calitate de cursant, darămite ca propagandist!!!

- Bine! Atunci, mergem separat, s-a bucurat în sinea sa Dan Juratu.

Nela Juratu a ajuns la Mamaia și s-a cazat la Hotel „Diana”. A doua zi, a sosit și Viky Țurtureanu. Apartamentele erau la etajul al cincilea, față în față. Și-au propus să marcheze momentul printr-o masă fastuoasă la restaurantul hotelului și apoi să se retragă într-unul dintre apartamente.

Au mâncat, s-au înveselit cu șampanie franțuzească, au dansat și, constatând că au obosit, s-au hotărât să se retragă, chiar dacă era devreme.

În timp ce așteptau îmbrățișați să coboare liftul, când ușile acestuia s-au deschis, au avut surpriza să apară Dan Juratu, soțul Nelei, însoțit de o „tovarășă” mult mai tânără. Aceasta îl ținea de mână și încerca să-l îmbărbăteze, părând că încerca a-l opri de a întreprinde ceva.

Ambele părți au rămas, pentru câteva clipe, ca fulgerate. Dan Juratu și-a revenit mai repede:

- Ce e cu tine aici în compania acestui netrebnic? și a ridicat mâna spre el, dar Nela a făcut un pas în fața lui Viky și a ripostat:

- Ce, crezi că e mai netrebnic decât tine? *Fufa* asta cine este?

- Nu e fufă. Este *tovarășa Vera*, colegă de serviciu. A venit să-mi spună că Onișor este în ghips, cu un picior și o mână fracturate, a găsit el o un motiv întemeiat pentru a fi explicat prezența *tovarășei*, fiindcă fiul lor chiar fusese accidentat într-un meci de fotbal.

- Ca să vezi ce înseamnă să ai copii! a exclamat Țurtureanu, în timp ce se îndepărta.



Teodor OANCA

NO COMMENT

Îmi place de Matache că e obiectiv. Cine face o taină cu el are numai de câștigat. Uneori lasă impresia că e nostalgic, dar asta crede numai cine nu e familiarizat cu argumentele lui Matache. Discuția cu el pornește totdeauna de la ceva care l-a nemulțumit. Și, la drept vorbind, ce îl nemulțumește pe Matache poate nemulțumi pe oricine, numai să aibă de-a face cu o anume întâmplare.

Pensionar fiind, Matache are timp să urmărească diferite posturi TV și să judece lucrurile fără să se lase convins de spusele unuia sau ale altora, pentru că, de obicei, la o emisiune sunt

mai multe persoane invitate. Ce îl deranjează pe Matache e faptul că realizatorul emisiunii îl lasă pe invitat să bată câmpii. Alte ori, când invitatul vrea să exprime un punct de vedere critic, dar obiectiv, redactorul îl întrerupe cu un calup de reclame, după care schimbă subiectul discuției. Asta te obligă, spune Matache, să schimbi canalul după ce dai drumul la niște cuvinte neacceptate să fie auzite pe un post de televiziune.

-Dă-mi câteva exemple, zic.

-Aseară, începe Matache, zicea unul dintre invitați că e o nerozie să credem în creșterea veniturilor la populație când prețul la cartofi aproape s-a dublat. Eu îl înțeleg pe individul acesta, dacă ar gândi corect l-ar da afară din partid cei pe care îi reprezintă. Vinovată e realizatoarea emisiunii că nu i-a atras atenția că prețurile sunt stabilite de piață, de raportul dintre cerere și ofertă, și nu de Guvern, cum lasă el să se înțeleagă. El nu știe că piața e liberă? continuă Matache. Așa se întâmplă când aduci marfă din afară, în timp ce producătorii noștri nu scot nici jumătate din cât au cheltuit.

-Există vreo soluție? Îl întreb, pentru că știu că îl provoc.

-Există și se vorbește de ea de câțva timp, dar nu mișcă nimic vizibil. E vorba de niște societăți comerciale de tip Aprozar. Cultivă omul ce vrea să cultive, duce marfa la... să zicem tot așa, că ne-am obișnuit cu termenul, care își mai aduce aminte, să zicem tot Aprozar, dar vede că nu rămâne cu ea în bățatură. Contează pe un câștig. Marfă ecologică, garantată.

-Ai dreptate, recunosc, Aprozarul nu e ceva de tristă amintire, cum le place unora să spună.

-Să-ți mai dau un exemplu. În fiecare cartier al orașului existau cel puțin două-trei tutungerii. Fiecare tutungerie era la vremea aceea un mini market, cum zicem noi acum. Ce cumpărai de la o tutungerie?

-Tutun, adică țigări, zic eu mai mult ca să mă distrez.

-Și țigări, dar și tutun de pipă. Dar mai găseai la tutungerie și ziare, și reviste, și rechizite școlare, și săpun de toaletă, și periuțe de dinți, și pastă de dinți, dar și timbre poștale. Acum dau orașul pe-n două ca să ajung la poștă să cumpăr un timbru. Pentru plic trebuie să merg la librărie.

Matache n-a lucrat în comerț, e de profesie inginer silvic, dar, ca tot omul, cine nu are de-a face cu comerțul?

-Pe mine asta mă deranjează și, ca să fiu sincer, chiar mă revoltă. Am avut forme bine organizate de comerț, apreciate de toată lumea. Mă refer la sistemul cooperatist. Averele unei Cooperății

Județene reprezenta un capital deosebit. În toate orașelele și comunele erau magazine universale care satisfăceau nevoile curente ale locuitorilor. Într-un magazin universal găseai raioane, că așa se numeau, de textile și îmbrăcăminte, de încălțăminte, de produse de uz casnic de toate felurile, raion de marochinărie, de librărie și de câte altele. Tot în patrimoniul unei cooperații intrau unități hoteliere sau de alimentație publică, restaurante, bodegi, în funcție de așezarea și potențialul economic al zonei. Se găseau și mărfuri de import, în baza schimbului de mărfuri dintre o cooperație județeană de la noi și alta din țări vecine sau mai de departe. De ce au dispărut aceste forme și sisteme de comerț intern? Adică românesc?

Matache așteaptă un răspuns de la mine. Ce răspuns să-i dau ca să nu mi se interpreteze punctul de vedere? În asemenea cazuri ești etichetat cu mare ușurință ca nostalgic, dar eu am în vedere faptul că tot acest comerț pe care l-am distrus cu atâta ușurință și iresponsabilitate reprezenta un potențial economic românesc, care nu putea rămâne anchilozat în anii următori.

-Nu zici nimic? mă întreabă Matache.

Mă uit pe tejghelele marilor firme comerciale occidentale apărute la noi, uneori în spațiile degajate ale unor mari uzine, și nu văd varză de Secui, struguri de Segarcea, dar găsesc în spațiul rezervat confecțiilor un elegant costum bărbătesc produs la Fabrica de Confecții Craiova, cu mențiunea pe etichetă: Made in Italy. No comment.



Geo CONSTANTINESCU

JOIANA

Fusese un an bun pentru grâu. După ani de secetă și cote nebunești pentru despăgubiri de război pentru armatele sovietice învingătoare, Grigore Jianu credea că în anul acesta va ieși la liman, el cu întreaga sa familie. Adunase secerători, munciseră cu sârg de dimineața până seara câteva zile bune, el legase spicele grele în snopi și stătuse o săptămână întreagă la spatele mașinii de treierat ca să poată aduce în siguranță recolta în hambar. Credea că, în sfârșit, în anul

acela va reveni cu prosperitatea și siguranța vieții de dinainte de război.

Dar, iată, că nici acum nu va fi așa. Venise toamna parcă mai repede, cu alte recolte destul de acătării, cele de porumb și de struguri, însă comisia de la sfatul popular umbla din casă în casă pentru noi biruri, pentru noi cote, tot pentru armata rusă "eliberatoare".

-Nu se mai satură ăștia, izbucnește Grigore Jianu, când președinta îi întinde foaia cu ceea ce trebuie să dea din gospodărie pentru despăgubirile de război, parcă mai multe și mai mari, cu trecerea timpului.

-Nene Grigore, ai grijă cum vorbești.

Femeia nu era la prima tinerețe, era membră a noului Partid care își întinsese tentaculele pentru țară, venise dintr-o fabrică de la Drăgășani pentru a-i îndruma pe țărani în campania de supraviețuire în noua eră a "fericirii" adusă de "soarele de la răsărit".

-Dumitale știi că ai luptat alături de fasciști contra Uniunii Sovietice. Iar cei ce au trecut Nistrul nu aveau ce căuta să tulbure viața pașnică a celor ce construiau de peste două decenii era "fericirii universale". Dumneata știi bine asta...

-Ba bine că nu! Dar ceea ce am văzut eu acolo nu seamănă de loc cu ceea ce tot îndrugi dumneata. Am văzut sărăcie și umilință, paralizie și spaimă a oamenilor, spaimă de animale hăituite, peste tot locul. Am văzut în ochii lor speranța că noi, dușmanii „de moarte” le vom aduce libertatea...

-Nene Grigore, nu știu pe unde ai fi umblat dumneata, ce ai fi întâlnit, dar noi citim în cărți și în ziare că sovieticii construiesc cu entuziasm viitorul întregii omeniri. Numai că acum trebuie să plătim ceea ce am distrus. Iar acea societate a viitorului o vom face și noi aici cu ajutorul lor neprețuit.

-Ferească-ne Sfântul de așa ceva. Dumneata grăiești din "politică", eu îți spun din ceea ce am văzut...

- Nene Grigore, îi spune președinta indignată, dumneata vād că te opui mersului „drept” al vremurilor. Și nu e bine. Ai văzut și dumneata cum au dispărut cei ce ne-au îndemnat spre război în fundul pușcăriilor. Cred că nu vrei să-i urmezi...

-Tovarășe președintă, aici sau acolo...

-Chiar nu mai vrei să vezi soarele...

-Ba da, dar soarele de pe cer, nu pe cel pe are ni-l trâmbițează rușii.

-Dacă tot vorbești așa s-ar putea să nu-l mai vezi nici pe acesta...

Grigore Jianu simte fiori pe șira spinării. Auzise de prin satele rusești povestiri nesfârșite de dispariții în nopțe. Cele mai multe fără nici o noimă. Văzuse în ultimul timp și la noi cum cei mai buni, cei mai harnici și cei mai înstăriți fuseseră ridicați din mijlocul gospodăriilor secătuite de biruri și duși cine știe unde. Acum președinta îl amenința și pe el. În locul soarelui promis, nori grei se arătau la orizont. Înghețul lor îl cunoscuse până în măduva oaselor...

-Nene Grigore, mâine pleacă convoiul de care al chirculeștenilor către Drăgășani. Acolo așteaptă trenul cu vagoanele de grâu. Dacă nu te duci cu ceilalți, dumneata plătești staționarea...

-Tovarășa președintă, eu nu pot să plec mâine, pentru că Joiana mea trebuie să fete. Iar altă vacă nu am s-o pun la car.

-Nene Grigore, atunci te înjugi dumneata. Lucrurile nu au amânare. Tovarășii sovietici nu

înțeleg astfel de motive. Ei nu cred în plângerile și tânguierile dumitale. Nu au vreme de pierdut... Vezi ce faci...

Grigore Jianu știa de ce erau capabili "eliberatorii". Acum, însă, cu iarna care se apropia, simte că nu mai poate îndura. Trecuseră ani de când dăduseră cu regularitate cotele de carne, de când se uniseră mai mulți gospodari și trimiseseră animalele vii: proci, mânzați, păsări și oi, trimiseseră tot astfel sacii de fasole, de alte legume, dar acum, cererea de grâu era peste măsură. Din toată recolta de anul acesta nu mai rămăsese cu nimic. Și cum vaca lui sta să fete, trebuia să se înjuge el însuși la car, alături de boul cu care aceasta făcea pereche. Pentru că toți omenii din Chirculești creșteau pentru treburile gospodărești câte un bou și o vacă. Boul pentru greutatea zilnică, iar vaca pentru a-l ajuta la jug, dar și pentru a le dăruia laptele și vițeei. Așa își duceau ei zilele de când s-au pomenit pe dealurile Oltețului de la Irimești către Omorâcea. Până acum, când toate păreau că se răstoarnă cu capul în jos.

Cântăresc oamenii de la sfatul popular grăul, el îl așează în saci și pune sacii în car, ca toți ceilalți săteni, înjugă boul, aduce și vaca cu burta mare, de-abia mergând, și-o pune la car. Știa că va fi ultimul drum al ei, calea spre Drăgășani era lungă, trecea peste dealuri și văi, iar dacă Joiana va cădea în drum, el îi va lua locul la jug. Cu Dumnezeu înainte se înscrie de cu seară în coloana de care ce vor ajunge dimineața, a doua zi, la trenul ce așteaptă în gara din Drăgășani, pregătit să purceadă plin, gâfâind, către marea Uniune Sovietică, înfometată și lacomă. Precut, Grigore Jianu luase la el cuțitul de măcelărie, în cazul în care Joiana va cădea, s-o sacrifice să ia acasă ce se mai poate, iar el să-i ia locul...

Pornesc carele scârțâind greoi pe drumul desfundat de ultimele ploii. Noroiul ajungea până la bucele, iar vitele se sforțau din toată ființa să tragă de ele. Oamenii le îndemnau suduind, nu atât pe bietele animale, cât mai ales condiția lor de robi ai unei noi ere a dezumanizării și mai ales a minciunii devenită lege.

Bătea un vânt șfichiuitor cu ace de gheață peste sat, carele înaintau cu greu, vitele scoteau aburi groși pe nări. Fiecare car avea agățat în partea din dreapta câte un felinar, iar cu lăsarea nopții razele lor palide străpungeau sfios pântecul aspru al întunericului. Peste tot se auzeau numai scârțâiturile osiilor, îndemnurile și suduierile oamenilor și sunetele de aramă ale vântului de gheață, smulgând frunzele ofilite ale ste-

jarilor bătrâni. După coborârea împiedicată spre Zăcătoare, acum urcau cu greu dealul Omorâcei. Boii trăgeau cumiți carele înglodate, vacile îngenuncheau sub apăsarea poverii. Dar se ridicau într-un final și porneau mai departe. La ieșirea către șosea, Joiana era aproape moartă de osteneală. Dar drumul spre Drăgășani nu avea îndurare. Vaca lui Grigore Jianu și-a dus sarcina cu stoicism și în cumplite dureri, până la gara din oraș. Acolo au descărcat, dar gerul se întetise. Au acoperit oamenii cu hainele lor spinările asudate ale vitelor. Joiana avea ochii stinși, semn că viața îi e spre sfârșite. Ea, care era sortită acum să dea altă viață. Dar nu s-a mai putut. Istoria își cere jertfele sale, nu doar pe cele ale oamenilor. Grigore Jianu o mângâie stins și-o îndemnă s-o ia tot împreună drumul înapoi către casă. Acolo să-și împlinească în liniște sorocul ei de ființă urgisită. Și astfel coloana se reface și oameni și vite pornesc prin gerul înghețat spre satul iubit. Sarcina nu mai este grea, dar oboseala și gerul tăios și-au pus amprenta peste sufletele și trupurile lor. Înaintau greoi pe solul înghețat, cu coamele șleaurilor făcute în noaptea trecută, acum înghețate, tăindu-le dureros tendoanele înmuiate de drumul spre pânțele nesătul al trenului străin.

Joiana se clătina tremurând, se sprijinea de proțapul tare, tras acum doar de boul care părea că-i înțelege suferința. Grigore Jianu o privea îngrijorat, ochii ei îl fixau triști, ea nu trebuia să facă acest drum, ea trebuia să fie lăsată în staulul blând să-și facă rostul ei pașnic, de înnobilare a gospodăriei cu o nouă ființă. Grigore Jianu are lacrimi în ochi. Acum chiar ar vrea să se înjuge el în locul ei. Dar ea îl încredințează că încă mai poate...

Târziu, la lăsarea nopții, când au ajuns acasă prin gerul înghețat, vaca a căzut, s-a târât aproape către staul, unde a fătat în chinuri groaznice vițelul din pânțele, mort. L-a privit mai apoi sleită de puteri, cu ochii în lacrimi, la fel ca și gospodarii adunați în jur, la lumina oarbă a unui felinar, nădăjduind că măcar ea va scăpa din această dezlanțuire a bestialității oamenilor "vremurilor noi"... Dar gerul se înstăpânise neîndurător peste câmpuri și peste case, peste oameni și peste vite, peste suflete și peste visuri, peste necazuri și peste nevoi. Întunericul devenise complet, de nepătruns...

În pâlpâirea palidă a lămpilor de petrol, în casele lor înghețate și golite de noii stăpânitori, chirculeștenii toți căutau o rază de speranță de Undeva de Sus, dar și aceasta dispăruse, parcă, pentru totdeauna...



Costel STANCU

SIRIUS

Cățelului Rocky

Uite-i că vin! Sunt patru: bărbatul, femeia și doi copii. Ai lor, firește. Cine s-ar încumeta să urce muntele, pe cărări întortocheate, cu progeniturile altora? *Progenitură*, un cuvânt reținut de la Stăpân. Ca multe altele. Nu degeaba fusese atâția ani *asistentul* lui, cum îi plăcea să spună.

Viețuia singur. Stânele erau departe și nici n-ar fi cutezat să se avânte până acolo. Aici urcau rar semeni de-ai lui.

Uite, grupul a ajuns la cabană. Încă nu l-au zărit. Oricum, primii care o vor face, vor fi copiii.

Străinii au deschis și au intrat. Întâi bărbatul, inspectând interiorul cu ochi de fals expert. Femeia,

cam îmbufnată probabil fiindcă fusese nevoită să urce atâta *per pedes*, îl urmă. Copiii se fugăreau unul pe celălalt râzând.

- Copii, veniți înăuntru, se auzi glasul bărbatului. Să vă alegeți paturile.

Vrând-nevrând, aceștia l-au ascultat și au dispărut în prima încăpăre, fără să se potolească.

Stătea pitit în iarba din stânga cabanei. Trebuia să se lase descoperit încetul cu încetul, cu grijă, altfel o să-l alunge. Ei nu știau că aici e *paradisul* lui. A-i speria însemna o altă perioadă de foamete. Da. În curând o să simtă miros de fum și carne prăjită pe grătar. Lemnele fuseseră tăiate și stivuite frumos de un necunoscut acum trei zile. Își amintea exact, deoarece atunci mâncase ultima oară. Vorba vine, mâncase.

Cei dinăuntru păreau oameni blânzi, iubeau copiii. Păcat că nu aveau și cățel. Chiar așa, ce familie! Să nu aibă un cățel! Unul mic, nesuferit, dar să fie. Poate nu-l luaseră cu ei. Ei, cum să lași acasă, singur, un biet cățeluș, tocmai în excursia de week-end. E inadmisibil. *Gradul de civilizație al unei națiuni se vede din respectul față de câini*, susținuse adesea Stăpânul. Mă rog, Stăpânul spunea *față de animale*, însă el o adaptase la specificul situației.

Adia un vânticel cald, era abia începutul verii. A oftat. Încă supraviețuia. Până la iarnă, când muntele se va goli de turiști, o să trăiască din resturi.

Ușa cabanei se deschise, o fetiță cu obraji din două jumătăți de măr roșu păși peste prag și, răzând, se aruncă în iarbă. Se rostogoli de câteva ori, apoi rămase încremenită. Îl observase.

- Tată! Tată! Un câine mare și alb!

- Hai, Mary, iar minți! îi strigă femeia din cabană. Un urs polar, un lup n-ai văzut? Ce să caute un câine în pustietatea asta unde ne-a adus tatăl vostru?

- Dar *acum* nu mint! accentuă fetița. E un câine mare și alb, parcă e din zăpadă. Juuur! (Animalul s-a bucurat auzind că încă își păstrează prospețimea blăni)

Tatăl și fratele fetiței se iviră îndată și îl priveau nehotărâți.

- Măi, să fie! exclamă bărbatul. Chiar așa. Nu vă apropiați copii, o fi turbat. Să încercăm cu o bucată de pâine, poate o ia și pleacă. Iubi, îmi aduci un aliment, ceva, te rog?

Femeia apărui tâmpă în cadru ușii. Era prea tânără să fie mama copiilor, avea cam douăzeci de ani, suplă, blondă, pieptoasă, cu genunchii numai buni să-ți odihnești botul pe ei, seara, lângă șemineu.

- Mai terminați, dragă, cu...

Văzând câinele se opri locului, ascunzându-se în spatele bărbatului.

- Vai, iubi, nu e periculos?. Poate are rabie, purici. Mai bine să-l urmărim din interior, hotărî ea ținându-și buzele. Un gest care desigur însemna „uite unde m-ai adus”.

La insistențele blondei, s-au baricadat în cabană. Câinele știa că îl spionau din ochiul pătrat al ferestrei.

Auzi, turbat! De unde să intuiești sărmanii excursioniști că în fața lor se afla însuși Sirius, câinele doctorului C.D., savant notoriu, decedat în primăvară? Alias Stăpânul.

Stăpânul, ce suflet de om! Ce minte dezghețată! Cât îi mai vorbea! Trăiseră alături șapte ani. Niciare nu aveau rude. Întotdeauna, când Stăpânul nu muncea în laborator sau nu avea cursuri la universitate, veneau aici, la cabană. Stăteau până noaptea târziu, priveau cerul. Vezi, tu, Sirius, îi spunea Stăpânul mângâindu-l, în curând o să-mi vină rândul să urc la stele. Și dacă tot vorbim de stele, numele tău e nume de stea, să știi. Sirius, cea mai strălucitoare stea ce se vede, cu ochiul liber. O stea de început de vară. Da, nu te mira! E de două ori mai strălucitoare decât Canopus, cântată de poeți. *Mai întâi steaua Canopus / cea mult galbenă o ling / ce sărată e, mi-e sete / și ce friguri tari mă ning...* declama Stăpânul. Ce voce!

Anul acesta, fiind bolnav Stăpânul, s-au refugiat mai devreme la munte. Medicii îl sfătuiseră să se pensioneze! Încă nu se ridicase zăpada. Câtă frumusețe! Cabana mirosea a foc proaspăt, a inimă de om și de câine.

Apoi, într-o dimineață, a lins, ca de obicei, mâna Stăpânului, să-l trezească. Răceala ei l-a înfiorat. Stăpânul murise. El, Sirius, aflase ce e moartea, întâmplător. Peste multe zile au venit să ia cadavrul. Oameni mulți, nu-i cunoștea, dar crede că aveau sufletul mai negru decât cerul gurii de câine, căci, atunci când a vrut să-și însoțească Stăpânul, l-au alungat cu pietre. Cu pie-tre! Uite-așa a rămas abandonat aici, la cabană. A răbdut, a trăit mai mult cu apă decât cu mâncare.

- Iubi, e inofensiv, nu vezi...încercă bărbatul să-și convingă însoțitoarea. Ieșiseră din cabană și se holbau, suspicioși, la câine. Deodată, din grup se desprinsese, curajos, fetița, Mary, și până să o poată opri cineva întinse mănuta și îl mângâie pe creștet.

- Mary! strigară ceilalți trei într-un glas.

Sirius se înmuie tot, de la moartea Stăpânului nu îl mai mângâiasse nimeni. Dădu din coadă și se așeză cu botul pe labe. Trași de mână de îndrăzneala fetiței, s-au apropiat și ceilalți.

- Vai, ce hămesit e săracu', cine să-l hrănească în sălbăticia asta, îl căină blonda.

- Lasă, dragă, nu suntem la Polul Nord. Trec oameni și pe aici, îi replică bărbatul. O fi rămas de vreun grup de turiști...

Așadar, *fiorosul patruped* s-a transformat cât ai zice „ham” în compătimitul cățeluș al tuturor. Bărbatul l-a îndopat cu carne (evident, Sirius a avut precauția să-și îngroape ici-acolo resurse pentru alte mese); copiii, Mary și fratele ei Vic, l-au periat și l-au botezat Fulg-de-Nea, (auzi, Fulg-de-Nea, pe el, Sirius, strălucitorul; ce ar mai râde Stăpânul dacă ar auzi-o!). Ba chiar a avut șansa de a-și odihni botul, seara, pe genunchii înroșiți de foc ai blondei. Un singur lucru l-a întristat: oricâte lacrimi și rugăminți au risipit copiii, tatăl lor nu s-a lăsat nicidecum înduplecat să ia acasă *cățelul*. Avea voie, totuși, să-i însoțească până jos, în sat, unde parcase mașina. Mai departe, nu! Dacă aparține cuiva din împrejurimi? E ca și cum l-ar fura...

În noaptea aceea a dormit așa adânc încât puteai să-i tai coada și tot n-ar fi simțit. Ca în vremea Stăpânului.

Dimineața, Sirius a cumpănit dacă să-i urmeze sau nu și a hotărât că ar fi potrivit să o facă. Le-o datora cu prisosință, mai ales fetiței care încă insista, deși inutil, să-l adopte.

Drumul, destul de lung, îl parcursese de nenumărate ori, dar numai în compania Stăpânului. I se părea ciudat să-i urmeze acum pe acești oameni. De fapt, fără Stăpân, calea părea alta, străină, deși recunoștea fiecare piatră și fiecare copac lângă care ridicase piciorul.

Au ajuns în sat pe întuneric. El și Mary s-au despărțit cu greu unul de celălalt ca o fată de iubitul ei care pleacă la război.

- La revedere, Fulg de Nea! Te iubesc! Venim și altădată.

Mașina a pornit. Sirius ar fi putut să se arunce sub roțile ei și i s-ar fi terminat toate necazurile. Nu avea atâta curaj. Pe deasupra, ar fi îndurerat-o cumplit pe Mary, care, sigur, și-ar fi acuzat tatăl de neatenție. Oamenii au fost buni cu el, nu merită o asemenea răsplată. Poate altădată, dacă se hotărăște, așteaptă o mașină neutră, deși trec rar prin zonă.

Hai. La drum, înapoi. Pășea îngândurat. Putea întârzia la cabană până cădea prima zăpadă a anului. Apoi?

Gânduri și gânduri. Oftă. La ieșirea din sat îi aținea calea o haită de câini. Semăna cu o constelație de corpuri cerești stinse. A încercat să se strecoare printre ei, nepăsător. I-au barat drumul mârâind. La o adică, se lupta, ce avea de pierdut? Câtiva tot zdrențuia.

Primul s-a repezit un dulău negru, bălos, cu urechile mușcate. (Îl mai întâlnise și înainte. Atunci doar lătra laș după mașina Stăpânului). Apoi, ceilalți. Chelălăieli, sânge, praf. Durere. Oamenii au ieșit la porți speriați, huiduind. Ce mai rămăsese întreg din haită a luat-o la goană prin grădini.

El, în mijlocul drumului, nemișcat. Parcă un bolovan se desprinsese din munte și îi trecuse peste șira spinării. Acum știa ce e moartea. Dintr-odată, a văzut clar chipul Stăpânului, mâna acestuia i-a intrat în piept, i-a scos inima și a așezat-o în cer, alături de a lui. Să miroase și acolo a foc proaspăt, a inimă de om și de câine.

* * *

Nu departe, într-o mașină decapotată, o fetiță se gândea, cu lacrimi în ochi, la Fulg de Nea al ei. Își lăsase capul pe spate și privea cerul. Deodată, una dintre stele a lucit mai tare decât toate celelalte și a orbit-o.

- Tată! Oprește acum! O s-o pierd din ochi!

Frânele au scheunat. Mary a sărit din mașină și, cu degetul ei grăsuț, a arătat în sus:

- Ce stea lucește acolo?

Bărbatul a luat-o în brațe, a sărutat-o pe frunte și i-a răspuns:

- E steaua Sirius, Mary. Cea mai strălucitoare dintre stele.

- Steaua Sirius. Cea mai strălucitoare dintre stele, a repetat gânditoare fetița.



Traian SOCEA

„CEL MAI MARE ZIARIST!...”

„...La Preluci, au poposit și Sadoveanu, și Panait Istrati, Garabet Ibrăileanu, Păstorel și Ionel Teodoreanu, și alți mari scriitori, care-au „survolat” întreagă Valea Tazlăului, ba la pescuit păstrăvi, ba la vânatoare...”

Ș-apoi, rețineți, prieteni, că aste osteneli erau preludiul obșteștilor lor năravuri... Anume, de a descânta cu poezie și suguială păstrăvi dichisiți în frunză de brusture, răstigniți în jarul din vatra focului înstăpânit de brigadierul Vîntu Sr...

Pomenind și de fleicile de mistreț povărnite pe suișul jarului în crăcane de alun, de tocănița din cârniță de căprior, lăsată a-și face de cap în ceaunoaie aduse de starețul mănăstirii Tazlău, ctitorită de Ștefan cel Mare la 1497, înțelegeți domniile voastre că totul se întâmpla sub suverana rânduială a Domnului Sadoveanu, nesmintit...

Doamne, călcăm, prin urmare pe cărări pășite de acești voievozi ai culturii române, alături de urmași ai lui Irimie Honcu, nemuritul primar al locului, silvicultorii Vasile Vîntu și Neculai Anghel, emoționați și onorați să povestească despre privilegiul tăzläuanilor de a fi stăpânii unui teritoriu de patrimoniu, de tezaur...

Ăste amintiri mă asaltaseră și, încercând să scotocesc în memorie și altele, ca să pot îngâna măcar o propoziție de bun găsit, îl și aud pe însoțitorul meu, Nicu Angheluță:

- **Mamaie, iaca, ți l-am adus pe cel mai mare ziarist!...**

Tanti Lenuța mă prinde-n brațe, mă strânge și mă pupă moldovenește pe amândoi obraji, nelăsându-mă să-i sărut mâna. Încurcat, reușesc, totuși, să rostesc cele cuviincioase și, suficient de preocupat, o-ntreb de nenea Sandu.

- **L-am trimis până-n beci!**, îmi risipește curiozitatea tanti Lenuța.

Tovarășul meu, Nicu Angheluță, hâtru și vigilant cum fu croit de-acasă, țâșnește din odaie către beci. În vreo 10 minute, se-ntorc amândoi în mâini cu niște trăiști pline, ca de la supermarket. De data asta, eu sunt primul care sar în mijlocul încăperii, îl îmbrățișez sănătos pe nenea Sandu și trag cu coada ochiului la burduhănoasele din mâinile lui Nicu.

– *Afinată și vinuț, Trăienuț!... Destul, cât să bei ca-n tinerețurile tale!*, mă tachinează conu Nicu.

Mă uit chiondorâș la individ și încerc să-mi aduc aminte dacă atunci, de la cabana Preluci, am plecat pe propriile-mi picioare sau am luat „metroul”. Nu reușesc și, vinovat, îmi admonestez companionul:

– *Vorbești de mine, ca de tine, campionulee!*...

Nenea Sandu, ca să ne-mpace, ne-nghesuie șmecherește cu două pahare de afinată, groasă ca pelteaua și tare ca spirtul. Licoarea se prelinge încătră duoden, arzând toate în calea-i. Doar gustul acrișor al bobîțelor de afină, rămase pe fundul paharului, îi mai calmează tăria. Le crănțanesc pe îndelete, după ritualul ecologic impus de nenea Sandu, gazda noastră a toate știutoare.

Astă vreme, tanti Lenuța deja așezase masa. În mijloc, pe un fund masiv din lemn zăcea o mămăligă uriașă, tăiată cu ața în felii gospodărești, cât să te sature pentru vreo două zile. În fața fiecăruia, trona o farfurie încărcată zdravăn cu jumări și cârnați de porc, înăbușite cu câte-un coltuc de caș de oi atunci scos din bărbântă, peste care tanti Lenuța repartizase numai două ochiuri, cu gălbenușuri roșii precum șofranul. Alături, un lighean cu varză murată, înecată într-o moare rubinie, îți confisca definitiv privirea, în gură saliva depășind cotele Dunării, pe la Bechet...

Însă, ce mai adusesese gospodina pe masă?!... Vorba din reclama „Asta nu e tot!“... Ei bine, dragi pohtitori, greu e a vă-nchipui, chiar reamintindu-vă, că gazdele noastre au fost, o viață-ntreagă, oameni ai pădurii....”

Salata de bureți negri...

„...Așadar, astă minune era următorul răsfăț, și-mi pare tare rău că mulți dintre dumneavoastră n-aveți privilegiul de a o savura...”

– *Ei, dom Trăian, di când n-ai mai mâncat așa bunătate?...*

– *De când am fost la Preluci, acum vreo douăzeci de ani, să mai fi avut de vreo două ori ocazia*, o asigur pe tanti Lenuța.

Știam că bureții negri cresc pe fagii în putrefacție, către sfârșitul toamnei. Știam că sunt, la concurență cu bureții păstrăv, cei mai buni și mai greu de găsit în pădurile noastre. De aceea, sunt considerați o delicată, fiind foarte căutați și, prin urmare, foarte scumpi.

De bună seamă, am lăsat la o parte deșănțata varză. Am năvălit pe bureți, înghițind din când în când câte o fleandură de mușchi și câte un cânat dolofan, din tochitura ce încă se destrăbăla în farfurie, așa, ca să mai pot glojgăi, gospodărește, și câte-o ulcică de vin mama lui, tras cu furtunul de amicul Angheluță din damigenele burtoase, regește rânduie pe rafturile din beciul lui nenea Sandu.

Salata asta, bunii mei, e cu adevărat un răsfăț culinar și cred că numai tanti Lenuța e capabilă s-o prepare. Frumusețea, policromia din farfurie întruchipează un fel de preludiv, un catalizator în descoperirea gustului atâtor-alte bucate.

Bureții – tăiați trigonometric, în franjuri astrale; măsline – obraznic de negre, rondelile de morcovi trufași, boabe de piper deloc stingher, frunzu-lițe diafane de dafin, ceapă – și roșie, și peștișor, la un loc îmbăiate în oțet de mere... Toate alintate cu trei linguri de miere, neapărat de salcâm, și cu un ciocănel de untdelemn de măsline – rânduie într-un borcan de 3 litri, în straturi, pe rostul fiecăruia.

Cu două cercevele puse cruce deasupra întreg așezământul și cu capac cu ghivent, pentru ermetizare în cuptorul de plăcinte, borcanul se pune la odihnă în deplin întuneric, într-un beci neapărat zidit cu piatră.

Ș-așa, se lasă la odihnă până cel mai de vreme în prima zi de Crăciun.

Sau, mai ales, până când, de drag de un musafir, tanti Lenuța umblă la tezaur, dăruind Dumnezeiasca-i bunătate unui proletar, ca mine. Și unui capitalist, ca Nicu Angheluță, firește.

Alintul nostru gastronomic a durat vreo 4 ceasuri. Am mulțumit, am zis bogdaproste de multe ori, ghiontindu-l pe conu Nicu să facă la fel. N-apucă, pentru că gazdele noastre s-au repezit a-i mulțumi pentru că l-a adus la ei pe „cel mai mare ziarist”, așa cum mă ironiza prietenul meu, hîtrul Nicu Angheluță.

– *Așa șuguieste el, tanti Lenuță și nene Sandule*, restabilesc mintenaș lucrurile. *Atunci când vrea să câștige ceva fără muncă. Sau când „îi arde gâtul, ca curu’ la cloșcă...”*

Însă, oarece dreptate are. Adevărat, sunt cel mai mare ziarist. De la Piatra Șoimului, că altul nu mai este. Parol!...”





Ștefan VLĂDUȚESCU

ÎNȚELEGEREA CA PRINCIPIU EXISTENȚIAL

Reputat profesor universitar, conducător de doctorat, scriitor de marcă, Gheorghe Dănișor este totodată și unul dintre cei mai importanți și mai de succes cercetători, teoreticieni români ai filosofiei politicii și filosofiei istoriei. De aceea, cartea sa "Însingurare. O filosofie despre istoria eșuată a umanității" (Editura Universul Juridic, București, și Editura Simbol, Craiova, 2019) se profilează ca un adevărat eveniment editorial.

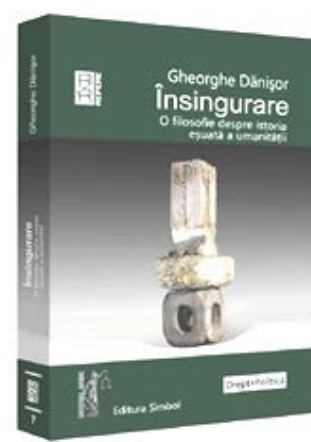
Volumul organizează pe intervalul a 302 pagini o reflecție aprofundată asupra modalităților în care de-a lungul timpului a fost relevat teoretic și practic la nivel filosofic principiul socio-politic "a-fi-împreună-cu-ceilalți". Se constată că, deși atemporal principiul "a-fi-împreună-cu-ceilalți" "nu este sesizat în unele perioade și, la nivelul deliberării, se produce o ruptură cu acesta, de unde căutarea permanentă, cu eșecuri și succese mai mari sau mai mici, a apropierei și salvării coeziunii sociale și conservarea, în cadrul acesteia, a individualității umane" (p. 73).

Din punct de vedere formal, studiul se structurează în patru secțiuni: o prefață și trei capitole („I. Antichitatea”, „II. Evul Mediu”, „III. Modernitatea și postmodernitatea”). De-a lungul cărții sunt examinate doctrinele politice dominante și filosofii politice ce le-au fundamentat și le-au articulat. După ce se constată că indiferent de doctrinele politice funcționale omul a "rămas într-o izolare adeseori umilitoare", după ce se evidențiază că acest lucru a însemnat "înfăptuirea unei istorii eșuate", se coagulează, se dezvoltă o viziune nouă, sintetică și cu incidență practică privitoare la om și la societatea în care acesta trăiește.

În istorie, filosofia și organizarea politică ar fi trebuit să aducă fericirea omului; acest lucru nu întâmplat, prin urmare, accentuează profesorul Gheorghe Dănișor, "istoria a eșuat", iar "dominant în istoria politică a omenirii a fost sentimentul însingurării și neputinței de a ieși din această stare" (p. 7).

Sunt radiografiate principalele concepții și doctrine ce s-au emis pe fluxul relevant al filosofiei politice mondiale: de la Parmenide, Platon și Aristotel, la Descartes, Leibniz, Kant și Hegel prin Nietzsche și Durkheim până la J. Rawls, H. Arndt, J. Haidt, E. Levinas, R. D. Laing, F. Capra, H. Henderson. Pe această direcție, studiul se constituie ca o adevărată critică extinsă a individualismului egoist ce s-a manifestat în doctrinele politice semnificative.

Cauza eșuării și a succesiunii de eșecuri constă în aceea că filosofiile nu au remarcat pe deplin faptul întemeierii logice a istoriei și/sau nu au izbutit să-l surprindă la adevărata sa valoare. „În istorie, se precizează, s-a separat ratio de sermo și, astfel, logica istorică umană s-a raliat fie la unul, fie la celălalt, dând cursului istoriei o direcție lipsită de logos. La nivelul istoriei, logicul are în componența sa principiul (ratio), acel a-fi-împreună-cu-ceilalți sesizat prin intuiția sensibilo-noetică, și justificarea sub forma diferitelor forme de organizare socială (sermo). (...) Ignorându-l pe sermo și rămânând la nivelul ratio, omul este lipsit de comunicare și de relația cu ceilalți, eludând, de asemenea, realul social.” (p. 301). Logosul este atât ratio cât și sermo. De-a lungul timpului, secvețial, logica umană s-a atașat fie de una fie de alta dintre aceste componente. Aderarea la ratio a condus, în spațiul politic, la emergența regimurilor totalitare (cu figuri de monarhi sau de dictatori) ce au mizat exclusiv pe principiu (ratio) și au interzis sermo (cuvântul), au interzis libertatea de exprimare. Aderarea exclusiv la sermo a apărut în regimurile democratice, dar această excludere a lui ratio a avut ca efect sugrumarea factorului de coeziune socială întruchipat de ratio.



Profesorul Gheorghe Dănișor argumentează că soluția o reprezintă la momentul de față a) unirea lui ratio cu sermo în cadrul înțelegerii și b) proclamarea înțelegerii drept "principiu al principiilor" (p. 218). În acest sens detaliază: "înțelegerea este a priori oricărei experiențe particulare. (...) Ea presupune relația (logos are și înțelesul de raport) și este anterioară experienței. Vizând raportarea, înțelegerea presupune multiplicitatea pe care o strânge la un loc și o conservă; este logos și, altfel spus, este Binele (agathon)" (pp. 218-219). Soluția pentru a combate însingurarea o reprezintă în principal cultivarea înțelegerii ca factor al coeziunii de grup, întărirea conștientizării celor cinci factori ce susțin coeziunea de grup (factorul mental-spiritual, factorul material, factorul subconștientului, factorul afectiv-sentimental și factorul înțelegerii) (p. 272).

De evidențiat că ideatica studiului este clară, argumentarea este coerentă, stilul este plăcut. Astfel, cartea se citește cu încântare. Ea se lecturează în plus și cu folos teoretic și de conduită. În ordine practică, direcțiile de gândire configurate teoretic sunt de mare ajutor lectorului în a face un prim pas în în ieșirea pe cont propriu din însingurare: pasul de a fi convinși că înțelegerea este "filosofia", esența oricărei filosofii social-politice.

Finalmente, putem afirma că "Însingurare. O filosofie despre istoria eșuată a umanității" este una dintre cele mai valoroase cărți românești de filosofie politică din cei mai recentii 30 de ani.



Eliza ROHA

„OM APROXIMATIV”, UN ROMAN ISTORIC CONVINGĂTOR

(Isabela Brănescu - *Om aproximativ* - Ed. Betta, 2019)

A scrie o asemenea carte presupune nu numai talent și inteligență, un volum de muncă uriaș, de căutare, de cercetare, de alegere din miile de pagini studiate ce anume slujește subiectului ales cât și putere de concentrare, voință și perseverență, cât mai ales existența unei flăcări mistuitoare în ființa scriitorului și dorința de a-i croi drum în lumina tiparului. Cartea „*om aproximativ*” deține o forță vitală de neînving de „vremuri”, oricare ar fi acelea, de curgerea timpului, de doctrine filosofice sau politice, deasupra a toate acestea, fiind reprezentativă pentru tragedia neamului românesc, prin relevarea nedreptului destin al eroului Nichifor Robu, liderul mișcării cuziste.

Titlul cărții „*om aproximativ*”, primul capitol intitulându-se „*om*”, al doilea „*aproximativ*” este o metaforă cu îndemnuri la adânci meditații. Din celulele întunecate și reci ale închisorilor politice unde și-a dus traiul șaptesprezece ani în compania mizeriei, a umezelii, a gândacilor foșgăitori continuu, precum și a muribunzilor, flămând, înfrigurat și însetat, adesea bătut și chinuit în diferite feluri, supraviețuind printr-un miracol, retrăgându-se în cuibul gândurilor și seninul credinței în bine, odată eliberat, a trecut într-o altă închisoare, într-un fals aer al libertății, lipsită de morala tradițională și adevărata suveranitate umană, între *aproximativ* oameni.

Cartea cuprinde diverse planuri, procedeul dinamizând desfășurarea complexe compuneri a scriiturii, când relatări ale autoarei, când povestire și mărturisiri prin graiul personajului

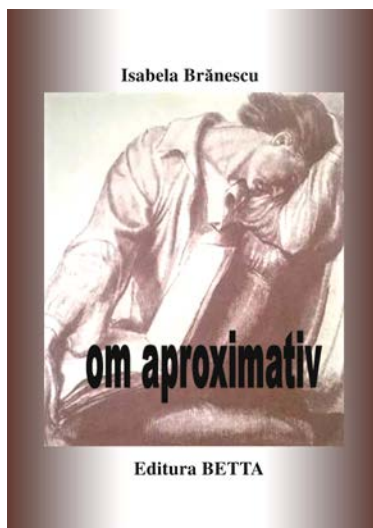
principal, discuții și planuri de viitor ale deținuților, când prezentarea de documente autentice, telegrame, note, informații, referate, stenograme ale ședințelor operative și măsurile luate, suscitând continuu interesul cititorului, absorbit cu totul de intriga întâmplărilor nefaste din viața unui om dedicat binelui neamului său și răsplătit cu ororile închisorilor.

Exprimarea scriitoarei ca povestitoare este impecabilă, reușind să ne transmită, prin cuvinte neagresive, grozăvia unui timp, a unui destin. Nu ne descrie bătăile, torturile la care erau supuse victimele, ci doar voința lor de a îndura, de a se ridica deasupra durerii prin forța spiritului, a intelectului, a credinței în Dumnezeu, a sacrificiului și a servirii dreptății.

Liderul cuzist Nichifor Robu, deși conștient de existența trădătorilor plantați în juru-i, își continuă activitatea acolo, în bezna celularului, inițiind noi formule, noi organisme care să ducă pe mai departe principiile mișcării cuziste și să asigure continuitatea luptei pe care și-au propus-o membrii ei.

Un alt Nichifor, Crainic, binecunoscut în literatură, așa-zis prieten, trădează pentru un pic mai puțin rău. Această situație, de care ia cunoștință, nu îl determină să-și întrerupă demersurile. Convins de dreptatea idealurilor sale, organizează o nouă asociație anticomunistă și națională – *Cavalerii Crucii Albe* - pe grupe, pe celule, cu legături în alte închisori și în așa-zisa libertate. Îndeamnă la acțiune și speră că va veni momentul luptei și al adevărului.

Adevăr este că le dă de furcă autorităților comuniste, panicate și uimite, care îndesesc măsuri aberante de cunoaștere și contracarare. Totul ia aspectul unui joc, într-o dimensiune delirantă, ca fond existențială, pe mijlocul căreia se afla o barieră. De o parte a ei, unii își propuneau să reziste, să trăiască pentru atingerea unui țel, de cealaltă, alții, vrăjmași, își motivau eficiența exercitării profesiei tocmai prin existența celorlalți. Închiși într-un sistem exterminatoriu, reușeau să le dea bătăi de cap, motive de intense activități informativ-operative, deși o minte lucidă le-ar fi clasat drept iluzorii și fără ducerea la bun sfârșit a intenției, adică năzuința care îi ținea în viață pe muribunzi. Naționalizarea din '48 eradicase și răul determinant al nașterii mișcării cuziste. Companiile care tăiau pădurile din



nordul Moldovei în folosul Austriei, cât și sistemul opresiv local asupra țărănimii bucovinene nu mai existau. Le luaseră locul cotele înrobitoare și/sau cooperativizarea forțată.

Sedințe și planuri de măsuri operative, stenograme, rapoarte, note vin în contrapartidă cu activitatea clandestină claustrată între pereții „zărcii” și ai ”celularului”. Curajul și inteligența Omului le paralizează limpezimea gândirii, oferindu-le totodată obiectul-motiv al muncii. Le luase libertatea conducerea cominternistă de după al Doilea Război Mondial, dar sistemul crunt de detenție era aplicat de români, de oameni de proveniență săracă. Te întrebi, ca un atent cititor, în noile condiții sociale, în ce fel ar fi amenințat noua orânduire, atașată claselor muncitoare și țărănimii muncitoare, acei distinși intelectuali, scriitori, istorici, profesori, preoți etc., cât și oameni de frunte, din diferite pături sociale, dovediți prin fapte drept cinstiți și iubitori de țară? Nichifor Robu luptase, își închinase viața pentru binele părinților și bunicilor tocmai a celor care continuau genocidul din închisori, fiind cunoscut faptul că în sistemul militar, de orice fel, la vremea respectivă, nu aveau acces decât fiii oamenilor săraci.

Discuții între prizonieri, ca aspecte ale istoriei naționale, rugăciuni și versuri recitate ca o mantră întăritoare a spiritului, a curajului, idealurile exprimate, frământări pur omenești, speranțe și gânduri pesimiste ale unor mari intelectuali și patrioți desăvârșiți aruncați într-un iad fără ieșire se derulează continuu. Aflăm date și informații perfect documentate de scriitoare despre viața economică, politică, socială a țării între cele două războaie mondiale, despre cruzimea și nedreptatea aplicată țaranului român, despre jefuirea țării de alogeni prin corupție și stratageme oneroase, dar și despre mari personalități, despre activitățile lor, despre încercările disperate ale liderilor mișcărilor naționale de a elibera țaranul român de jugul ucigaș al asupririi, despre tragedia unui popor jefuit de averea sa materială și spirituală.

Din lotul de prizonieri politici, la 1 august 1964, Nichifor Robu iese ultimul pe poarta *zărcii* către o iluzorie libertate pentru că în țară nu mai exista decât libertatea de a servi crezul noii puteri. În societatea în care oamenii devin ”aproximativi”, Nichifor Robu își găsește, obligatoriu și sub atenta observație a securității, un loc marginal în câmpul muncii pe care îl sfințește prin trudă neobosită, cinste, inteligență, pricepere și comportament ireproșabil.

În jurul său, pe lângă amici, colegi, prieteni și rude, roiesc informatorii, destui și instruiți, aducând apă la moară unei activități specifice a securității, bine plătită de stat. Filaj, tehnică operativă, ședințe operative, documente olografe și dactilografiate, timp și muncă degeaba sau poate să justifice funcții și bani aruncați pe apa sâmbetei. Eludând experiența generațiilor de dinainte ca temeinică fundație, istoria curgea în matca unui viitor adesea trasat anapoda, presupunând sacrificii de tot felul. Eforturi umane și materiale care îndreptate într-un domeniu lucrativ ar fi fost cu adevărat folositor societății se risipeau pe mize minore. Cei care ”îl lucrează” și duc muncă de influențare ar fi trebuit să ia lecții de istorie, de patriotism, de conducere, organizare și gestiune de la o minte scilpitoare, bine intenționată și nu să o distrugă. Țara se ridica din ruinele războiului, haos și sărăcie aproape abrupt, cu pricepere puțină, ordine aberante, lipsite de logica practicii, orfană de valorile umane ce ar fi călăuzit-o corect, o istorie pe care vârstnicii de astăzi au cunoscut-o îndeaproape.

Este tracasat, nu i se permite bucuria simplă de a trăi, de a se afirma acolo unde muncește, ocazie cu care scriitoarea reușește o radiografie lucidă, realistă a situației economice din țară. I se pun tot felul de piedici, nu i se permite să-și adune anii de pensie, i se refuză drepturile înscrise în lege. Și aici nu mai este vorba de autoritatea legii, ci de caracterul, micimea de neînțelese a individului, de răutatea obedienței, gratuită a funcționarului mărunț, de frica instaurată la nivel de mase. Oamenii, lipsiți de repere superioare, devin aproximativi. Răutatea ia locul inteligenței. Viața chinuită explodează în nevoia atavică de a urî și nu pe cine trebuie. Atât îi poate rezerva societatea patriotului care și-a închinat viața neamului său. O gândire greșită și antinațională practică la nivel de comandă și execuție frisează simțirea și mintea cititorului.

Un roman istoric convingător, scris cu pana sufletului, cerând parcă iertare, sublimat într-o aleasă beletristică, fiecare filă, gândită, justificată de documentele vremurilor respective, înscriindu-se în patrimoniul durerii naționale, ridicând multe semne de întrebare. Liderul mișcării cuziste, luptător pentru cauza țărănimii bucovinene, Nichifor Robu, Omul trăitor între *aproximativi*, devine reprezentativ prin destinul său sacrificat. Scriitoarea Isabela Brănescu nu judecă nici oamenii, nici vremurile, cu forțe de nebănuit înaltă eroul pe un soclu literar absolut meritat și nemuritor.

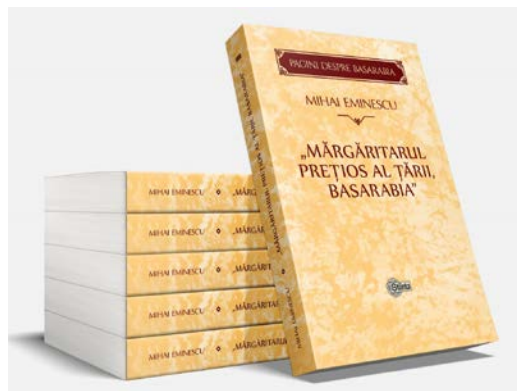


Florentin POPESCU

EMINESCU ȘI BASARABIA

Cel de al VII-lea Festival Internațional „Mihai Eminescu”, desfășurat recent la Chișinău (1-2 sept. 2019) a cuprins, printre alte manifestări și lansarea volumului intitulat simbolic „Mărgăritarul prețios al țării, Basarabia”, semnat de Luceafărul poeziei noastre.

Ediția, alcătuită, prefăcută de Mihai Cimpoi (de departe una din marile noastre autorități în materie) și postfațat de nu mai puțin cunoscutul eminescolog Theodor Codreanu, cuprinde articolele publicate de poet în ziarul „Timpul”. „Basarabia – ne previne încă din prima pagină editorul de acum – apare la Eminescu, în două ipostaze: *lirică*, marcată de accente polemice dure și satirice ținând de un vizionarism profetic negru, și *publicistică*, așa cum se conturează în numeroase articole politice, în special în cele din epoca activității sale gazetărești la *Timpul*... Față de Basarabia el a fost atașat cu trup și suflet, având convingerea lăuntrică profundă că face parte din „dulcea Românie” – „țara mea de glorie, țara mea de dor”. Faptul că ea e „pământ din pământul românesc” se impune ca un leitmotiv al publicisticii, fiind argumentul suprem al demonstrației sale... În publicistică, „ceștiunea Basarabiei” este dezbătută cu o deosebită fervoare polemică – ce se propagă pe o largă scară a reacțiilor gazetarului: demonstrația logică moderată, punerea „pe tapet”, precum zice el, a documentului probatoriu, strămutarea discursului într-un registru pamfletar, de spulberare și ad absurdum a părerilor adversarilor, certați cu bunul simț și cu logica elementară. Publicistul e încredințat, cu o fermitate de nestrămutat, că adevărul istoric, bazat pe izvoare documentare, ca și cel moral sunt de partea noastră.”.



Editorul, cu o acribie demnă de toată lauda, reproduce articolele eminesciene cu titlurile pe care însuși poetul le-a dat. Chiar și la o simplă parcurgere a sumarului ne dăm seama că fervoarea de care se face vorbire în Prefață, este conformă, dacă se poate spune așa, cu realitatea textuală. Iată doar câteva din multele exemple care se pot da: *Netăgăduit că istoria...*, *Din veacul al zecelea*, *Argumentul de căpetenie*, *Trist este când o nație mică...*, *Tendențe de cucerire* ș.a. În plus, în mai multe numere din 1878 ale *Timpului*, Eminescu a publicat un studiu pe cât de bine documentat tot pe atât de convingător, intitulat „Basarabia”, alcătuit din șase capitole (*Numele și întinderea ei*, *Veacul al cincisprezecelea*, *Veacul al șaisprezecelea*, *Veacul al șaptesprezecelea*, *Veacul al nouăsprezecelea*, *Izvoare*). Trebuie spus că Eminescu se dovedește a fi, aici, un istoric și comentator avizat, ape-

lând la toate sursele documentare existente în epocă, „demolând” toate teoriile și tezele contrare ideii că Basarabia n-ar fi aparținut/n-ar aparține românilor. „A rosti numele Basarabia – scrie el într-un loc – e totuna cu a protesta contra dominațiunii rusești. Numele *Basarab* și *Basarabeni* exista cu mult înaintea vremii în care acest

pământ devenise românesc; acest nume singur este o istorie întreagă”.

Trebuie adăugat că poetul, în postura de comentator politic analizează și pune în circuit ideile în contextul epocii și în directă relație cu mișcările europene, cu schimbările de natură istorică ce se produceau chiar sub ochii lui, cum era Războiul de Independență.

Citite azi, articolele, însemnările, studiile eminesciene privind Basarabia sunt de o actualitate uimitoare și nebanuită, părând a fi scrise parcă ieri și nu cu aproape două sute de ani în urmă. Ele se parcurg cu plăcerea de a descoperi o gândire politică și socială de excepție și de a afla un Eminescu mai puțin ori poate deloc cunoscut publicului larg.

Dl. Mihai Cimpoi, secondat de dl. Theodor Codreanu, a făcut prin această carte un gest editorial de excepțională însemnătate, nu numai foarte binevenit, ci și necesar, mai ales pentru generațiile tinere, dornice să cunoască mai îndeaproape istoria românilor, așa cum a receptat-o Eminescu.



Nicolae Dan
FRUNTELATĂ

MICA VALAHIE, O POVESTE FĂRĂ SOMN

Motto:

„Europa e un biet continent.
Alutia (Oltenia) e o lume”

I.D. Sârbu

La Târgul de carte din toamna lui 2018, fiica mea, Ioana, etnolog de profesie, a găsit la standul unei edituri din Brăila o carte specială pe care mi-a dăruit-o. Mărturisesc, un asemenea dar de carte nu mai primisem niciodată. Volumul apărut la Editura Istros a Muzeului Brăilei „Carol I”, sub egida Centrului de Studii Transilvania al Academiei Române, se cheamă *Descrierea Olteniei la 1723*. Este o carte tipărită cu adevărat ca un tratat academic, elegant, cu o ilustrație de copertă de mare artă, pe scurt, o bucurie totală pentru orice bibliofil.

Autorul este Friedrich Schwantz von Springfels. Ediția, traducerea din germană, studiul introductiv, notele și indicii îi aparțin lui Mircea-Gheorghe Abrudan.

Eram dator să scriu aceste nume care exprimă și explică efortul intelectual al unei echipe care ne-a dăruit o carte rară.

De aici încolo intrăm în poveste.

În urmă cu peste patruzeci de ani, fiind eu tânăr gazetar, am intrat cu sfială în sediul Filialei Academiei Române din Craiova, unde m-a primit academicianul Nicolăescu-Plopșor, figură emblematică a istoriei și culturii Olteniei, mi-a acordat un interviu și, printre altele, mi-a arătat filele fotocopyate ale unui manuscris despre inventarul satelor oltenești, realizat în timpul ocupației austriece (1716 – 1739). Manuscrisul era în limba germană, făcea parte din studiul realizat de maiorul Friedrich Schwantz, cel care primise

sarcina, din partea guvernatorului austriac, să prezinte autorităților imperiale noua cucerire a coroanei habsburgice. Am deslușit în fotografii numele unor sate pe care le bătușem cu piciorul, transcrise nemțește, evident, satele lumii mele oltenești, Bălăcița mea natală, Gvardenița, Cleanovul, toate, toate așezate cuminiți în fața ochiului de ocupant austriac, observații amănunțite (numărul locuitorilor, numărul fântânilor, bisericile, păturele de grâu). Entuziasmat și naiv cum eram pe vremea aceea, am folosit câteva informații într-un poem pe care, după mulți ani, l-am inclus în volumul de poezii *Mica Valahie*:

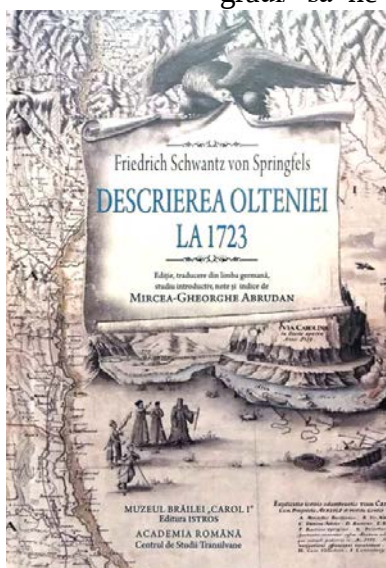
„De la Seaca de Pădure la noi/ nu erau decât vreo două sute de ani/ c'est loîn, c'est très loîn/ mesdames et messieurs,/ spuse ofițerul de culaci/ adică domnul Schwantz, austriacul/ din trupele imperiale care veneau/ să ne facă hărți, să ne ia grâul/ să ne învețe germana, franceza și tot ce știau/ dar asta cei de la Bălăcița ori Cleanov/ chiar dacă-i chema „ai lui Neamțu”/ habar n-aveau”...

Au trecut ani mulți și iată că povestea mi s-a întors acasă în această carte fabuloasă. Scrisă de un om care, dincolo de pregătirea sa superioară de matematician, de ofițer școlit cu grijă într-o mare armată europeană, era și un scriitor atent și sensibil la obiceiurile locului, la informațiile de geografie, de istorie, de geopolitică pe care le inserează în studiu. Cartea conține și hărți minuțioase, e însoțită de câteva CD-uri cu hărți

reprezentate pe secțiuni. Cei care au realizat-o în întregul ei au durat o operă temeinică.

Săraca Valahie Mică, avea ea oare bogății care puteau să tenteze marele imperiu habsburg? Schwantz descrie conștiincios zăcămintele de fier, de cupru, de sare. Apoi vorbește despre grâu, porumb, turme de animale, prisăci de miere, râuri doldora de pește. Oltenia Cisalutană, cum o numeau ei, avea Dunăre, avea Piemontul Getic, munți, câmpie, subpământ cu fier, cupru, petrol. Dar ea, fără România ei mare alături, era ca un copil părăsit într-o margine de veac și de istorie. Cu toate județele ei vechi, Mehedinții, Vâlcea, Jiul de Sus și de Jos, Romanați, Gorj.

Alutia, Țara Olteniei, mica mea Valahie, este o Românie în nuce, a fost pusă aici, în Sud, în



bătaia vânturilor și a ocupațiilor. Romanii cei porniți după sânge și aur, frații noștri (oare?!?), perșii, macedonenii, slavii, teutonii, turcii, austriecii, apoi iar nemții, apoi rușii, acum nu se știe cine...

O plăcă turnantă a istoriei despre care președintele Academiei Române, istoricul Ioan Aurel Pop, scrie în prefața cărții de față: „Romaniile (Vlahiile), adică țările romane devenite pe nesimțite țări românești, pe măsură ce latina universală se transformă în «latină dunăreană», adică în limbă română. În această Oltenie, cuprinsă de la 1200 în Țara Severinului (Terra de Zeurino), s-a născut, din țările ei (numite și cnezate), un voievodat condus de o dinastie formată cel puțin din voievozii Litovoi I, Litovoi al II-lea și Bărbat”.

De aici au venit Basarabii, întemeietorii Vlahiei Mari, de aici a pornit și bănișorul de Mehedinți, apoi mare Ban al Craiovei, Mihai cel Viteaz și Unificator, tot de aici a plecat Brâncoveanu cel sfânt care și-a jertfit copiii și s-a jertfit el însuși pe altarul credinței și al iubirii de neam.

Eu cred că, din când în când, măcar din gând în gând, trebuie să ne reamintim aceste lucruri. Nu pentru a da cale liberă trufiei, ci pentru a ne cinsti pământul pe care călcăm.

Și pe care îl vindem uneori, cu nepăsare și cu preț derizoriu, unor telali de aiurea.

Dar să ne întoarcem la *Descrierea Olteniei* a domnului maior. A fost atunci un veac de războaie nesfârșite între puterile vremii, dar și de păci ticăloase care s-au făcut pe spinarea celor mici și slabi. Au fost Yalte și Malte, toată istoria lumii e burdușită de trădări și compromisuri.

Când s-a semnat „înțelegerea” privitoare la Oltenia, curtea de la Viena a pus la dispoziția delegației sale care participa la tratative următoarele **„bunuri de mituit interlocutorii”**: **„6000 de ducați, 12 ceasuri de buzunar și 8 bucăți de postav roșiu, verde și galben” pentru „a cumpăra bunăvoința și încrederea drago-manilor turci și a celorlalte persoane confidante de pe lângă plenipotențiarul turci”**.

Doar interpretul ambasadei olandeze (ăștia au o vocație perenă, n.n.!), Nicolae Theyls, „amicul sincer” al lui Ioan Mavrocordat, care l-a sfătuit pe domn să cedeze Oltenia, a primit de la austrieci – pentru serviciile sale în slujirea cauzei recunoașterii de drept a anexării celor cinci județe din dreapta Oltului – până la sfârșitul tratativelor, un total de 1150 de ducați.

Nu știu dacă mai am dreptul să deplâng acest târg odios. Nu știu dacă, atunci când am citit și am scris mai departe despre prețul Bucovinei mele, vândută și ea cu fagi cu tot, cu oameni cu tot, mai puteam să plâng. Nu știu dacă, atunci când am înțeles târgul sovieto-german, pactul ucigaș Ribbentrop-Molotov, mai aveam dreptul măcar la o lacrimă.

Mecanismul e același. Funcționează implacabil, indiferent de veac, indiferent de combatanți, de parteneri, de complici.

Atunci, în veacul al XVIII-lea, a fost vândută Oltenia mea. Acum, în veacul al XXI-lea, e vândută cu totul România mea.

Eu v-am propus o carte ca pe un model existențial. Așa se zice, nu?!?

Vă rog s-o citiți, s-o adăugați la ceea ce s-ar putea chema în istoria mondială „Experimentul România”.

Acolo, undeva, e și Mica Valahie a mea. Ce preț are? 6000 de ducați, niște postav în trei culori, niște ceasuri de buzunar.

Dar citiți cartea. E o poveste despre o lume adevărată și românească până-n prăsele.

Să închei tot cu un citat din I.D. Sârbu, așa cum am început: „Austriecii, după 18 ani (scuze, au fost 23!) de fantastice eforturi de a organiza Oltenia, au plecat sperați, înnebuniți. Au fost fericiți când turcii ne-au primit înapoi”.

Fără să bănuiască măcar că această revenire face parte din ceea ce mucenicul Vasile Pârvan numea „doctrina salvării românești”!





Aureliu GOCI

ATITUDINI EROTICE ÎNDRĂZNEȚE ÎN CLASICUL LIMBAJ CONVENȚIONAL

Nicolaie Dincă, *Poezii alese, Antologie*,
ed. Betta, 2019

Fără să atingă amplitudini semnificante sau profunzimi filosofice, poezia d.lui Nicolaie Dincă propune o lectură plăcută, dinamică în cursivitatea unor ritmuri clasice. Poetul este singular în intenția sa de a activa folclorul cu vechime și de a reconstrui un univers tradițional, lumea veche a satului românesc în ciclicitatea anotimpurilor, vârstele grâurilor într-o veșnică reîntoarcere.

Volumul antologic de față este structurat tematic, așa cum observă și prefațatorul Lucian Gruia, care face o prezentare detaliată a acestui aspect. De remarcat grupajul „Noi și Dumnezeu”, sau „Cioburi de vise” care cuprinde poeme precum „Copilăria” sau „Verde crud” – nicio apropiere de Bacovia sau de Lorca – dar rămâne dominantă iubirea pe care poetul o plasează în „anotimpuri” („Anotimpurile iubirii”).

Despre cărțile d.lui Nicolaie Dincă s-au pronunțat critici și scriitori, dintre care amintim: Ana Dobrescu, Ion Andreiță, Victor Rusu. Cu studii juridice, autorul a fost atras de dramaturgie, și-a regizat propriile piese în care a interpretat cu talent diferite roluri. Debutul literar s-a petrecut în 2011, în jurul vârstei de 40 de ani, cu „Atingerea muzei”, și de atunci a publicat nouă volume, dintre care două de teatru, una de proză scurtă umoristică și celelalte de poezii.

Tema erotică este dominantă și dorul etern înmugurește în suflete sensibile, reveria și amintirea susțin un sentiment care izvorăște din cre-

dință, „din Cer” și pare că nu se termină nicio dată. Versurile au cursivitate și muzicalitate și o grație mnemotehnică, amprentând o conștiință lirică și evitând pudibonderia. În mod evident, se activează întreg arsenalul clasic al iubirii, cu ritualul de gesturi de obiceiuri din tradiția folclorică. Reperele evidente sunt dominantele clasice: Eminescu, dar mai ales Coșbuc. De exemplu, *Dragostea ei...* este o variantă ușor de identificat a celebrei *La oglindă*.

Fără îndoială, un cititor mai complex poate fi surprins de simplitatea și directitudinea sentimentelor, de mesajul brodat în exprimarea dorinței care clocotește vulcanic în sufletul îndrăgostitului. În unele cazuri mesajul vorbește de erotism, de arderi carnale și o anume concupiscentă explicită, dar aceasta nu-l deranjează pe cititorul versat care s-a mai întâlnit cu scene tari, fără false pudori în genul scrierilor lui Emil Brumaru. Însă dragostea

fără perdea are rădăcini și mai vechi, cel puțin din anii 70 ai secolului trecut, în poezia lui Vintilă Ivăncanu: „Iubito, mă gândesc la tine/ ca un borfaș la ceasul unui lord (...)”

Foarte aproape de aceste versuri sunt cele din poezia „Amor”: *Mai simt pe buze gustul pielii tale/ Din cea din urmă noapte de amor/ Când mi te-ai dat scânteie și fior/ Trăiri captive în amfore carnale.// Iar la finalul ca o furișare/Duceam plăcerea pân-la paroxism/ Și vlăguiți de-al nostru vulcanism./ Alunecam în dulce-mbrățișare.*

Marea poezie de dragoste performează fenomenul mitologic al frăției dintre Eros și Thanatos, dar autorul nostru exclude o asemenea referință într-o carte dedicată iubirii eflorescente și pozitive.

Discursul liric propune un spectacol complex, un ceremonial complicat și ardent, o „idilă tropicală” cu menestreli și zâne. Cu toate acestea, poezia monotematică despre eterna iubire poate să obosească uneori când mizează pe cunoscutele clișee erotice. În susținerea sentimentului apar și trăiri colaterale derivate: gelozia, tristețea, ura sau răzbunarea cu interferențe care acordă, în final, complexitate arhetipului dragostei. Dar când părăsește tema și se îndreaptă spre natură, de pildă, poetul aduce în volumul său un val de prospețime, introducând ironia, schimbând tematica și forma lirică, așa ca în



„Întrebări reci” din grupul „Inedite”: *Spre ce norduri o să plece/ Lacrimile să-și înece/ Iarna care se petrece/ Tristă, palidă și rece?// Cum o să-și topească iară/ Viscoalele-n primăvară/ Cum de-și lasă corbii-afară/ Înc-o toamnă, înc-o vară?*

Poetul împarte sentimentele ca aparținând inimii, sufletului și rațiunii, dar printre pornirile erotice extreme se strecoară și ideea credinței religioase sau dragostea de țară: *Maică țară, limba ta de miere/ Ne e cel mai mândru talisman;/ Au răbdat strămoșii jug și fiere/ Să-i aducă vraja la liman* („Limba Maicii Domnului”). Autorul vibrează la ideea de patrie, căreia i-a dedicat un grupaj întreg („Pro Patria”) exprimând un sentiment curat: *Pământul tău, grădina mea frumoasă/ Strămoșii mei îl au de generații/ Dar au trecut pe-aici, ca o vântoasă/ Vremelnici împărați și multe nații/ (...)* („Țară”). Secțiunea a IV-a, de o mare gravitate și cu implicații politice, cuprinde poezie patriotică anticonvențională, iar câteva texte sunt remarcabile atât prin discursul direct, cât și prin mesajul parabolic subtextual.

Cu toate acestea, revenind la tema dominantă, iubirea, trebuie să spunem că în contextul desacralizării postmoderniste puritatea dionisiacă a acestui sentiment nu a rămas neatinsă. De fapt, erosul

a fost așezat în realitatea simțurilor uneori cu cruzime chiar de pionierii avangardiști din primele decenii ale secolului XX prin renunțarea la eminescianism. Iubirea nu mai ascunde nimic, se exprimă pe față, în termenii limbajului uzual, dar depinde în continuare de performanța lingvistică, de îndemânarea versificării și de imaginea erotică dezlănțuită, ca în explicitile „Visuri dionisiace”: *Muza mea cu trup superb/ Poleit cu „vinoncoace”/ Te iubesc ca un puștan/ De nici vracii n-au ce-mi face.// Când te văd încep să fierb/ Mă inundă munți de ace.../ Nici nu știu să-ți spun ce simt/ Adjectivele-s sărace/ (...)/ Când te văd venind, eu am/ Visuri dionisiace.*

O „iubire ludică”, marcată de constrângeri, de o lume „mașteră și rea”, răvășită de valurile vieții, străjuită de „promontoriul fericirii” nu pare prea ofertantă, dar continuă să atragă printr-o chemare inefabilă. Poetul, mirat parcă de faptul că încă iubește, rămâne o ipostază interesantă atunci când descoperă că „iubirea-i fără rost”. Peisajele sale amintesc de Coșbuc și Topârceanu, dar volumul, scris în „dulcele stil clasic”, este o reușită și marchează un moment de umanizare în epoca noastră dominată de circuite cibernetice.



Marian ODANGIU

A DUCE, A ADUCE

Fie că punctul de reper era faimosul *Miliarium Aureum* ridicat, în centrul Cetății Eterne, de Octavianus August, fie că măsurătorile se făceau, după consemnările lui Plinius cel Bătrân, *de la porțile orașului*, un lucru este cert: *Mille viae ducunt homines per saecula Romam/ O mie de drumuri vor duce întotdeauna oamenii la Roma.* Ceea ce, în perioada de maximă înflorire a Imperiului Roman, însemna că toate cele douăzeci și nouă de căi ce străbăteau vastul teritoriu stăpânit de urmașii lui Romulus și Remus sfârșeau în același loc - marea capitală de pe malurile Tibrului. Erau puține localitățile importante care să nu se afle pe aceste căi de acces public (*viae pu-*

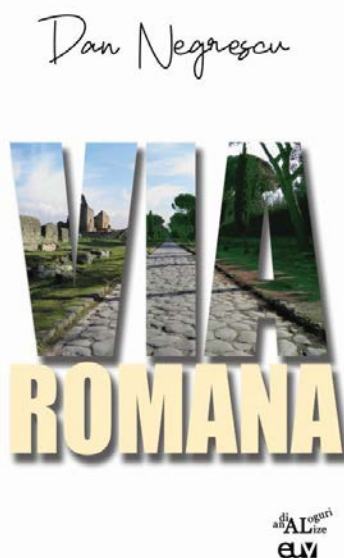
blicae), după cum îi era imposibil unui călător, pornit de oriunde din imensa cuprindere geografică, să se rătăcească dacă, ajuns la răscruce, alega să meargă pe drumul cel mai lat: *toate drumurile duc(eau) la Roma!* Asimilată în mai toate limbile importante (*tous les chemins mènent à Rome, all Roads Lead to Rome, viele Wege führen nach Rom, tutte le strade portano a Roma* ș.a.m.d.) expresia privitoare la *via romana* a devenit în timp, pentru europeni și nu numai!, formula ce definește convergența, focalizarea într-un centru unic. Dar și propagarea, răspândirea, iradierea din același punct, fără limite în timp și spațiu, a unor idei, norme, reguli, legi, forme de structurare socio-politică, valori etc. Fiindcă, nu-i așa, *drumul* nu doar *duce* undeva, dar și *vine, aduce* de acolo, permite, deci, mișcarea în ambele sensuri. Iar la o examinare mai atentă a lumii contemporane e cu neputință să nu observi nu doar că, vorba Ecleziaștului, *nilhil sub sole novum/nimic nu e nou sub soare*, dar și că rigoarea și ordinea civică și instituțională desăvârșită a latinilor sunt/ar putea fi cât se poate de funcționale și în lumea de azi, în condițiile în care mai toate experiențele sociale, politice, culturale,

umane au fost parcurse în/de strălucita Antichitate acum mai bine de două milenii. Ele s-au sublimat în reacții, atitudini, comportamente, poziționări morale exemplare, scări de valori suficiente pentru a le calibra corect pe cele contemporane.

Publicate inițial pe site-ul *Lapunkt.ro*, "însemnările civice" ale lui Dan Negrescu, deopotrivă cele din cartea precedentă, *Lecție romană* (2018), și cele din culegerea recentă*, au ca întemeiere o asemenea viziune: convingerea că, dacă societatea de acum s-ar (re)așeza pe principiile verificate și răs-verificate ale celei latine clasice ("dreptul roman e încă viabil"!), dacă ar (re)adopta realismul pragmatic al gândirii romane, cu certitudine ar avea toate șansele de a(-și) recupera *ordinea și rigoarea* absolut necesare unei evoluții firești, spre binele și fericirea tuturor membrilor săi. "De la Imperiu încoace, unele lucruri nu s-au schimbat, adevărind veridicitatea aserțiunilor clasice", constată Dan Negrescu, opiniile sale aflându-și argumentele, în cea mai mare parte, în evenimentele și, mai ales, în scrierile vastei culturi (și bibliotecii!) a lumii romane, de la epoca Imperială, la Evul Mediu târziu. Între *eseu și pamflet*, discursul său *sine ira et studio* nu este, însă, unul doctrinar, ocolește subtil orice în-regimentare ori aderență ideologică, evită opțiunile politice unilaterale. El izvorăște esențial din bunul simț etic, moral și, îndeosebi, intelectual al autorului, al omului de cultură care care dezavuează stereotipiile și blocajele mentale, enormitățile schizofreniei cotidiene, inerția și precaritatea manifestărilor publice zgomotoase care au devenit, treptat, un mod de implicare socială, total lipsit de simțul ridicolului: "marile și micile crize ale unei democrații adevărate nu se rezolvă în stradă prin spectacole de sunet (răcnit și amplificat) și lumină (celularizată), amintind de grandioasele manifestări cu aceleași mijloace (sunet și lumină, adică) din perioada Daciadei și a Cântării României" (*Doctores în toate științele e aliis quibusdam. Un portret (post)renascentist*). Corectitudinea morală și ordinea civică și instituțională a latinilor (fiindcă, nu-i așa?, "forma cea mai serioasă de stat au creat-o romanii") rămân, în continuare, modele absolute la care, din păcate, spiritul contemporan recurge arareori, ele fiind contrazise de "vârtejul reformist-mitingist din ultima perioadă" și "frenesia contestatară specifică democrației noastre",

chiar dacă, subliniază, dintru început, autorul, "relele umanității nu le-am inventat noi, românii". Pledând în favoarea verticalității etice și transparenței *statului de drept* roman, Dan Negrescu este direct, caustic, tranșant, nu iartă nimic și pe nimeni. E la fel de tăios atunci când vorbește despre intelectualitatea carieristă ("capabilă - senin argumentat - de cele mai abjecte trădări, delațiuni și felațiuni, fiind prin aceasta obiect al cumpărării"), despre politizarea sportului, despre pervertirea mijloacelor audiovizuale, aberațiile publicității televizive și puzderia de părerologi (*spiritele critice din media... vizual-trăncănită*) care au invadat micile ecrane, despre Europa unită (anticipată de glorioasa *Pax Romana*, cea care "a adoptat toate religiile și popoarele sub ocrotitoarea *cetățenie romană* datătoare de egală libertate") ori despre *Facebook*, *Instagram* și alți "vectori ultramoderni ai prostiei". Comentează, cu aceeași perseverență argumentativă bazată pe certe similitudini evenimentțiale ori, la limită, pe raționamente etimologice/filologice (v. *Statul*; *Post(úri)*; *Drapelul*, *Imnul și Violanda*, *Despre bătaie, bătut și bătlui* etc.), face apologia *conducătorului caesaric* - a liderului autoritar în lumea de azi ("rolul marelui *conducător caesaric* este acela de a asigura un

climat de dictat al toleranței, adică de a veghea ca toleranța să fie egală pentru toți, nu doar pentru cei care își clamează zilnic, oră de oră, drepturile, considerând că o piață sau un traseu le aparține doar lor, deținătorilor adevărului"), denunță derapajele și automatismele întemeiate pe *idei de-a gata*, precum în pledoaria privitoare la penibilul și absurdul *nanismului urban* al iubitorilor/promotorilor unor sintagme precum "micul Paris" pentru București, "mica Viena" pentru Timișoara ori "mica Romă" pentru Blaj (v. *Centenarul - izvor de fantasmă. Triptic*). Amenadează cu un umor acid, o (virtuală) platformă electorală cu "câteva din utilitățile unui text clasic latin în lupta electorală": "un politician inteligent (?) ar avea multe de câștigat din cunoașterea scrierilor rămase de la autorii latini, romani; nu neapărat de la toți, căci și-au avut și ei visătorii lor divini. Mai mult chiar, unul foarte inteligent nu ar trebui nici măcar să-i citească, ci să-și oblige consilierii să o facă (presupunând, desigur, că va asculta de ei și că aceia îl înconjoară pentru că sunt pricepuți în domeniu și nu în datul cu limba, lingușeală, adică, de la *lingua*)"



(*Genitorul patriei (noastre) și un posibil proiect electoral*). În sfârșit, se adresează, în aceeași tonalitate total dezinhibată, liderilor țării, ai Europei, ai lumii, avansând o propunere care, dacă nu ar fi așezată sub zodia pamfletului, chiar ar putea fi luată în seamă: constituirea unei armate a Europei (în spiritul ideilor lansate și susținute, nu de mult, de Franța și Germania) alcătuită exclusiv din politicieni, parlamentari, lideri: ”pentru a se renunța la morți inutile și... imorale prin cei care le provoacă, dar și pentru a se vedea că rolul celor care ne conduc este unul total, vom porni de la principiul formulat categoric de către distinsul Seneca: *Salvarea poporului, implicit a Statului, să fie îndatorirea de câpătâi a oricărui conducător!* Cum altfel și-ar putea îndeplini orice conducător îndatorirea de mai sus, decât sacrificându-se personal pentru popor și Patrie, pentru ca ei, conaționali săi să rămână neștirbiți numeric, pentru ca Țara să nu fie un cimitir (dacă mor intra-) cu bocetele văduvelor și nedumeririle înlăcrimate ale nevinovaților orfani”. Împriuinata armată ar urma să fie alcătuită dintr-un număr egal de parlamentari, sub controlul unei comisii neutre. Războiul ar urma să se desfășoa-

re, cu deplina respectare a egalității de șanse, pe un teren neutru, situat în mod obligatoriu între cele două țări beligerante și ar fi susținut cu arme dintre cele mai performante, plata urmând a se efectua ulterior, în funcție de rezultatul final al confruntării, evaluat din momentul în care una dintre părți rămâne... fără luptători. Evident, conchide autorul, armatele naționale ar urma să fie păstrate, având, exclusiv, rolul de ”a apăra Patria între hotarele ei și poporul, când sunt cu adevărat amenințate” (*În atenția parlamentului și preșidenției Uniunii Europene. Propunere legislativă*).

Utopiile fanteziste propuse de eseurile din ultima parte a volumului *Via Romana* fac legătura cu proza lui Dan Negrescu, în care se regăsesc scriitorul, universitarul, comentatorul socio-politic și, peste toate, autorul ale cărui știință de carte și pasiune enciclopedică se articulează pe o imaginație efervescentă, punând în valoare una dintre cele mai vii spirite reflexive ale culturii române de azi.

*Dan Negrescu, *Via Romana*, Praeverbum Dana Percec, Postverbum Cristian Pătrășconiu, Editura Universității de Vest, 2019



Ion CRISTOFOR

NINA HOZA - DINCOLO DE PUSTIUL CUVINTELOR

Născută la 21 aprilie 1978, în localitatea Strâmtura din județul Maramureș, poeta Nina Hoza este profesoară de literatură și limba română. Funcționează în prezent ca bibliotecară la Liceul Pedagogic „Regele Ferdinand” din Sighetu Marmației. După o ucenicie făcută în paginile unor cunoscute reviste de cultură, debutează editorial cu volumul *Dincolo de pustiu*, în 2019, la cunoscuta editură clujeană Grinta. Volumul în manuscris al tinerei poete a fost încununat cu Premiul Special al Juriului și Premiul revistei *Nord literar* la Festivalul Național de Literatură „Vasile Lucaciu” de la Cicârlău. E

desigur o întâmplare fericită a destinului ca să-ți începi cariera literară sub asemenea generoase auspicii. Chiar dacă trăim în ”vremuri sărace”, ce pun sub semnul întrebării rosturile Poeziei, într-un veac în care ideologiile și materialismul gregar ne asaltează din toate părțile, volumul de debut al Ninei Hoza ne asigură că poezia rămâne o mereu necesară lecție de frumusețe, o căutare a armoniei, o formă de rezistență în fața tuturor formelor de barbarie modernă.

Pentru Nina Hoza poezia este, conform unei profesii de credință enunțată în volumul antologic *Poezia 2019* (Editura Grinta, Cluj-Napoca 2019), în care poeta din Maramureș e prezentă cu un consistent grupaj de poeme, „o oază de liniște, de pace, de seninătate”. În ciuda acestor deziderate teoretice ale tinerei debutante, poezia ei e departe de a putea fi receptată ca o visată ”oază de liniște”, fiind mai degrabă un spațiu al neliniștii, al interogațiilor existențiale, al dilemelor chinuitoare mai mult decât al unor certitudini liniștitoare. Că poezia e pentru Nina Hoza o terapie și un mod de a-și tempera angosa-se, de iluminare a singurătății e mai mult decât evident. Prefațatorul cărții, poetul Gabriel Cojocaru, descrie convingător poezia Ninei Hoza

ca pe un proces metodic de „dez-însingurare”, de depășire a unor stări precum „teamă, tristețea și disperarea”.

Citindu-i *Îndemn-ul* (adresat „cititorilor mei”), poemul liminar al volumului, descoperim o artă poetică, o veritabilă cheie de lectură a liricii tinerei autoare. Mai mult decât „rostire”, cuvintele și raporturile dintre ele ar trebui „privite”/citite ca imagini sau elemente ale unei compoziții plastice: „*cuvintele acestea/ nu se rostesc –/ în tăcere/ se privesc/ așa cum ai privi un tablou/ în care/ fiecare gând a prins culoare,/ fiecare durere a prins contur/ iar fericirea, într-un colț,/ o umbră./ nu te apropia prea mult –/ te-ai pierde/ între milioanele de stropi/ de sânge și sare / în amestecul acesta/ de viață și moarte.*”

Realitatea poemului oferă ceva indefinit, un amestec inextricabil de „viață și moarte”, între „ceea ce sunt și ceea ce nu sunt”, ca o inefabilă aproximație ce se refuză interogației/lecturii brutale, neadecvate („și nu pune întrebări”), solicitând mai degrabă o lectură simpatetică, fraternală. Poezia ni se oferă ca o imagine secundă a portretului launtric al poetei, ca un chip „făurit din cuvinte”.

Sobră, austeră, reflexivă cel mai adesea, poezia Ninei Hoza se învecinează adeseori cu rugăciunea, ca în *Pe ultima frunză a toamnei*, în care se solicită zeilor un parcurs agreabil al vieții („drumul neted, liniște, noapte de tihnă”) și dreptul la existență al unor virtualități artistice („mai sunt aici / cântece neauzite,/ dansuri neîncepute...”).

Domină în acest poem, ca și în întreg volumul Ninei Hoza, un ton grav, de „psalm al smereniei”, căci poeta se dovedește o conștiință lucidă, lirica ei transcriind aici neliniștile interioare, câte ceva din metamorfozele eului torturat de întrebări ce nu-și au răspunsul. Descoperim în volumul *Dincolo de pustiu* un eu poetic sfâșiat de contradicții și de tensiuni. Această atitudine se regăsește și în poezia intitulată *Psalmul bunicii*, edificatoare pentru orizontul spiritual al acestei poete din Maramureșul voievodal, ca tărâm al tradițiilor și credințelor, binecuvântat „pământ al smereniei” (cum îl numește Nina Hoza), ținutul românesc ce ne-a dăruit *asa numitele „texte maramureșene” sau „texte rotaci-*

zante”, considerate de specialiști ca fiind cele mai vechi texte în limba română: „îngerul se roagă/ într-un buzunar/ cusut/ în dreptul inimii” –/ auzeam din ce în ce mai stins/ psalmul bunicii./ îngenuncheată/ pe pământul uscat al smereniei,/ îmi dezmierda în rugăciuni/ sufletul/ purtat în brațe de copil,/ miel/ pe altarul de jertfă./ primele ploi/ au desenat/ în pământul greu și cleios/ urme./ soarele a săpat cratere/ în lutul uscat pe oase./ pe palme/ întunericul viscolește/ mormane de cenușă./ în dreptul inimii/ plânge un înger./ lacrima va acoperi/ urmele pașilor în noroaie,/ rugăciunea lui –/ mantie peste ninsori./ din ce în ce mai bine/ aud vocea bunicii –/ îngenuncheată în pământ.”

Numeroase dintre creațiile acestui volum sunt poezii de dragoste, mesaje sibilinice adresate unei iubiri îndepărtate. Sunt poeme scrise după toate regulile unui discurs modern, cu imagini ce îmbină franchețea expresiei cu metaforismul șocant, cu recursul la aluzii de extracție livrescă. Să cităm, de pildă, un rafinat poem, *Contruiește-mi o arcă*, în care dragostea e imaginată ca o aventură spirituală, ca o reconstrucție a lumii după mitologicul potop biblic: „*ca să te muți / într-o altă lume/ trebuie să înțelegi că locul/ tău nu mai e aici*”/ – îmi spuneai/ așadar,/

construiește-mi o arcă,/ dar fără ferestre –/ mă obosește această lumină/ care mă predă lumii/ așezându-mă/ în bătaia puștilor/ lângă ziduri./ eu voi săpa/ în adâncul meu/ un ocean fără maluri,/ pe care să ne pierdem/ navigând/ în jurul soarelui /ogluit în apele adânci./ vom alunga porumbeii –/ cu ramurile lor de măslin/ ne-au aruncat de prea multe ori/ în același punct/ atât de îndepărtat/ în minus infinit./ vom lua cu noi/ doar două semințe de măr./ când arca/ se va ridica deasupra apelor,/ le vom îngropa în palme/ și vom deveni pomi/ în Edenul celor nenăscuți încă.”

Volumul *Dincolo de pustiu* al Ninei Hoza aparține unei voci de real talent, de o mare sensibilitate, în ciuda unor inegalități ce s-ar putea detecta. Creația poetei trebuie urmărită cu atenție și simpatie căci lirica Ninei Hoza are, în momentele ei cele mai bune, o veritabilă forță de sugestie și de profunzime.





Mircea POSPAI

O MĂRTURIE DESPRE VIAȚA CULTURALĂ A BECHETULUI

Bechetul este, de multă vreme, o localitate cu viață culturală deosebit de bogată, în raport cu alte așezări similar, desfășurată pe o paletă largă de manifestări, cu un mănunchi de oameni deopotrivă talentați și inimoși și, fapt demn de luat în seamă, cu un public receptiv la fenomenul cultural.

Cu câteva decenii în urmă, aici ființa „Comuna literară Bechet”, generic ce îngloba funcționarea unui cenaclu literar intitulat „Clepsidre”, cu oameni talentați, activități la punctul muzeistic ce se deschisese tot cam prin acea vreme, un cămin cultural unde adesea aveau loc spectacole cu artiști de prestigiu și un grup de profesori, la liceul din localitate, care, în cercurile de specialitate, deschideau copiilor orizonturile spirituale și dragostea pentru cultură.

Între timp, cam peste tot în țară sau estompat preocupările pentru viața spirituală, dar la Bechet nu s-au stins cu totul, venind, încă, pe firul timpului, prin intermediul unora dintre oamenii formați în cadrul despre care vorbeam sau prin preluarea ideilor de către unii mai tineri.

Ca o mărturie (și ca o modalitate de a transmite informații generațiilor viitoare) este și cartea *Nihil sine expoziția*, apărută de curând la editura craioveană Autograf MJM.

Autorii principali ai acestei cărți sunt profesorii Gheorghe Boaghe, Izabela Cârstea și Ileana Costa, cărora li s-au adăugat alți trei colegi de la liceul din localitate – Elena Cârstea, Dragoș Șteolea și Nicolae Spătaru.

Cartea, ca o oglindă a diversității vieții spiritual, este și ea una amalgamată, structurată însă pe anumite idei și teme, încât cititorul poate să o parcurgă ușor și să rămână cu o informație clară.

Un aspect important, care poate ar fi fost mai puțin așteptat pentru o localitate precum Bechetul, este numărul relativ mare și ineditul unor expoziții, cu participări din țară sau din străinătate.

S-a considerat, aflăm din primele rânduri ale cărții, ca acestea sunt niște „oaze de cultură și civilizație”, care permit „etalarea unor produse artistice sau științifice pe diferite teme”.

Expozițiile organizate la Bechet în ultimii zece ani au fost sub generice precum „China frumoasă”, „Tradiții din Gabon”, „Cosmogonia aztecă – elemente de arheologie din Mexic”, „Baletul Național Cubanez în fotografii” sau, tot o expoziție de fotografii, sub genericul „Rusia cea mai frumoasă țară”. La vernisarea unora dintre expoziții, au fost prezente la Bechet personalități de la ambasadele țărilor respective la București sau din partea instituțiilor străine organizatoare.

Au fost și multe alte expoziții, ale unor artiști români. O notăm pe cea mai recentă, din 2018, a pictorului Florin Măceșanu, originar din Ostroveni.

Despre toate cartea oferă detalii privind împrejurările în care au fost inițiate și vernisate, entitățile sau persoanele organizatoare, durata, receptivitatea de care s-au bucurat, inclusiv articole de presă. Un fapt notabil este acela că în carte este prezentat și un

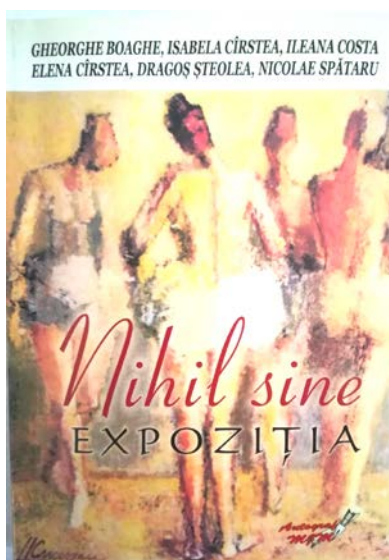
bogat material ilustrativ, ceea ce, practic, îl face pe cititor aproape copărtăș direct la evenimentele respective.

O altă dimensiune care se desprinde din carte este aceea care privește prezența la Bechet a unor mari personalități din cultura română. Menționăm doar câteva, dintr-o lungă listă: Marin Sorescu, Ioan Alexandru, Cezar Ivănescu, Adrian Păunescu, Grigore Vieru, Alexandru Balaci, Alexandru Piru, Nicolae Manolescu, Victor Crăciun sau actori și regizori precum Tudor Gheorghe, Ilie Gheorghe, Maia Morgenstern, Silviu Purcărete, Emil Boroghina, Dem Rădulescu și alții.

Cea mai recentă și emoționantă vizită a fost în 2017, a filozofului Mihai Șora, care a onorat Bechetul pe durata a treia zile și, la vârsta de 100 de ani, filozoful a fost deosebit de activ: a avut întâlniri cu elevi și cadre didactice, a fost la monumentul eroilor din 1877 și din cele două războaie mondiale, a participat la spectacole oferite în cinstea sa și la o croaziere pe Dunăre.

Mai sunt prezentate asociații culturale care au existat sau există la Bechet, care au și făcut posibile multe dintre manifestări. Și nu trebuie uitat rostul, pentru copii mai ales, al revistei *Albatrosul Nisipurilor*, care apare la Liceul din Bechet.

Ca atare, suntem absolut de acord cu o afirmație din cartea *Nihil sine expoziția*, care spune că aceasta reprezintă „o mărturie vie despre manifestări culturale de o valoare incomensurabilă, care s-au derulat într-o anumită perioadă în Sahara olteană, orașul Bechet”.





Ion C. ȘTEFAN

DEVOTAMENTUL CA RELATIE PESTE TIMP

Aurora LIICEANU, *Tânăra cu părul alb, Misterul Nabokov*, Editura Polirom, Iași, 2019

De mai mulți ani, sunt un cititor pasionat și fidel al volumelor de proză ale doamnei Aurora Liiceanu, doctor în Psihologie și profesor universitar consacrat – una dintre cele mai talentate prozatoare române contemporane.

Cărțile sale au un specific anume, atractiv și convingător, că: încercând să se îndepărteze de ținuta sobră a unei universitare docte, se dedică literaturii deplin și convingătoare, ca un fel de descoperire de sine, propunându-ne o comunicare sensibilă și sinceră, printr-o interferență armonioasă între opera literară și cea psihologico-educativă, asemenea unui (unei) guru, de la care avem multe de învățat, ca și în acest volum recent, *Tânăra cu părul alb. Misterul Nabokov*, apărut de curând la Editura Polirom, din Iași.

Desigur, tematica doamnei Aurora Liiceanu este mult mai bogată, ca în: *Dragostea cea veche îți șoptește la ureche*, *Primele iubiri*; *Ea și El. Biografia unei relații*, *Soacre și nurori*. *La cine este cheia?*, *Supuse sau rebele. Două versiuni ale feminității* și altele.

Un cititor avizat va sesiza că am selectat acele volume care se referă la cupluri armonizate sau în contradicție, între ființe superioare și de sex opus, un *El* și o *Ea* de la Adam și Eva, pornind și străbătând istoria sentimentală a omenirii – perechi creatoare, generatoare ale vieții, pârgii umane, care împing societatea înainte.

Tocmai de aici desprind un alt specific al temelor abordate de Aurora Liiceanu, atrăgătoare și morale, dar fără o tendință evidentă de moralitate, care trezesc o mare curiozitate prin prestigiul personalităților abordate, ca acest vestit conte rus, Vladimir Nabokov, unul dintre cei mai talentați prozatori pe plan mondial – și fidelă sa soție, Vera Nabokov.

Autoarea cărți încearcă să ne convingă că această devotată soție, bună la toate și fidelă, harnică și răbdătoare, gospodină pricepută și menajeră voluntară a vieții și creației generosului său soț, care i se dedică necondiționat și definitiv, poate fi un personaj reprezentativ, care și-a însoțit partenerul în Germania, Franța și Statele Unite, pretutindeni pe unde destinul le-a purtat pașii de emigranți ruși, nobili, culți și bogați, cu o mare deschidere umanistă.

Dar, spre deosebire de alți emigranți, cei doi soți n-au încetat să-și iubească patria străveche și limba rusă, care-i unea într-o comunitate sufletească deosebită. Cele mai frumoase amintiri ale lui Vladimir Nabokov sunt din anii copilăriei și tinereții, evocându-și părinții, fratele mai mic, ajuns un prestigios muzician, de dădaca sa cultă și bună educatoare, care i-a insuflat primele norme de moralitate, demnitate și curaj.

Dar portretul Verei, personajul cel mai bine conturat, îl deduce după părerile altora, fragmente de amintiri, aluzii – fiindcă ea și-a distrus scrisorile către Vladimir, nu a dat interviuri și nu a făcut mărturisiri, în afară de cele raportate strict la activitatea de scriitor a soțului său. Multă abilitate constructivă dovedește doamna Aurora Liiceanu în conturarea acestui profil feminin, care devine, pe neobservate, personajul principal al studiului său.

Tot concentric sunt reliefate de autoare prezentarea colaboratorilor lui Vladimir, editorii, cei care îi luau interviuri și, mai ales, cei care s-au pronunțat pro sau contra celui roman unic *Lolita*, căreia doamna Liiceanu îi face o prezentare aparte, unde rolul și contribuția Verei au fost determinante în recunoașterea geniului creator al lui Nabokov, deși tema abordată: prezentarea unei minore care stârnește valuri de iubire unui matur bogat, părea nepotrivită pentru conturul moral al intelectualității din secolul trecut.

Deși credeam că autoarea se preocupă de profilul moral al personajului său celebru și la ecoul operei sale, nepotrivite gustului comun din vremurile acelea, abia spre final observ că preocuparea sa de bază a fost realizarea profilului fizic și moral al Verei, anunțat încă din primul capitol: *Sindromul Vera*: "Cine era Vera? Vera Slonim a fost femeia care i-a stat alături lui Vladimir Nabokov de când s-au cunoscut, foarte tineri, până la sfârșitul vieții lui" (p. 16).

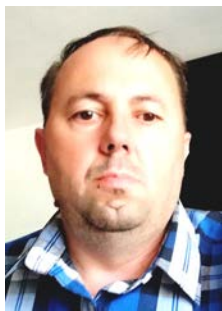
Și, în final: "*Epilog*: Ce vreau să scriu aici este o nuanțare a ideilor din introducere. Mai precis, care cred eu că ar putea fi secretul relațiilor dintre Vladimir și Vera Nabokov. Inițial am privit-o cum au văzut-o biografii lor: o relație exemplară, de un devotament reciproc extrem. Lucru rar, nu?" (p. 249). Iar, mai încolo, adaugă: "Vera, în schimb, era cantonată în realitate, în viața reală, lucru vizibil în talentul său organizatoric, apetitul pentru precizie și ordine, pragmatismul, simțul realist al timpului, planificarea timpului" (p. 250) Atracția prin contrast, aș putea eu trage o simplă concluzie.

Dar, de aici, adaug: voi recunoaște că, de fapt, tema principală a acestei cărți n-ar fi evoluția omului de geniu, nici avatarele unei cărți controversate, ci relația de cuplu.

Minunată demonstrație făcută de o abilă profesoară de Psihologie! Mai adaug la calitățile acestei cărți: documentarea temeinică, o bogată bibliografie, citate celebre, profilul social al epocii. Cartea doamnei Aurora Liiceanu este impresionantă!



aurora
LIICEANU
Tânăra cu părul alb
Misterul Nabokov



Daniel MARIȘ

METAFORELE CĂUTĂRII SINELUI

Un incitant concept poetic, într-o formă foarte particulară, cu o forță lirică de șoc originală ne oferă Romeo Aurelian Ilie în cartea sa de debut, „Patruzeci și unu. Eu, surdo-mutul”, (Editura Tracus Arte – 2018), colecția Traian T. Coșovei.

Volumul este construit ca o parabolă modernă apărută parcă dintr-o obiectivizare a viziunii în care discursul eului, un strigăt de durere reprimat, pare lipsit de acea răceală funciară a înfini-tului, a legii entropiei universale: „Ca orice om ce trăiește nevăzut,/ în carne și oase,/ și eu, surdo-mutul/ am voca-ția blestemului:/ Cum ai cutezat, sine al meu,/ netrebnicele,/ trădătorule,/ să vorbești lumii întregi/ despre netrăirea împrejur a vieții mele?/ Iată,/ când vei termina de dat sfoară în țară/ despre păcatele mele,/vei fi și tu, ca mine, surdo-mut./ Răspuns-a atunci sinele, și a zis:/ Dar tu nu știi,/ că un blestem bine rostit/ este de fapt buna-vestire?”.

Ascetica ameteală a înaltului „în acest deșert de deșertăciuni” trădează formația teologică a poetului ce în-trezărește multiplele dimensiuni ale trăirii cu o seninătate neostentativă, dimensiunile mitice ale experiențelor omenesti devenind o asceză oracula-ră, tot acest echilibru delicat fiind dictat de bătăile inimii: „Uneori mor, alteori trăiesc,/ iar când fac de veghe între două suspine/ am același coșmar,/ o urare bizară:/ Bine ai venit, surdo-mutule!/ Iată ai ajuns pe tărâmul/ insuficienței eterne./ Locul unde nimic nu este terminat,/ unde nimic nu este crezut definitiv,/ unde nimeni nu este nici mort, nici viu;/ nimeni nu a iubit vreodată cu adevărat,/ și nimeni nu a spus niciodată adevărul curat./ Și pentru că ești primul/ care a ajuns aici trăind desăvârșit/ și murind desăvârșit/ iată, vei fi uns zeu/ peste toate aceste/ stări de agregare/ ale nedesăvârșirii./ Să le supui/ și să le recompii/ după cum îți va fi vrerea.”

Nu este mai puțin adevărat că surpările laun-trice din cele „Patruzeci și unu” de „trepte” mis-tuitoare ale cărții par o inițiere în tainele nevăzutu-lui, în sensul ascuns al lucrurilor pe o scară filozo-fică a firii. Acest aliaj ce pare decupat dintr-o altă

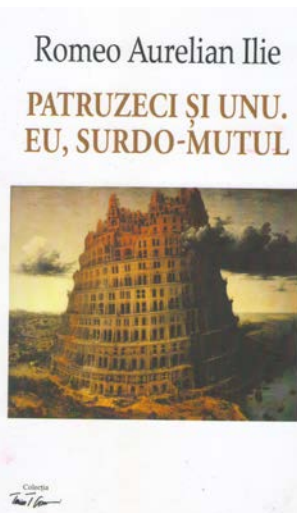
viață se transformă, deliberat trecut prin alchimii lucide, într-o aspirație spre racordarea la veșnicia primordialului, ca un contrapunct la avatarul confruntării cu sinele și ruginile derizoriului: „Astăzi /eu, surdo-mutul,/mi-am scos cele 41 de zboruri/ în oraș./ Le-am tuns de iluzii deșarte,/ apoi am servit împreună/ prăjitura Atlantida/ și ne-am dat în caruselul groazei./ Seara ne-am întors acasă,/ le-am spălat/ pe fiecare în parte,/ le-am spus rugă-ciunea,/ apoi le-am trimis la culcare./ Măine le voi da din nou drumul în stradă,/ să se joace cu um-brele./ Într-o zi vor învăța și ele/ înălțimile/ și vor merge să locuiască pe nori,/ în timp ce eu voi ră-mâne jos -/ o umbră a fostelor mele umbre.”

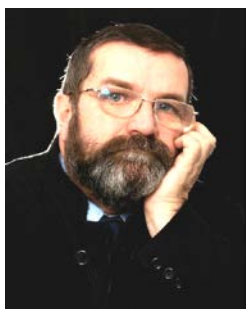
„Războiul cu sinele său surdo-mut”, drumul printre cuvintele care se rescriu, mimează doar o tendința bruscă de relevare a adevărului, a adevă-rului integrator, care prin forța împrejurărilor, devine volatil, un momento al respirației profunde, atotcuprinzătoare: „Sunt eu, surdo-mutul/ ce striga în inima pustiei/ mototoliți legile!/ mototoliți fiecare pagină din fiecare cod/ și din fiecare monitor oficial./ Oricum le va arde focul/ sau apa le va uda/ până se vor împerechea literele între ele/ dând naștere non-cuvintelor.”

Din sensibilitatea originală se propagă și crezul ce pare fragil, in-tuiția ideatică dă consistență demer-sului, acela al intrării în rezonanță, al abandonului lumii de aparențe: „Am semnat totuși contractul/ cu următoa-rele cuvinte:/ Moartea nu se poate mima/ Se trăiește. Atât.”

Momentul arheologic al dezvelirii amprente-lor imateriale ale unei anumite fugi de sine coinci-de cu cele ale restituirii unei identități pierdute, ale contopirii aluvionare, între trăire și mișcarea ce a produs-o, între concept și prezența cosmică a vi-brăției divinității: „Ehei,/ de pe acum să tot fie 41 de zile/ de când am pornit spre casă,/ îi zisei înge-rului./ Ai mei au făcut ieri praznic mare/ cu bucate alese și vin din belșug./ De pe acum mă vei lăsa și tu singur, așa-i?/ dar ce să-i faci, rânduiala-i rân-duială./ Îngerul nu a spus nimic./ Era rândul lui să fie surdo-mut./ A dat doar odată din cele 41 de aripi,/ a clipit o singură dată din cei 41 de ochi/ și s-a retras./ Ehei,/ de pe acum,/ iată-mă, Doamne,/ am venit Acasă!”

Poet cu inflexiuni surprinzătoare, Romeo Au-relian Ilie încearcă să smulgă timpului, acea ondu-lație fizică a inconștientului, a tăcerilor minerali-zate, a transparențelor dureroase ca o moară în flăcări ce se învârtește mereu cu nesaț, fatală și incurabilă maladie. Și în mare măsură reușește.





Radu VIDA

DRAMA GLOBALIZATĂ A EXISTENȚEI

o cornel udrea chiar el a spus cu mâna lui o

Să nu credeți că e vreo greșeală de tipar!

Romanul scriitorului clujean, al doilea, ca întindere epică, are, și nu prea, legătură cu cele 137 de apariții editoriale de până acum (poezie, proză, teatru, monografii, antologii, eseuri, proză umoristică în Braille pentru nevăzători, CD-uri etc). Are pentru că scriitura lui Cornel Udrea este una în care umorul are prioritate chiar și pe sens interzis, și nu are pentru că destinul pare să înfrângă notorietatea căpătată demult, odată cu apariția, în 1979, a vestitelor de-acu « Obiceiuri de nuntă la cangurii șchiopi » (carte care a ajuns, recent, la a XV-a ediție n.n.).

Pe scenă sau între copertile unei cărți, la teatru radiofonic sau de tv, literatura lui Cornel Udrea este, fără îndoială, seducătoare. De ce oare? Pur și simplu pentru că, de fiecare dată, a reușit să reducă acel spațiu generos al internetului, telefonului mobil, al tabletei și al televiziunii manipulatorie, la tăcere. Prin adevăr franc și răș sănătos. Partiturile închegate aduc un plus filologic, necesită cunoștințe, nu neapărat cosmopolite, pentru că cititorul se simte pătaș, coautor într-un fel, la lingurică, potențând cu existența-i ștearsă, de cele mai multe ori, lucrarea artistică.

Te-ai aștepta de la un scriitor de umor, poate cel mai impresionant autor de proză umoristică românească contemporană, să supraliciteze ludicul, având în vedere întinderea epică a noii apariții de la « Editura Școala Ardeleană »

Ei, bine, surpriza este totală, pozitivă, deloc dezamăgitoare: Conul Udrea... *chiar el a spus cu mâna lui*, ne poartă prin labirintul existenței noastre, a tuturor, pentru că globalizarea nu iartă pe nimeni. Pe drumul întortocheat, aflăm tot mai multe colivii parfumate, capcane democratice și acvarii la purtător așezate în calea fericirii celor mulți.

Scrisă la persoana a I-a (o întreprindere, cel mai adesea, pândită de pericole) autorul ne dă dovada unei priviri cuprinzătoare, de o seacă luciditate, aproape patetică, asupra unui prezent cu grave defecțiuni de fabricație, asupra unei realități cu multe invalidități de logică.

Căutarea lui Alchidin, devine u *modus vendi*, este, până la urmă, dincolo de metaforă, problema fiecăruia dintre noi, atinși de nostalgia

unei Nirvane, aproape abstractă, dorită cu ardoare, în pofida ostilității cu care se ascunde, se deghează, și dă cu tifla:

«A! Uite-l pe Robinson Crusoe, personajul eponim al unei cărți, plină de frumusețea supraviețuirii, exact atât cât trebuie. Întotdeauna pentru cei buni, o pânză în depărtare va fi semnul indubitabil al speranțelor împlinite. Vineri va trebui să-și caute o altă insulă, un alt naufragiu, unde să facă pe primitivul, pe neștiutorul, dornic să fie civilizat, mângâiat pe capul lănos și nespălat. Dacă ar ști Robinson cel care acum măsoară plaja, cu mâna la ochi să vadă cum crește barca, tot mai mare, să îl ducă înapoi unde este dorit !



**cornel udrea chiar el
a spus cu mâna lui**

Vineri? A dispărut pur și simplu... oricum nu avea ce să facă pe continent. N-ar fi supraviețuit, așa-i? Numai el ne poate spune, dar nu cred că este dornic s-o facă, să fie obraznic și să ne râdă în față »

Autorul este locuitor al Septuagenariei, țara celor trecuți de 70 de ani, cu bagaje cu tot, mai mult sau mai puțin vămuite. Acolo, experiența de viață se dovedește neproductivă, iar personajul, locatar al labirintului trebuie să facă față provocărilor, capcanelor în acest habitat dușmănos.

Romanul lui Cornel Udrea reprezintă una dintre marile surprize ale genului epic din ultimii ani. Autorul, care ne-a obișnuit cu scrierile sale satirice, pline de umor, cu pamfletele sulfuroase, necruțătoare, vine în fața noastră cu o carte gravă, în tonuri și culori deloc optimiste, dar, pentru a îndulci chinina realității imediate, va așeza în cursul echilibrului epic și câteva pagini de umor excepționale. Umanitatea este înghesuită în Popîndaci iar ghidul orb, doamna Amalia C. Polcovnic, Dezideriu Rupt, Pomponiu Riciard Zevedei și Marmoreea Zevedei (« Pișulică pe numele de fată, dar nu și de virgină »), Popradu și cosangvinii, misteriosul Alchidin, Emilian Perdetot, Bonone, Ilonka Petyes, domnul Corneliu, Averel Popanică se strecoară prin etericul existențial și umplu ezoteric cele 270 de pagini de... Prefată, cum zice autorul. Croșetând, două pe față, două pe dos, nimicul existenței noastre împănate de libertate, democrație (« apolitic de stânga », « fan PSD » sau « fost ilegalist PNL »). O întreagă lume deșirată, fără carne și oase (pentru că, pur și simplu, nu are nevoie de așa ceva), omul se află sub semnul imposibilității de a privi cerul, lumina, speranța...

Urmează **Capitolul 1, Capitolul 2, Capitolul 3 și Sfârșit** – pagini goale, de completat, interactiv, pentru deplina satisfacție a cititorilor.

Restul... ține de plăcerea lecturii.



Florian COPCEA

PARADOXUL TEMEIULUI SAU MITUL CELUILALT EU

Masivul volum *Incursiuni în lumea cărților* (Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2018) al doamnei Delia Muntean dezvoltă o paradigmă suspect inginerască de interpretare critică a unor scrieri aparținând deopotrivă literaturii române și literaturii universale. Demersului programatic, susținut de autoare într-un adevărat, dar riscant *tour de force*, îi corespunde fatalmente o alchimie stilistică „pusă în abis” (Umberto Eco), ceea ce demonstrează, totuși, că nu avem în față cronici de întâmpinare, cum lasă să se înțeleagă, ci studii critice, mai puțin sau mai mult ample, de înaltă ținută estetică. Așadar, Delia Muntean practică o hermeneutică specifică sau caracteristică, cum vreți să o luați, susținută fundamental de ceea ce îndeobște numim *New Criticism*, curent în aparență menit să respingă modelele arhetipale tradiționale ale literaturii. Din acest punct se poate discuta, la Delia Muntean, de o formulă nonmodernistă adoptată în evaluarea lucrărilor asupra cărora și-a focalizat interesul estetic. Actul de creație nu crip-tează elementele constructive ce-l compun. De aici o continuă, obligatorie circularitate a unui logos diamantin, fără urmă de polemică, în stare să potențeze necesitatea valorizării unor cărți ale scriitorilor contemporani, unii ignorați sau numai ocoliți, din motive mai mult sau mai puțin justificabile, de istoriile literare.

Este locul să cităm aici o aserțiune a lui Nicolae Manolescu (din *Istoria literaturii române pe înțelesul celor care citesc*), considerăm destul de motivată și sugestivă în contextul arătat: „Fără o relectură critică, nu există o viață de apoi a operelor”. Fidelă acestui postulat, Delia Muntean se abandonează „nemărginirii spațiului cultural” (p.63) și își asumă dreptul de a urma aplicațiile lui Eugen Simion (cu care, admitem, are unele afinități eseistice) în construcția unui sistem de lectură critică, *volens-nolens*, oferit de „experiențe estetice relevante”.

În consecință, *Incursiuni în lumea cărților* nu sunt drumuri labirintice prin „universul autarhic” (Roland Barthes) al cărților, ci o *vedere* exegetică, am mai spune: antropologică, asupra „morfologiei” textelor „judecate” într-o primă instanță. Absolvită de obsesia și manierismul avangardei literare, Delia

Muntean își (în)temeiază, dincolo de starea contemplativă și imagistică, un cod subtil, dar funcțional, de desacralizare a Ființei scriiturii, preponderent interesată de fenomenalitatea actului creator.

Din această perspectivă, autoarea se impune ca un diagnostician redutabil, care nu se lasă „tradus” de sentimentalism când este vorba să pronunțe un verdict în legătură cu originalitatea/unicitatea operei imediat investigate.

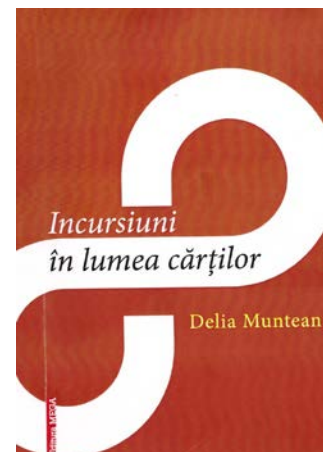
Volumul se des-chide, cum altfel, cu un comentariu destul de elevat și exact la eseul lui Michel Maffesoli – *Clipa eternă. Reîntoarcerea tragicului în societățile postmoderne* (Ed. Meridiane, București, 2003), care repune în centrul ideologiei postmodernismului literar relativizarea procesului inevitabil de

„schimbare de paradigmă” (p.20), continua obligație a omului de a se împotrivi „artificismului abstract”, eliberării „ființei de «datoria de a fi» (Max Weber)”.

Deși lasă să se înțeleagă că încrederea mistică în postmodernism nu ar putea fi o utopie, Delia Muntean este de părere că: „Abia acum, putem spune, e înțeleasă/trăită lumea propovăduită de Nietzsche: o transfigurare a vieții prin divinizarea umanului, spre a suplini – parcă – pierderea lui Dumnezeu. O acceptare a ființei cu luminile și umbrele sale, o risipire/epuizare cu intensitate în clipa de față. *Hic et nunc*” (p.19).

Răsfățurile, mai întâi intelectuale, apoi intertextuale (deloc puține la număr) sunt de fapt pretexte inteligente, nu găselnițe, datorită cărora descifrăm, în „ideogramele” lucrării, reflexele și reflecțiile auctoriale generate și subliniate, evident, de tehnica augmentației, lucru care, în împrejurarea dată, ne determină să formulăm concluzia că „autorul (post)modern se vede obligat să își adapteze uneltele la nevoile societății în care trăiește” (vezi Gheorghe Glodeanu, în prefața cărții).

„Prospectările” efectuate prin operele poezilor: Ștefan Augustin Doinaș, George Achim, Vasile Morar, Gheorghe Pop etc., ale prozatorilor: Mircea Cărtărescu, Matei Vișniec, Tatiana Dragomir, Nicolae Goja ș.a.m.d., ale eseistilor și ale criticilor literari: Gheorghe Glodeanu, Răzvan Voncu, Mircea Mihăieș, Corina Ciocârlie, Carmen Dărăbuș, Mircea Muthu, Cornel Ungureanu, Daniel Corbu, Mircea Popa ș.a., toate văzute și (pe)trecute prin prisma „declicului hermeneutic”, revendică mutațiile survenite în reconsiderarea mitului canonic al unei literaturi bazate pe arheitatea, cum ar spune Eminescu, unor procedee de deconstruc-



ție mistică a culturii, indiferent de spațiul identitar în care aceasta (supra)viețuiește.

Structural, exegeza *Incursiuni în lumea cărților* poate fi considerată și drept o istorie a unităților editoriale interpretate care, incontestabil, influențează fenomenul literar românesc și nu numai, cu alte cuvinte evidențiindu-i logica și filosofia, de altminteri existențiale, ce i le-a predestinat autoarea noastră profund marcată de conceptualizări ontologice când este vorba de așezarea, chiar și temporară, a valorilor, în pofida avertismentului din primele pagini, potrivit căruia în conceperea scrierii nu a avut nicio clipă intenția unei ierarhizări valorice în sistemul literar.

Delia Muntean, într-o barthesiană mărturisire, ne vorbește, fascinată, de *plăcerea textului* pe care o

identifică în pendularea sistemică a imaginației între *creativ* și *creator*: „Termenii se confundă adesea, cu precădere din momentul în care dimensiunea transcendentă a operei s-a pierdut prin multiplicare și comercializare și de când cultura, **«ce presupunea odinioară un serios travaliu prealabil, o ucenicie, o experiență, un efort de înțelegere și uneori chiar o suferință a inițierii»**, e înțeleasă de unii drept un soi de loisir”.

Această „deliberație critică” (G. Călinescu) confirmă viziunea Deliei Muntean vizavi de „procesul creator”, în care „întreaga ființă (a creatorului – n.n.) se risipește/se deschide în lucrare, așa cum e sedus, transformat, înălțat cel ce receptează opera venită din afară” (p.28).



Daniel LUCA

VIAȚA CA UN RISC

Violeta Pinteia își continuă itinerariul poetic cu un al doilea volum, *Șarpele roșu* (Editura Eurostampa, Timișoara), apărut în urma unui premiu obținut în cadrul Concursului de volume „Poezia - Oglindă a Sufletului” (ediția a V-a, 2018), organizat de revista „Sintagme literare”, sub patronajul Consiliului local și al Primăriei comunei Dudeștii Noi.

Din versurile sale răzbate plăcerea, bucuria de a trăi fiecare clipă din viață la maxim, ca într-un joc plin de pericole („viața este cea mai insalubră / sală de jocuri mecanice / pe piloni / de / oase...”).

În consecință, viața este un risc, o loterie, cu miză uriașă, cu costuri imposibil de evaluat material și un premiu ce niciodată nu va fi câștigat.

Pe un drum cuprins între naștere („la naștere fiecare primește / o colivie / o fereastră / un drum...”) și moarte („am învățat să mor / pe datorie”), ispitele, încercările sunt nenumărate și de mare dificultate, omul fiind un biet pion călător în și prin timp („își amintea în schimb mirosul / clipei când a / început să moară / așa cum stătea obosită / una cu brațul / una cu cerul / una cu tăcerea...”).

Singurătatea e o fidelă însoțitoare, îndepărtarea ei fiind numai o aparență („dezbracă-ți singurătatea ca și cum / ai jupui un animal, ochi în ochi / ca o trădare sau / ca o vindecare”). Mai mult, prilejuiește apariția fricii, șarpele roșu fiind doar una din multiplele-i fațete („și nici nu știam că în somnul lui / șarpele roșu / se hrănește, duhnind a păcat / cu lapte nefiert / de femeie...”).

Nici nu e de mirare că omul se simte prins zilnic într-o închisoare de unde e imposibil de evadat („duminica se numără închisorile, / duminica se deschid închisorile / să-și primească / voluntarii la viață”).

Amintirile rămân mereu vii, visele întotdeauna luptă să se împlinească („nu lama cuțitului vibrează în vis / ci ultima poveste a unui sânge / mai rece / ca moartea...”), așa cum persistă și speranța ori tentația zborului („și nu știm, așa cum călcăm / pe oasele noastre / că din tălpi / ne doare zborul...”).

Încetul cu încetul, realul se întrepătrunde cu imaginarul, iar omul nu mai izbutește să le deosebească („jumătate reală / jumătate imaginară / această viață se cere / trăită ca-ntr-un epicentru / al riscului”).

Ceea ce naște dorința descoperirii de sine, a propriei identități („numele copilului căruia astăzi i-am dat / vedere din vederea noastră, apoi / am mușcat din carnea tatălui, urma aceea / să rămână / aducere-aminte”), prin iubire („ne vom iubi / ca două avalanșe / și-abia atunci / îngerii vor pleca acasă / cu câte un copil / din flori / de zăpadă...”) și credință (în luptă cu necredința: „iar când rugăm un student / la teologie să ne / monitorizeze coeficientul de / necredință / mai cade câte un înger / uleios în / purgatoriul din / cerul gurii”).

Se poate afirma că, poate inconștient, omul se află în căutarea fericirii („fericirea este numele unui demon / care râde foarte mult”), însă cei aleși a o pipăi sunt extrem de puțini, aceștia trebuind a fi atinși de starea de grație a nebuniei („la final cel premiat / va primi / un gram de pământ / și va ține o cuvântare despre / necesitatea construirii mai multor spitale de nebuni / cu tratament / la scenă deschisă...”).

Poezia Violetei Pinteia este ea însăși o adevărată piatră de încercare, mustind de sensuri și înțeleșuri ce nu se lasă devoalate cu ușurință.





**Rodica POSPAI
PĂVĂLAN**

O VARĂ CULTURALĂ „FIERBINTE” LA CRAIOVA

Vara aceasta, îndeosebi în prima ei parte, a fost una deosebit de bogată în manifestări culturale și științifice organizate de instituții de profil ale Craiovei. Pentru că spațiul tipografic pe care îl avem la îndemână nu ne îngăduie să ne oprim pe larg asupra tuturor, vom face la început o enumerare (și aceasta selectivă), urmând ca apoi să vă oferim detalii despre câteva dintre ele: Muzeul Olteniei a organizat Conferința Națională *Oltenia. Interferențe culturale*, ediția a IX-a, iar la Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman” s-a desfășurat Conferința științifică internațională *Politică. Diplomatie. Cultură*, ediția a VI-a, ambele manifestări științifice reunind prestigioși cercetători din țară și din străinătate; Colegiul Național „Carol I” a organizat un Simpozion științific național cu genericul *Gogu Constantinescu – un „carolist” din Academia Română, în panoplia savanților lumii*, manifestare prilejuită de împlinirea a 100 de ani de la publicarea Teoriei sonicității, care au uimit lumea la vremea respectivă; Filiala Craiova a Uniunii scriitorilor a organizat *Festivalul Macedonski* și *Centenarul Ion D. Sîrbu*, ambele bucurându-se de comunicări științifice remarcabile și atenție deosebită din partea publicului; *Festivalul Internațional de poezie „Mihai Eminescu”* a strălucit, și de data aceasta, prin numărul și calitatea invitaților, precum și prin paleta largă de manifestări; de la Filarmonica Oltenia sunt de menționat organizarea unui concert în memoria lui Alexandru Racu prezența la pupitrul dirijoral a lui Sabin Păutza și desfășurarea, în luna iulie, a unei stagiuni muzicale estivale. Despre unele dintre ele, atât cât ne îngăduie spațiul tipografic, vă oferim câteva detalii.

Inițiativa Filialei Craiova a Uniunii Scriitorilor de a organiza *Festivalul „Alexandru Macedonski”* (pe 12 și 13 iunie 2019) a fost bine primită de cercetătorii și intelectualii interesați de studierea operelor macedonskiene, dar și de publicul

mai larg, scriitori din cadrul filialei, ziariști, oameni de cultură, iubitori de poezie. Poetul și criticul literar Ioan Lascu, președintele Filialei, preciza, în cuvântul său la deschiderea manifestărilor, că importantă pentru reușita acestora a fost ralierea la idee și a unor alte instituții culturale sau administrative: *Casa de cultură „Traian Demetrescu”, Primăria Goiești și Direcția de Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Dolj*. Din partea Filialei U.S.R., de organizare s-a ocupat în mod deosebit scriitorul Ion Munteanu, fiu al comunei Goiești, locul de naștere al poetului. Activitățile din cadrul Festivalului s-au situat pe câteva paliere importante, care au vizat cunoașterea științifică a unor aspecte din viața și opera lui Alexandru Macedonski (comunicări prezentate la „Tradem” și la Primăria Goiești), rememorarea unora dintre creațiile sale și punerea în valoare și în circuitul public a ceea ce mai păstrează din amintirea poetului, în special conacul de la Popeasa-Goești, unde s-au și desfășurat o parte a manifestărilor.

Tot din inițiativa Filialei Uniunii Scriitorilor a fost organizată, în zilele de 27 și 28 iunie, omagierea a *O sută de ani de la nașterea scriitorului, filozofului și omului de cultură Ion D. Sârbu*, personalitate care și-a pus puternic amprenta asupra vieții teatrale și spirituale a Craiovei, timp de aproape un sfert de secol. Născut la Petrila, la 28 iunie 1919, student al lui Lucian Blaga și asistent al lui Liviu Rusu la Universitatea din Cluj, membru al Cercului Literar de la Sibiu, arestat în 1957, pe când lucra la Revista *Teatrul* și deținut politic până în 1963, apoi miner în Valea Jiului, Ion Dezideriu Sârbu a lucrat, din 1964 până pensionarea medicală din 1973, ca secretar literar la Teatrul Național din Craiova. A trăit, sub o strictă supraveghere a securității, până la vârsta de 70 de ani, în septembrie 1989. Manifestările aniversare au fost de excepție, prin amploarea și ținuta lor, organizate împreună cu Teatrul Național „Marin Sorescu” și Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman”, cu sprijinul Consiliului Județean Dolj. Au cuprins un simpozion național cu prestigioși invitați, expoziții de carte, de reviste și de afișe, dezbateri pe marginea unor cărți despre I. D. Sârbu și spectacolul „Adio, Europa!”, dramatizare de Nicolae Coande după romanul cu același nume, în regia și adaptarea scenică ale lui Bogdan-Cristian Drăgan. Ca invitați speciali au fost folozoful Mihai Șora (102 ani) și soția domniei sale, Luiza Șora, care au evocat întâlnirile cu Ion D. Sârbu, prin intermediul unui film și intervenții directe.

În perioada 8-10 mai 2019, Secția Istorie-Arheologie a Muzeului Olteniei Craiova, în colaborare și cu sprijinul Consiliului Județean Dolj, a organizat **Conferința Națională „Oltenia. Interfețe Culturale”**. Acesta a devenit una dintre manifestările emblematică care se desfășoară la Muzeul Olteniei, aflându-se deja la cea de a IX-a ediție. Două zile au fost dedicate prezentării comunicărilor științifice, care au cuprins rezultate ale celor mai recente cercetări din domenii aparținând științelor istoriei – preistorie, arheologie și istorie antică, numismatică, istorie medievală, modernă și contemporană – prezentate de cercetători din România și din Bulgaria. De asemenea, o zi a fost rezervată vizitării unora dintre obiectivele arheologice din zona Vidinului.

În intervalul 30 mai – 1 iunie 2019, Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman” a găzduit **Conferința Științifică Internațională „Politică. Diplomatie. Cultură”**, ediția a VI-a. Manifestarea a beneficiat de parteneriatele cu Facultatea de Teologie din cadrul Universității din Craiova, Academia Română și Academia Oamenilor de Știință din România, desfășurându-se sub egida Consiliului Județean Dolj. În cele trei zile, un număr de peste 90 de profesori și specialiști (din România, Grecia și Macedonia de Nord) au susținut și dezbătut, atât la Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman”, cât și la Aula „Nestor Vornicescu” a Facultății de Teologie din Craiova, subiecte științifice de actualitate, axate pe teme și

direcții noi în cercetare, cultură, educație, relații internaționale, filosofie și teologie.

Ziua de 30 mai 2019 a reprezentat, pentru comunitatea craioveană, una de excepție din punctul de vedere al prețurii înaintașilor, chiar dacă a trecut, pentru mulți, neobservată. Este vorba de evenimente de recunoaștere a valorii și omagierea savantului Gogu Constantinescu, ilustră personalitate a științei din prima jumătate a secolului al XX-lea, inventatorul teoriei sonicității și deținătorul a peste 130 de brevete de invenții. În ziua respectivă s-au desfășurat, aproape simultan, două evenimente: declararea lui George (Gogu) Constantinescu cetățean de onoare al municipiului Craiova, prin Hotărârea nr. 220/30 mai 2019, a Consiliului Local al Municipiului și simpozionul științific național dedicat marelui savant, la Colegiul Național „Carol I”, al cărui elev a fost. Gogu Constantinescu s-a născut la Craiova, la 4 octombrie 1881 și a decedat la 12 decembrie 1965, în locuința sa de pe malul Lacului Coniston, Anglia. A absolvit Colegiul „Carol I” în 1899, iar cinci ani mai târziu, ca șef de promoție, Școala de Poduri și Șosele, care avea să devină Universitatea Politehnică de azi. Între primele sale cercetări au fost cele legate de folosirea betonului armat, lăsând în urmă câteva construcții (Camera de Comerț, Ministerul Lucrărilor Publice din București, moscheea din Constanța) care există și astăzi. Mai apoi, *Teoria sonicității* a uimit lumea științifică, principiul că undele sonice pot transmite energie găsindu-și extrem de multe aplicații până în zilele noastre.

**O POZĂ CÂT
O MIE DE CUVINTE**



Regretatul Nicolae Petre Vrânceanu, Teodor Damian și Constantin Pădureanu



Aurora CERNITU

PROȘPEȚIMEA SIMBOLURILOR SACRE

La Galeria Arta UAPR, din Craiova, a avut loc, recent, expoziția intitulată inedit „Confluente”, a doi artiști vizuali ai Brașovului, Ioan Aron Țăroi și Victoria Țăroi Galbenu. Cei doi artiști au adus proșpețimea simbolurilor sacre, executate într-o manieră proprie, al căror mesaj se înalță ca o odă închinată purității. Îngerii coborâți din vechi fresce ale ortodoxiei noastre, sunt reinterpretați în manieră artistică de înaltă ținută.

„Îngerul cu șase degete” își plimbă agale privirea de peste veac, de peste vremi, susținut de vechi fotografii de familie într-o instalație bine încheagată. Lucrările Victoriei Țăroi Galbenu au amprenta filigranului, sunt minuțioase, sunt delicate și fragile, încărcate de simboluri religioase, folclorice, cu funcții apotropaice – Peștele, Șarpele casei, Pomul vieții, astrele etc. Zona copilăriei îi este foarte apropiată artistei, fie prin fermecătoare recuperări de memorie, fie prin compoziții originale ce amintesc de un ludic enigmatic.

Victoria Țăroi Galbenu este atât de aplecată spre lucrurile cele mai profunde și mai adânci ale nației noastre încât se duce la 1558, la prima școala românească, ce se află la câteva case de atelierul lor din Șchei și începe să se documenteze. Și când se documentează încep să apară creații proprii. Găsește un manuscris vechi din cele 4000 de manuscrise pe care le are Muzeul Școlii Românești din Șchei, și acolo, între ele, găsește o Diplomă Nobiliară, un Principe dăruiește un titlul nobiliar unui brașovean. Minunata încadratură a acelei diplome, a acelui semn, o pătrunde atât de adânc în ființa sa artistică încât apar creații de un rafinament diafan, semne pe care le întâlnești expuse cu atâta gingășie și cu atâta adevăr, încât și-au creat propriile instrumente de redare, pornind de la hârtia manuală ca

prim pas. Ca un arc peste timp, soții Țăroi, în anul de grație 2019, recrează atmosfera acelor timpuri, dând strălucire din nou caligrafiei românești, integrând-o în creațiile lor. Astfel, la prima ediție a Bienalei de Carte Obiect desfășurată la Muzeul Literaturii Române, creațiile celor doi artiști au fost remarcate și răsplătite cu premii.

O altă temă asupra căreia s-au aplecat cei doi artiști este Regina Maria. Abordată cu multă delicatețe și făcând apel la sentimente de onoare și atașament față de regină, lucrările celor doi soți reconstruiesc atmosfera aceluia timp istoric, definitiv pentru nucleu tare al nației române. În anul 2018, Ioan Aron și Victoria Țăroi au organizat o expoziție dedicată Marii Uniri, intitulată „Inima Reginei”, reunind artiști din toată țara sub semnul atașamentului față de un simbol prețuit peste veacuri. Fotografii, fragmente ale presei timpului, zâmbetul reginei, preafrumoșii și preaiubiții crini ai Reginei Maria, fragmente din scrisorile regale, schițe și tușe fine ale unui penel aproape imaginar, un murmur de pridvor ce încadrează portretul Reginei...toate vorbesc despre o recuperare, o readucere în prezent a unui timp deloc uitat, a unui timp semnificativ pentru noi toți, un timp istoric recuperat estetic azi.

Ioan Aron Țăroi aduce cu sine creații ce vin firesc în completarea celor create de soția sa, în aceeași atmosferă de senin și simbolistică veche, lucrările sale reprezintă unele dintre notele sonore ale colecției prezentate la Craiova. Porțile ample, străluciri de astre, nu închid, nu delimitează, ci trimit la vechi semnificații creștine. Ecvestrele impresionează prin îmbinările de metal și culoare, prin contururi și fond, prin simboluri și revelații. Statuetele aduc noutăți... tehnica, măiestria realizării fascinează... transparențe și forță, sticlă și metal, transparențe îmblânzite, sticlă, culori și metal se îmbină pentru a reda verticalități, mișcare, tumult, zgomot, sentimente, evocări.

Lucrările celor doi artiști vizuali brașoveni, Ioan Aron Țăroi și Victoria Țăroi Galbenu, au generat reacții, întrebări, enigme, au repus în mișcare o simbolistică veche ce nu poate fi dată uitării, au creat lucrări originale care sensibilizează un public cultivat, pe care reușește să-l anime și în afara nișei.



Gabriela BOANGIU

CONFERINȚA ASA 2019 IN NORWICH, MAREA BRITANIE

DESPRE SPAȚIUL URBAN - MEMORIE ȘI IDENTITATE... CRAIOVA

Prima săptămână din septembrie a fost prilejul de a participa la Conferința Asociației Antropologilor Sociali din Regatul Unit și Commonwealth (ASA) 2019, Norwich, East-Anglia, Marea Britanie, 3-6 septembrie 2019. Asociația este înfrățită cu SIEF (Société Internationale d'Ethnologie et d'Anthropologie) și EASA (European Association of Social Anthropologists), făcând parte din ampla rețea World Council of Anthropological Associations (WCAA).

Prezentarea mea – *Old Commercial Centre from Craiova, Romania – Old Houses, New Mentalities – Identity and Memories (Vechiul centru comercial al Craiovei, România – Case vechi, noi mentalități – Identitate și memorii)* a fost găzduit de sesiunea *Streetscapes: Affective Encounters between People and Things (Peisaje ale străzii: întâlniri afective între oameni și lucruri)* organizat de Maruska Svasek de la Queen's University Belfast, iar comentator al lucrărilor prezentate a fost Jeremz MacClancy de la Oxford Brooks University. Comunicarea mea a încercat să evidențieze că istoria veche a Craiovei cuprinde povești ale diverselor etnii și profesii vechi vizibile în spațiul public: comercianți greci, evrei, români, magazine, bijuterii, jocari, birjari, mătăsuri, farmacii, restaurante, clientelă diversă. Fotografiile și picturile vremii au prezentat viața principalelor artere ale orașului, relațiile socio-culturale de odinioară, a unor practici și reprezentări simbolice de demult. Azi, sunt necesare noi valorizări estetice ale caselor – monumente istorice, față de cele anterioare (perioada regalității, perioada comunistă – vidul reprezentării, perioada postcomunistă și revalorizările estetice). În acest context am încercat să realizez o analiză a discursului estetic actual. Studiul actual a avut drept componenta esențială și arhivarea unor documente de istorie orală care să evidențieze narativitatea unor spații publice

urbane, dar și o investigare a rețelilor de socializare care promovează imaginea vechiului oraș și a actualilor amintiri, conversații, răspunsuri între cetățeni.

În contextul cercetărilor de antropologie care au vizat aspectele culturale identitare ale caselor monument istoric se constată necesitatea redactării unor studii care să ofere un cadru de analiză a contextului cultural al acestui context social, precum și al schimbărilor în mentalul colectiv.

Studiul a încercat să răspundă nevoii derulării unor cercetări contemporane referitoare la reprezentarea figurativă a caselor monument istoric în perioada comunistă, respectiv post-comunistă, urmărindu-se articulare la nivel local, regional, național, chiar și internațional, identificarea funcționalităților contemporane ale caselor, importanța culturală a unor străzi ale orașului, aspectelor identitare pe care le incumbă în perioada actuală. Analiza acestora poate conduce la decriptarea unor elemente subtile ale construcției identitare de astăzi.

Alte comunicări au fost despre *Jerusalem-Hebron road: stories of occupation (Ierusalim-Hebron: povești despre ocupare)* de Anya Evans, *Layers of the (post-)post-conflict: affective street art encounters in Belfast cathedral quarter* (Niveluri ale post-post-conflictului: întâlniri afective ale artei stradale în cartierul catedralei din Belfast) susținută de Kayla Rush, *12 Hours – capturing the streets of Prague* realizată de Maruska Svasek – coordonatoarea sesiunii. O comunicare specială a fost cea susținută de Monica Stroe de la Universitatea Națională de Studii Politice și Administrație Publică din București, intitulată *Thrills and Deals: foodie flaneurs and the taste for peripheral street food in Bucharest*, o analiză antropologică a consumatorilor de mâncare din zone periferice ale Bucureștiului.

Sesiunile au abordat teme variate de antropologia migrației, antropologie medicală, antropologie urbană, antropologia spațiului, schimbări globale, mișcări sociale, probleme referitoare la predarea antropologiei în universități, artă, patrimoniu și conservare, studii muzeale și multe și importante altele.

Un congres de înaltă ținută, bogat în subiecte de discuții, care reevaluează arta contemporană – campusul a găzduit o expoziție de ceramică *The Journey of Things - Călătoria lucrurilor*, a artistei Magdalene Odundo prezentată la Centru Sainsbury de Artă vizuală, a cărei comunicare a deschis Conferința. Ne dorim ca aceste experiențe să devină o obișnuință a cercetătorului contemporan și un impuls pentru colaborările atât naționale, cât și internaționale.





Iolanda MĂNESCU

A DOUĂSPREZECEA EDIȚIE

Anul 2020 reprezintă, pentru Festivalul Internațional Shakespeare de la Craiova, încheierea unui ciclu de douăsprezece ediții gândite, programate și create de spiritul tutelar al manifestării, Emil Boroghina, fondatorul și motorul unui eveniment care aduce Craiova în lumea celor mai mari shakespeareologi atât din mediul artistic cât și din cel academic. Poate că nu este întâmplător faptul că este vorba despre a douăsprezecea ediție, magia numărului doisprezece manifestându-și misterul în numeroase feluri: sunt douăsprezece luni în an, ziua are douăsprezece ore, zodiile sunt în număr de douăsprezece, iar Biblia consemnează doisprezece apostoli. Adeseori se spune că, după Cartea Sfântă, cea mai importantă lucrare scrisă a omenirii este opera dramaturgului universal, William Shakespeare. Toate aceste elemente se coagulează în această ediție, ca într-o a douăsprezecea noapte de încheiere a celebrărilor. Nu este întâmplător faptul că, după cum se spune, Regina Elisabeta I a Angliei i-a comandat marelui dramaturg o piesă, special pentru a marca ultima noapte a sărbătorilor de iarnă. Nu întâmplător titlul acestei ediții este „William Shakespeare – Universalul”. Nu este, de asemenea, întâmplător faptul că una dintre componentele manifestării, expoziția de carte, intitulată „Cărțile fundamentale” în 2020, alături cărților valoroase de opere complete ale lui Shakespeare, cu care publicul Festivalului este familiarizat de multă vreme, exemplare rare ale Cărții Cărților, în diverse limbi ale pământului, colectate de același neobosit Emil Boroghina, cu multă stăruință și adesea cu eforturi, spre încântarea celor mai fini bibliofili. Astfel, așa cum în 2010, cu ocazia fabulosului festival închinat în totalitate capodoperei „Hamlet”, autorul Festivalului Internațional Shakespeare de la Craiova, Emil Boroghina, și-a pus semnătura cu discreție și distincție, prezentând, în calitatea sa de actor, un recital shakespearean susținut pentru o audiență aleasă alcătuită din cei mai apropiați prieteni și colaboratori, în 2020 Directorul fondator al Festivalului are temeritatea să anunțe predarea organizării pe viitor a Festivalului în mâinile colaboratorilor săi de nădejde, rezervându-și doar onoranta funcție de selecționar principal, alături de echipa sa, stabilind totodată și titlul ediției din 2020 care înglobează realizările întregului ciclu de douăsprezece ediții: Shakespeare – Universalul.

Ediția din 2020 aduce, din nou, cele mai importante spectacole din perioada prezentă, ale unora dintre cei mai mari regizori cu recunoaștere univer-

sală. Programul ambițios cuprinde teatre, companii și trupe cu care se poartă discuții încă de la sfârșitul ediției anterioare dacă nu chiar cu mult timp înainte. Este deja intrat în istoria Festivalului faptul că, de exemplu, prezența reputatului regizor nipon Yukio Ninagawa a fost obiectul unor tratative ce au durat peste zece ani, iar decizia efectivă a vizitei din 2014 s-a luat cu doi ani înainte, în urma venirii unei echipe tehnice de la Teatrul Saitama din Tokyo pentru a studia posibilitatea montării de către marele regizor a unui spectacol care să corespundă datelor tehnice ale scenei craiovene. Astfel, memorabilul spectacol „Richard al II-lea”, ce urma să taie respirația privitorilor prin precizie, grație și originalitate, a reprezentat unul dintre momentele de vârf ale întregului Festival. O altă mare personalitate a teatrului mondial, Robert Wilson, a devenit, datorită legăturii făcute cu migaia, în timp, un obișnuit al Festivalului Shakespeare cât și al Teatrului Național. Dacă prima sa participare a fost prezența spectacolului „Femeia mării”, invitat înafara programului shakespearean, au urmat „Hamlet – un monolog”, extraordinarul spectacol „Sonetele lui Shakespeare” de la Berliner Ensemble și, mai apoi, chiar montarea unui spectacol la Craiova: „Rinocerii” de Eugene Ionesco. Un exemplu la fel de elocvent este și prezența în programul Festivalului din 2018 a unui spectacol realizat de faimosul director de scenă Robert Lepage, cel pe care patriarhul regiei mondiale, Peter Brook, îl definea drept „geniul regiei contemporane”, dorit la Craiova începând din anul 2007 și care va și deschide în 2020 cea de a douăsprezecea ediție a Festivalului cu spectacolul „887” realizat la celebrul său teatru „Ex Machina” din Quebec. Pe lângă aceste exemple au fost, desigur, și lungi tatonări care nu s-au concretizat prin prezența în Festival. Am spune că nu s-au concretizat încă, pentru că încercările au continuat și continuă. Astfel, cunoscuta trupă Tiger Lillies, al cărei spectacol „The Tiger Lillies Perform Hamlet”, realizat împreună cu Teatrul Republique din Copenhaga, nu a putut fi adus în 2016 din cauza condițiilor tehnice, ar putea prezenta, separat, la Craiova, concertul compus pe baza piesei „Hamlet”, cu ocazia ediției din 2020. Un alt mare regizor ale cărui spectacole au uluit lumea artistică prin modernitate și care ar putea încheia Festivalul anului viitor este Ivo van Hove care ar putea fi prezent cu unul dintre memorabilele sale spectacole shakespeareane, „Regii războiului”. Acesta și Teatrul Internațional de la Amsterdam ar putea încheia Festivalul Shakespeare din 2020 și totodată acest ciclu de douăsprezece ediții, început în 1994, când se puneau, la Craiova, bazele unui Festival Shakespeare ce va deveni, cu siguranță, o legendă a teatrului românesc. De altfel, Festivalul Internațional Shakespeare de la Craiova face deja parte din istoria teatrului universal, fiind consemnat în prestigiosul volum *The Oxford Companion to Shakespeare* editat de shakespeareologii de faimă mondială Michael Dobson și Stanley Wells.



Dumitru DUȚĂ

E.M.CIORAN DE-COMPUS

În numărul 3663 din săptămâna trecută al Revistei Paris Match, a apărut articolul „Cioran, Trecutul de-compus”, semnat Gilles Martin – Choufrier.

De-a lungul articolului, autorul manifestă o atitudine de respingere a celor „născuți în străinătate, dar care și-au făcut cariere strălucite în Franța.”

Alegând să scrie în franceză și instalându-se în plin Cartier latin, filosoful născut în România este absolvit de poziția sa pro fascistă dinainte de război, cu binecuvântarea unei inteligențe pariziene, disprețuită azi cu dragoste.

E.M.Cioran era un provocator. El găsea că europenii „cei albi” meritau mereu mai mult în numele de „cei palizi”, dat de indienii americani. Lui nu-i plăceau democrațiile liniștite, somnolente, tolerante și neputincioase. Lui Cioran i se părea că o lume fără tirani este o lume plictisitoare. Trebuie să fi gustat din Caligula pentru ca să aprecieze pe Marcus Aurelian. Sau probabil era o rămășiță a pasiunii sale pentru Nietzsche dar, în egală măsură, ironiza acele religii de eunuci care întindeau și celălalt obraz pentru a fi pălmuit.

Odată el scrisese că atâta timp cât există un singur Dumnezeu în picioare, sarcina omului nu e sfârșită. Dar ce mai contează: în iunie 1995, Cioran a fost înhumat în totală liniște la Cimitirul Montparnasse, după o slujbă obișnuită la biserica ortodoxă română, aproape de bulevardul Saint Michel. Este un loc perfect pentru acest etern student bătrân.

Din 1945, filosoful trăia în Cartierul latin, pe strada Odeon, la doi pași de senat, într-o mansardă ticsită de cărți, din podea până în tavan. Pe timp de noapte, avea insomnii și bântuia pe străzile din Saint-Germain. Adesea era văzut plimbându-se pe aleile Grădinii Luxemburg, citind ziarul Le Monde în fața bustului lui Baudelaire ori poposind în apropierea fântânii Medicis.

Pasionat de dietetică, la fel ca Nietzsche, expert în ceaiuri și în plante ca un doctor de insomnii, potrivit de statură și drept ca o riglă, Cioran nu atrăgea atenția nimănui.

Totuși, Pleiada îl aștepta la curbă, numele lui era citat pentru Nobel, Academia nu spera decât în el, care avea drept prieteni elita literaturii franceze și publica desigur la Gallimard.

Până la sfârșit, E.M.Cioran a rămas secretul cel mai bine păstrat al inteligenței pariziene. Un secret asupra căruia nimeni nu veghea cu mai multă grijă decât el. Din ce cauză? Pentru că toată viața Cioran n-a vrut să atragă atenția asupra lui însuși, și, prin ricoșeu, asupra anilor săi de tinerețe.

Înainte de a deveni mare dregător în meandrele Senei și în paginile ziarului Figaro el dușese o viață de student exaltat și mai apoi de tânăr filosof, angajat în mișcarea fascistă, cea mai extremă din epocă.

Fiul unui preot ortodox, E.M.Cioran se născuse în 1911, aproape de Sibiu, în Transilvania, la poalele Carpaților. Era un loc anonim din imensul teritoriu austro-ungar pe care Imperiul îl socotea o cantitate neglijabilă. Supus de-a lungul istoriei mai multor stăpâni succesivi, greci, bulgari, otomani, austrieci, românii visau de multă vreme să pună mâna pe el.

Până la surpriza divină a Tratatului de la Trianon și a capriciilor lui Clemenceau care, de dimineață până seara, în 1920, acesta produce cea mai mare națiune din Balcani. Din acel moment, flacăra naționalismului a izbucnit în această țară fără trecut. Toată lumea îi vedea un destin fericit, Cioran fiind primul admirator.

Student la filozofie, pasionat de Schopenhauer și Nietzsche, Cioran pleacă între 1933 și 1935 să studieze la Berlin, unde cade în extaz în fața lui Hitler. Nimeni nu mai reține fuga lui amoroasă. Față cu „noaptea cuțitelor lungi” sau cu atacurile împotriva negustorilor evrei, Cioran fu zgârcit: „Nici un om nu merită să fie liber. Libertatea pentru toți este un prejudiciu rușinos.”

În context, de cealaltă parte a frontierei, 5 milioane de țărani ucraineni mureau înfometați de Stalin. Anticomuniștii români erau în culmea isteriei. Pentru plăcerea cea mai mare a lui Cioran, care visa la orgiile fanatismului, el publică un text de luptă: Schimbarea la față a României. Bufonerie democratică, derută economică și faliment succesiv nu interesau în raport cu „omul nou”, cu „redresare morală și cu microbul evreiesc”.

Nimeni nu venea să cruțe naufragiul scumpei lui țări care, evident, între Hitler și Stalin nu cântărea nimic și se prăbușea în crimă și groază. Cioran găsea că Germania era strălucitoare, iar Franța se găsea la apusul existenței sale, pentru a se fofila la Vichy, apoi la Paris, ca să își petreacă timpul la Flora unde se încălzea copios. Venea începutul altei vieți.

Mai era apoi și trecerea la o altă limbă. În 1947, plecat în vacanță să parcurgă Franța pe bicicletă, el are o revelație. La Dieppe când se pregătea să traducă din Mallarmé, se întreabă deodată la ce bun să traduci o bolboroseală pe care nimeni nu o înțelege, într-o limbă pe care nimeni nu o citește?

Atunci, survine minunea: de acum în acolo va scrie în franceză, cea mai clasică limbă a secolului XVIII. Astfel, capodoperele, încep să se succedă: Tratat de descompunere, Silogismul amărăciunii, Tentația de a exista, Istorie și utopie etc. Nimic vulcanic sau liric în scrisul său. În loc de invective poetice și pline de repetiții, o exprimare rece, sigură, depersonalizată.

Franța îl învață să fie într-o formă calmă. Uneori, aforismele sale amintesc de Chamfort sau Rochefoucauld, dar mai mult decât un moralist el devine istoric al culturii europene și al decadentei occidentale.

Acum când o mie de ani de război noi am construit măreția Franței, el ne spune că un secol de psihologie i-a spălat creierul. Reaua-credință a sabotat civilizația noastră milenară. Ne-am pus botniță dorințelor noastre și am șters în noi toate trăsăturile hoardei. În venele noastre nu curge picătură de sânge hun, atunci când el încă

fierbe la vechile victime. Când Cioran vede ce au reprezentat Franța, Germania, Anglia sau Spania, el suferă de amețeli dar lecțiile de dinainte de război au dat fructele lor: valul roussoist al sălbaticului cel bun, al întoarcerii la natură nu-l scoate din balamale.

În loc să fie un inchișitor, Cioran devine un nihilist visător care își ia pana și gândește în termenii cei mai eleganți la aceste două perioade preferate ale Istoriei: secolul lui Pericles și cel al lui Ludovic XV. Până la capăt, el a visat la despotismul luminos.

Când se amestecă în a face publice de ne-conceput, Cioran alunecă în Paris ca o umbră și refuză premiile literare care vor să-l încoroneze. Mai întâi, pentru că ironia lui fundamentală și dandismul lui îi face pe alții să râdă. După aceea, pentru că el nu vrea să atragă atenția asupra trecutului său. De la spulberarea lui Hitler în 1945, intelectualii francezi au un curaj nebun față de fascism. Când Academia îl cercetează, filosoful tremură la gândul că s-ar isca o polemică ce l-ar scufunda, dacă s-ar republica anatele sale. Mizeria nobilă de altădată îi convine de minune. Nu mai contați pe el că ar fi fost omul care să-l denunțe pe Ceaușescu. Acesta s-ar simți jignit. Ca și Oscar Wilde la sfârșit, el are picioarele în apă și ochii în stele. Ai săi, cei din literatura clasică sau din filosofie despre care el spunea că „ea are avantajul de a nu fi accesibilă ziariștilor și femeilor cumsecade”.

Eu vă repet: Cioran era odios, dar irezistibil.

Nu sunt acestea bunele intenții care să formeze o literatură. Mai ales în franceză ...

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE



Constantin Pădurescu și Ioan Lascu

Ellen Marie WISEMAN

CE-A LĂSAT ÎN URMA EI

Izzy și-a cuprins trupul cu brațele și a înaintat pe pavajul spart al aleii principale de la Willard...Ar fi putut inventa o durere de cap sau de stomac, orice, numai să nu vină aici. Erau și alți muzeografi care ar fi putut veni în locul ei. Dar nu voia s-o dezamăgească pe noua ei mamă adoptivă, Peg, curatorul muzeului. De la vârsta de zece ani, de la moartea bunicii, acum era prima dată când Izzy avea părinți adoptivi care păreau să țină la ea.

Desigur, în mai puțin de un an, va împlini optsprezece ani. Fusesse în sistem destul de mult timp pentru a ști că împlinirea vârstei nu era marcată printr-o petrecere. Când cecurile de la stat vor înceta să vină, ea va fi pe propriile-i picioare. Atingerea vârstei-limită pentru adopție însemna că deveniai o persoană fără adăpost. Auzise povești despre copii care ajunseseră la închisoare sau la urgență, care vindeau droguri, trăiau din ajutorul social și mâncau la cantinele pentru săraci. Cât de disperată poate fi o persoană ca să încalce legea pentru a supraviețui? Pentru moment, lucrurile mergeau bine și ea nu voia să le strice.

Cu ceva vreme înainte, Peg o rugase să vină la fostul azil să ajute la salvarea obiectelor care meritau să fie păstrate, înainte ca ansamblul să fie declarat inutilizabil. Fără să spună o vorbă despre rezervele ei, Izzy fusese de acord. Se simțise ușurată când Peg o lăsase să exploreze mai întâi exteriorul, în loc să o pună să meargă înăuntru împreună cu ceilalți, pentru a cotrobăi prin subsoluri... pentru a face turul zecilor de saloane abandonate. Dar se întreba ce ar crede Peg dacă ar ști că simpla apropiere de Willard îi provoca amețeală.

A traversat un podeț de lemn peste albia secată a unui pârau, apoi a luat-o pe alea care ducea spre păduricea de pini. În stânga ei, un stol de găște de Canada scormoneau în pământul acoperit de buruieni, cu gâturile încovoiate deasupra sânzienelor, ca niște bastoane negre. La câțiva metri de marginea drumului, într-un cuib făcut din papură și răcovină, zăceau trei boboci de găscă gri-gălbiori, cu gâturile întinse în afara cuibului, pe iarbă. Izzy a rămas nemișcată, privindu-i. Ochii bobocilor erau deschiși, dar nu se mișcau. S-a apropiat, trăgând cu ochiul la păsă-

rile adulte de pe pajiște. Oricât de mult s-a apropiat de cuib, bobocii au rămas în aceeași poziție, nemișcați ca o piatră de râu. Izzy a înghițit în sec, simțind că gâtulejul îi ia foc. Bobocii erau fie morți, fie pe moarte.

A îngenunchiat și a luat unul în mână, întorcându-i trupul moale și fără vlagă cu pieptul în sus, l-a pipăit sub aripi și la stomac, să vadă dacă nu cumva este rănit. I-a mișcat gâtul și picioarele pentru a verifica dacă avea oase rupte. Nu avea niciun semn de lovitură și burtica acoperită cu puf era caldă, încă. Apoi bobocul de găscă a clipit. Era încă viu. Poate că erau bolnavi, otrăviți cu chimicale sau medicamente de la Willard, depozitate necorespunzător. Izzy i-a luat în mână și pe ceilalți doi boboci, nu a găsit niciun semn de vătămare și i-a pus la loc în cuib.

S-a întrebat, preț de o clipă, dacă Peg i-ar permite să-i ia acasă, să-i îngrijească. Apoi și-a amintit că animalele sălbatice se însănătoșeau mai repede dacă erau lăsate în pace. Poate mama lor se va întoarce și-și va da seama ce nu este în regulă. Izzy s-a ridicat și și-a continuat drumul, cu ochii plini de lacrimi. S-a uitat peste umăr, în speranța că vor apărea părinții bobocilor. Din fericire, nu fuseseră răniți. Apoi, pe neașteptate, bobocii au sărit din cuib și au luat-o la sănătoase pe câmp, în timp ce mama lor se grăbea spre ei prin iarbă, chemându-i. Izzy a zâmbit și și-a șters lacrimile, surprinsă de faptul că găștele făcuseră pe moartele.

Oftând a ușurare, și-a continuat drumul spre păduricea de pini. Pe o latură a drumului, în mijlocul câmpului, se afla o clădire de patru etaje, cu ferestrele sparte acoperite cu bare de fier, cu acoperișul căzut, cu obloanele verzi și bârnele distruse acoperite cu mușgai negru. Arăta de parcă ar fi căzut din cer sau ca o corabie scoasă din mare și aruncată la o mie de kilometri depărtare de țărm. Pe cealaltă parte a drumului era o pajiște plină de morminte cu monumente din fontă, înclinate spre dreapta sau spre stânga, ca niște dinți strâmbi și înnegriți. Izzy a simțit un gust amar. Era cimitirul Willard. A făcut stânga-mprejur și s-a grăbit spre uriașele clădiri principale care țineau de Chapin Hall – saloanele pacienților....

În acel moment, cineva a strigat-o, scoțând-o din visare. S-a întors și a văzut-o pe Peg, alergând în direcția ei, cu un zâmbet larg pe chip. Din clipa în care o întâlnește pe noua ei mamă adoptivă, aceasta îi amintise de o hipiotă din anii

60. Și astăzi era la fel. Peg purta o salopetă de dril și o bluză înflorată, genul gipsy, iar părul îi era o claie cârlionțată care flutura liberă în vânt.

- Ce loc uimitor! a spus Peg. Nu știam că este așa de mare!

- Este mare, asta-i sigur, a răspuns Izzy, încercând s-o spună pe un ton agreabil.

- Ai văzut hangarul cu bărci și docul? a întrebat Peg. Acesta este locul în care, în octombrie 1869, a sosit cu vaporul cu abur prima pacientă a azilului Willad....

Versiune în limba română:

Ana ANDREESCU

Constantin PĂDUREANU

GÂNDUL CEL BUN

După ce plecă de la socru-său,
Din Braniște, și porni spre
Rudarii Olteniei,
Nicolae Scarlat găsi un geamantan
Pe Drumul European 70.
Se uită de jur-împrejur
Și se hotărî să-l ia acasă,
Fiindcă i-ar fi prins tare bine
Și, oricum, nu-l vedea nimeni.
Omul mai privi
O dată înainte, înapoi,
În dreapta, în stânga
Și se aplecă,
Să ridice geamantanul.

Dar, deodată, se opri
Și își aminti că,
Într-o singură direcție,
Nu se uitase. În sus.
Privi cerul,
Lăsă geamantanul acolo,
Zâmbi
Și își continuă liniștit
Drumul către casă, zicând:
- Îți mulțumesc, Doamne,
Că mi-ai dat gândul cel bun.
Este adevărat și drept
Că mi-ar fi trebuit un geamantan,
Că nu am și era nou
Și ar fi conținut multe
Lucruri de valoare,
Dar am mai multă nevoie
De un cuget curat și liniștit...

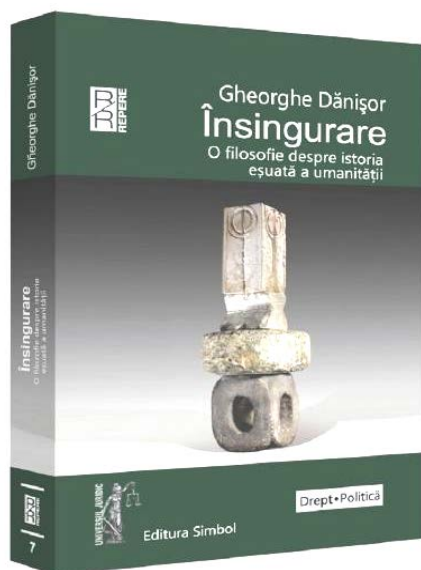
DER GUTE GEDANKE

Nachdem er von seinem Schwiegervater wegging
aus Braniște und nach
Rudarii Olteniei ging,
Fand Nicole Scarlat einen Koffer
Auf der Europa Straße 70.
Er schaute umher
Und beschloss, ihn nach Hause zu nehmen,
Weil er ihm eben sehr gut kam
Und, wie auch immer, sah ihn niemand.
Der Mann warf noch einen Blick
Vorwärts, rückwärts,
Nach rechts, nach links
Und beugte sich,
Um den Koffer aufzuheben.
Aber, plötzlich, blieb er stehen
Und erinnerte sich, dass
Er in eine einzige Richtung,
Nicht geschaut hatte. Hinauf.
Er blickte in den Himmel,
Ließ den Koffer dort,
Er lächelte
Und setzte seinen Nachhauseweg ruhig fort,
indem er sich sagte:
- Ich danke Dir, mein Herr,
Dass du mir einen guten Gedanken eingabst.
Es ist wahr und richtig
Dass ich einen Koffer benötigte,
Weil ich keinen habe und dieser neu war
Und er hätte viele
Sachen von Wert enthalten,
Aber ich benötige am meisten Einen reinen
und ruhigen Gedanken..."

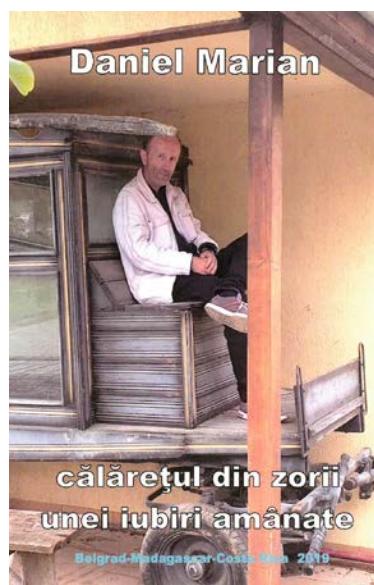
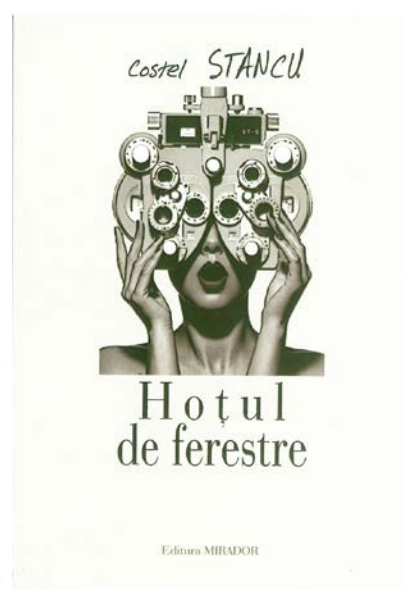
Versiune în limba germană:

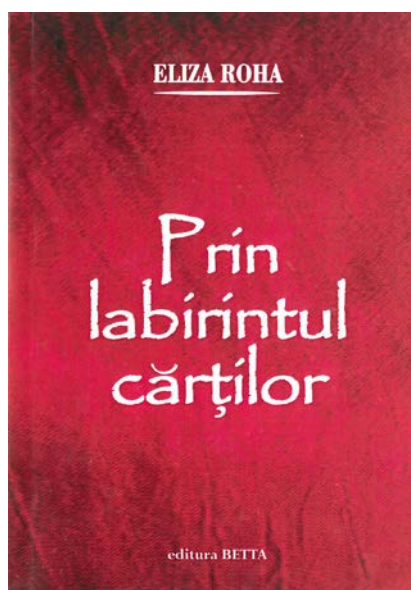
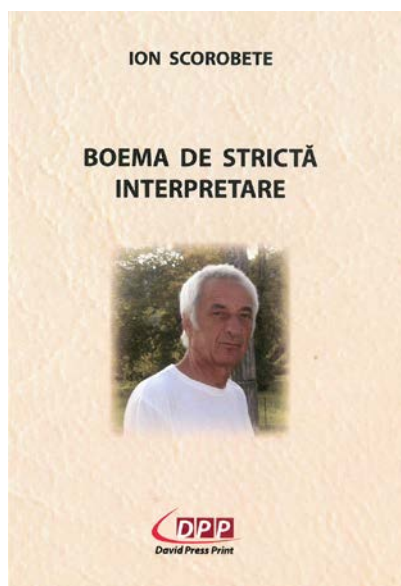
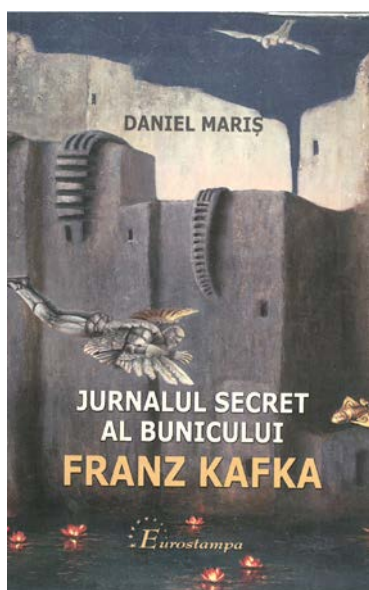
Andrei POGÁNY





Mariana Pândaru
**CUVINTE APRINSE
MOTS BRÛLANTS**
Éditions Poètes à vos plumes





CUPRINS

ESEU

Gelu NEGREA

Destine literare pereche / 3

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 5

Prof.univ.dr. Gheorghe DĂNIȘOR

Individualismul filosofic modern / 6

POESIS

Theodor DAMIAN

Ochiul pustiei / 7

Ca două picioare de plai / 7

Îngerul / 7

Între minus și plus / 7

Mihaela ALBU

Vis de Toamnă / 8

Întâlnire de taină / 8

Încremenire / 8

Poem cu îngerul meu / 8

La plecarea ta... / 9

La vida es sueño / 9

Nicolae BĂCIUȚ

Mi-ai dat, Doamne / 10

Constelație / 10

Echinocliu de toamnă / 10

Întoarcere 10

Ștefan MITROI

Ploaia din zori / 11

Întruna / 11

Vasile BARBU

Român / 12

Duminică seara la Uzdin / 12

Altare - iubiri răstignite / 12

Mihai ANTONESCU

Poeme din Piața Romană / 13

Mihaela COLIN

Pete de fericire / 13

Jumătatea mea visează / 13

Noi, Arlechinii / 14

Maria VAIDA

Pasărea Calandrinon / 14

Muntele translucid / 14

Incantație de copil / 15

Nicolae VĂLĂREANU SÂRBU

În fiecare dimineață de purpură / 15

Pe străzile oraşului de vânt / 15

Mirosul copt / 15

Victor MARTIN

Rugăciunea de seară / 16

Mania candorii / 16

O, țară sfântă, plină de popor! / 16

Daniel MARIAN

despre o nouă temporalizare / 16

sculărie / 17

se înfăptuiesc numai / 17

minuni care zbârnâie / 17

Ion HAINES

Muntele din noi / 17

Muntele Kogaion / 18

Vârful Omu / 18

Vilia BANȚA

O țară fără egal / 18

Septembrie iar / 19

Ca un strigăt în iarbă / 19

Ion MARIA

noaptea de cristal / 19

puteri / 19

nu vreau / 20

Constantin PĂDUREANU

Pătru Ursu / 20

Bolnava / 21

PROZĂ

Radu ȚUCULESCU

Blitz-proze / 22

Ion R. POPA

Concediu compromis / 23

Teodor OANĂ

No comment / 24

Geo CONSTANTINESCU

Joiana / 25

Costel STANCU

Sirius / 27

Traian SOCEA

„Cel mai mare ziarist!...” / 29

LECTOR

Ștefan VLĂDUȚESCU

Înțelegerea ca principiu existențial / 31

Eliza ROHA

„Om aproximativ”, un roman istoric convingător / 32

Florentin POPESCU

Eminescu și Basarabia / 34

Nicolae Dan FRUNTELATĂ

Mica Valahie, o poveste fără somn / 35

Aureliu GOCI

Atitudini erotice îndrăznețe în clasicul limbaj convențional / 37

Marian ODANGIU

A duce, a aduce / 38

Ion CRISTOFOR

Nina Hoza - dincolo de pustiul cuvintelor / 40

Mircea POSPAI

O mărturie despre viața culturală a Bechetului / 42

Ion C. ȘTEFAN

Devotamentul ca relație peste timp / 43

Daniel MARIȘ

Metaforele căutării sinelui / 44

Radu VIDA

Drama globalizată a existenței / 45

Florian COPCEA

Paradoxul temeiului sau mitul *celuilalt eu* / 46

Daniel LUCA

Viața ca un risc / 47

MOMENTE MEMORABILE

Rodica POSPAI PĂVĂLAN

O vară culturală „fierbinte” la Craiova / 48

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 49

CRONICĂ PLASTICĂ

Aurora CERNITU

Prospețimea simbolurilor sacre / 50

EVENIMENTE INTERNAȚIONALE

Gabriela BOANGIU

Conferința ASA 2019 în Norwich, Marea Britanie.
Despre Spațiul urban - memorie și identitate... Craiova / 51

Iolanda MĂNESCU

A douăsprezecea ediție / 52

SEMNAL

Dumitru DUȚĂ

E.M.CIORAN de-compus / 53

O MIE DE CUVINTE / 54

TRADUCERI LITERARE

Ellen Marie WISEMAN

Ce-a lăsat în urma ei (Versiune în limba română: Ana ANDREESCU) / 55

Constantin PĂDUREANU

Gândul cel bun / Der gute Gedanke (Versiune în limba germană: Andrei POGÁNY) / 56

CĂRȚI PRIMITE LA REDACȚIE 57

Revista apare trimestrial.
Contactați-ne pe adresele specificate.

În atenția colaboratorilor

Textele vor fi scrise cu Times New Roman, corp 12, după modelul celor din revistă (inclusiv cu scrierea semnelor diacritice specifice scrierii limbii române). Notele bibliografice se numerează în continuare și se trec la sfârșitul textului. Este obligatorie utilizarea semnelor de punctuație, exceptând poezia în care se respectă grafia autorilor.

Pentru numărul următor, vă așteptăm materialele până la 30 noiembrie 2019

